

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Maanpuolustuskorkeakoulusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Maanpuolustuskorkeakoulusta. Maanpuolustuskorkeakoulu toimii puolustusministeriön hallinnonalalla. Esitys liittyy puolustusvoimia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistukseen. Laki korvaisi puolustusvoimista annetun lain Maanpuolustuskorkeakoulua koskevat säännökset.

Esityksen tavoitteena on uudistaa Maanpuolustuskorkeakoulua koskevat säännökset siten, että säädöstaso vastaisi kaikilta osin perustuslaissa asetettuja vaatimuksia. Maanpuolustuskorkeakoulun asemaa, hallintoa, opetusta ja tutkintoja koskevia säännöksiä ehdotetaan myös täydennettäväksi ja uudistettaviksi. Opiskelijoiden oikeusturvan parantamiseksi opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla nykyistä kattavammin, tarkemmin ja täsmällisemmin.

Laki avaisi siviileille mahdollisuuden hakeutua sotatieteellisiin opintoihin. Mahdollisuus sotatieteiden maisterin ja myöhemmin sotatieteiden kandidaatin tutkinnon suorittamiseen avattaisiin myös opiskelijoille ilman,

että suoritettu tutkinto johtaisi puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen virkaan.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia siten, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen lisäksi myös Maanpuolustuskorkeakoulu määriteltäisiin korkeakouluksi. Nykyisin opintotukilain mukaan korkeakoululla tarkoitetaan yliopistolaissa tarkoitettuja yliopistoja ja ammattikorkeakoululaissa tarkoitettuja ammattikorkeakouluja. Opintotukea voisi saada muun kuin upseerin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittamiseen Maanpuolustuskorkeakoulussa. Ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sitä sovellettaisiin myös puolustushallinnon sotilasvirkoihin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Opiskelija voitaisiin ottaa suorittamaan sellaista sotatieteiden kandidaatin tutkintoa, joka ei johda upseerin virkaan, ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua ehdotetun lain voimaantulosta.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö.....	6
2.3 Nykytilan arviointi.....	8
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	9
3.1 Tavoitteet.....	9
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	10
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	12
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	12
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	13
4.3 Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon.....	13
5 ASIAN VALMISTELU.....	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	15
1 Lakiehdotusten perustelut.....	15
1.1 Laki Maanpuolustuskorkeakoulusta.....	15
1 luku. Yleiset säännökset.....	15
2 luku. Opetus.....	17
3 luku. Hallinto ja organisaatio.....	19
4 luku. Opiskelijavalinnat.....	21
5 luku. Opiskelijoiden oikeudet ja velvollisuudet.....	24
6 luku. Erinäiset säännökset.....	31
7 luku. Voimaantulo.....	34
1.2 Opintotukilaki.....	34
1.3 Laki ulkomailla suoritetun korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta.....	35
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	35
3 Voimaantulo.....	35
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	36
LAKIEHDOTUKSET.....	42
Laki Maanpuolustuskorkeakoulusta.....	42
Laki opintotukilain 3 §:n muuttamisesta.....	51
Laki ulkomailla suoritetun korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	52
LIITE.....	53
RINNAKKAISTEKSTIT.....	53
Laki opintotukilain 3 §:n muuttamisesta.....	53
Laki ulkomailla suoritetun korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	54
LIITE.....	55
ASETUSLUONNOS.....	55
Valtioneuvoston asetus Maanpuolustuskorkeakoulusta.....	55

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Maanpuolustuskorkeakoulun toimintaa sääntelevät *vanhan puolustusvoimista annetun lain* (402/1974) 10 a ja 10 b §, *uuden puolustusvoimista annetun lain* (155/2007) 5 ja 24 § sekä Maanpuolustuskorkeakoulusta annettu asetus (668/1992).

Puolustusvoimia koskevan uuden lain valmistelun yhteydessä kävi ilmi, että Maanpuolustuskorkeakoulua koskevat lakitasoa vaativat säännökset olisi tarkoituksenmukaista koota yhteen eikä sisällyttää niitä enää puolustusvoimista annettuun lakiin. Säännöksiä on niin runsaasti, että Maanpuolustuskorkeakoulusta olisi säädettävä omassa, erillisessä laissaan.

Maanpuolustuskorkeakoulua koskevaa asetusta on sen antamisen jälkeen muutettu useasti – viimeksi niin sanotun Bolognan prosessin periaatteiden huomioon ottamisen vuoksi vuonna 2006. Vuoden 2001 uudistuksella lakkautettiin opistoupseerin koulutus ja luotiin upseerin kaksiportainen koulutusohjelma, jossa perustutkintoina suoritetaan upseerin alempi ja ylempi korkeakoulututkinto sekä yleisesikuntaupseerin ja sotatieteiden tohtorin jatkotutkinnot.

Pääsääntöisesti voimassa oleva sääntely vastaa sisällöltään varsin hyvin nykyistä käytäntöä ja tarpeita. Säädöstaso on uusi perustuslaki huomioon ottaen varsin monen säännöksen osalta kuitenkin liian alhainen. Samassa yhteydessä, kun koulutusta koskevia säännöksiä ehdotetaan nostettaviksi asetuksesta lain tasolle, ehdotetaan Maanpuolustuskorkeakoulua koskevan sääntelyn selkeyttämiseksi säädettäväksi erillinen laki Maanpuolustuskorkeakoulusta.

Laissa säädettäisiin Maanpuolustuskorkeakoulun asemasta ja tehtävistä, siellä annettavasta opetuksesta ja suoritettavista tutkinnoista, Maanpuolustuskorkeakoulun hallinnosta ja organisaatiosta, opiskelijavalinnoista, muutoksenhausta sekä opiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Historiaa

Vuoden 1924 upseerien opetuslaitoksista annetun lain (176/1924) mukaan upseerien ammattikoulutusta oli pääasiallisesti tarkoitettu antaa kadettikoulussa ja reserviupseerikoulussa sekä perustettavassa sotakorkeakoulussa. Tarkempia säännöksiä mainittujen koulujen osalta annettiin niitä koskevilla asetuksilla.

Sotakorkeakoulu aloitti toimintansa 3 päivänä marraskuuta 1924. Tätä ennen itsenäistyneen Suomen yleisesikuntaupseerit koulutettiin ulkomailla. Kadettikoulu aloitti toimintansa jo vuonna 1780 Kuopiossa (alun perin Haapaniemen Sotakoulu) ja siirtyi myöhemmin Haminan kautta Helsinkiin.

Sotakorkeakoulun tehtäväksi säädettiin ylempään sotatieteellisen opetuksen antaminen upseereille. Erikoisasetelajiin tarvittavien upseerien ylempi jatkokoulutus saattoi lain mukaan tapahtua myös teknillisessä korkeakoulussa. Kadettikoulun tarkoituksena oli alkeiskoulutuksen antaminen vakinaisen väen upseereiksi aikoville.

Asetuksella sotakorkeakoulu säädettiin koulutus- ja komentosuhteissa sotaväen päällikön, ja taloussuhteissa välittömästi puolustusministeriön alaisuuteen. Opetuksen osalta korkeakoulu jakaantui kahteen osastoon, yleiseen ja sotateknilliseen. Molemmissa opiskelun oli tarkoitus kestää kaksi vuotta, sotateknillisen osaston kurssia kuitenkin edelsi kaksivuotinen yleisteknillinen kurssi teknillisessä korkeakoulussa.

1920-luvun lopulla kävi ilmeiseksi, ettei väliaikainen sotakorkeakoulu riittänyt täyttämään puolustuslaitoksen yleisesikuntaupseerien tarvetta. Vuoden 1930 upseerien opetuslaitoksista annetulla lailla (97/1930) kumottiin vuonna 1924 annettu samanniminen laki ja sotakorkeakoulu vakinaistettiin. Uuden lain nojalla sotakorkeakoulusta annetun asetuksen (305/1930) mukaan korkeakoulun yleinen ja sotateknillinen osasto tuli edelleen

tarpeen mukaan jakaantumaan ilmasota-, merisota-, tykistö-, insinööri- ja muihin erikoislinjoihin. Kadetti-, merisota- ja reserviupseerikoulusta annettiin omat asetuksensa.

Sotien aikana ja niiden välillä sotakorkeakoulun opetus oli keskeytyneenä syksystä 1939 vuoteen 1946, ja tämän jälkeenkin sotien seurannaisvaikutukset vaikeuttivat sotakorkeakoulun toimintaa. Sotien jälkeen toiminta noudatteli pitkälti 1930-luvun lähtökohtia ja seuraava merkittävä organisaatio-uudistus toteutettiin vasta 1960-luvulla. Sotateknillinen osasto lakkautettiin ja maa-, meri- sekä ilmasotalinja puolestaan tulivat jakaantumaan yleiseen ja teknilliseen opintosuuntaan. Sotakorkeakoulu siirtyi koulutuspäällikön alaisuuteen puolustusvoimain komentajan alaisuudesta.

Sotilasopetuslaitoksista annetulla lailla (15/1966) kumottiin sodanaikainen upseerien opetuslaitoksista annettu laki (570/1941). Uuden lain nojalla sotilasopetuslaitoksista annetun asetuksen (16/1966) mukaan sotakorkeakoulussa voitiin myös toimeenpanna maanpuolustuskysymyksiä koskevia erikoiskursseja ja jatkokoulutustilaisuuksia. Laissa säädettiin ensi kertaa sotakorkeakoulun tehtäväksi myös tutkimustyö.

Sotatieteen laitos liitettiin sotakorkeakoulun osaksi vuonna 1985. Samalla korkeakoulu siirrettiin koulutuspäällikön alaisuudesta pääesikunnan päällikön alaisuuteen. Sotilasopetuslaitoksista annettu laki kumottiin vuoden 1993 alusta lailla sotilasopetuslaitoksista annetun lain kumoamisesta (491/1992) ja Kadettikoulu, Taistelukoulu sekä sotakorkeakoulu yhdistettiin Maanpuolustuskorkeakouluksi.

Maanpuolustuskorkeakoulun organisaatio ja tehtävät

Maanpuolustuskorkeakoulu on pääesikunnan alainen korkeakoulu ja ylintä yleistä ja sotilaallista maanpuolustusopetusta antava opetuslaitos Suomessa. Sen päätehtävänä on suunnitella ja järjestää opetus, joka johtaa upseerin virkoihin vaadittaviin tutkintoihin. Korkeakoulussa tehdään myös sotatieteellistä tutkimusta.

Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijat hyväksyy Maanpuolustuskorkeakoulun reh-

tori pääesikunnan määräämien perusteiden ja johtosäännössä määrätyn valintajärjestelmän mukaisesti.

Maanpuolustuskorkeakoulun koulutusohjelmat pannaan toimeen tutkinto-osastoilla, joita ovat Kadettikoulu ja jatkotutkinto-osasto. Opetuksen suunnittelevat ja toteuttavat ainelaitokset, joita puolestaan ovat taktiikan, strategian, sotatekniikan, johtamisen, sotahistorian, koulutustaidon ja käyttäytymistieteiden laitokset. Laitokset vastaavat myös oman alansa tutkimuksesta ja tutkijakoulutuksesta.

Sotatieteiden kandidaatin tutkinto

Sotatieteiden kandidaatin tutkinto on alempi korkeakoulututkinto ja se suoritetaan kolmessa vuodessa. Ylempi korkeakoulututkinto eli sotatieteiden maisterin tutkinto suoritetaan pääsääntöisesti kahdessa vuodessa, poikkeuksena ilmavoimien ohjaajalinja. Sotatieteiden kandidaatin tutkinnon ja sotilasammattilisten opintojen suorittamisen jälkeen opiskelija nimitetään määrä-aikaiseen nuoremman upseerin virkaan ja hän syventää saamaansa opetusta 3 - 4 vuoden ajan työelämässä. Poikkeustapauksessa ja puolustusvoimien edun niin edellyttäessä sotatieteiden maisterin opinnot voidaan aloittaa aikaisemminkin.

Sotatieteiden kandidaatin tutkinnon suorittaneella on tutkintoon kuuluvien pää- ja sivuaineiden perusteiden tuntemus sekä edellytykset alan kehityksen seuraamiseen; valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja tieteellisiin työskentelytapoihin; edellytykset ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen; edellytykset soveltaa hankkimaansa tietoa työelämässä sekä riittävä viestintä- ja kielitaito.

Sotatieteiden pääaineita ovat sotataito, sotilaspedagogiikka, johtaminen ja sotatekniikka. Sotatieteiden kandidaatin tutkinto ja tutkinnon ohella suoritettavien sotilasammattilisten opintojen tavoitteena on, että koulutuksen hyväksytysti suorittaneella on valmius toimia puolustusvoimien sodan ajan joukkojen perusyksikön päällikkötehtävissä sekä rauhan ajan keskijohto- ja asiantuntijatehtävissä sekä perusteet toimia perusyksikköpäällystön kansainvälisissä tehtävissä.

Sotatieteiden kandidaatin tutkintoa ja erikseen määrättyjä sotilasammattillisia opintoja seuraavan työelämäjakson tavoitteena on syventää upseerin käytännön osaamista ennen maisterin tutkintoon johtavia opintoja. Osa tutkintoihin kuuluvista opinnoista, esimerkiksi tutkimustyöhön liittyen, voidaan suorittaa työelämäjakson aikana. Joukko-osastojen on sitouduttava opintojen mahdollistamiseen ja oppijan ohjaus on järjestettävä niin, että hänellä on mahdollisuus tavoitteisensa saavuttamiseen.

Sotatieteiden maisterin tutkinto

Sotatieteiden maisterin tutkintoon johtava koulutus rakentuu kandidaatin tutkinnon antamalle pohjalle. Sotatieteiden maisterin tutkintoon suoritaneella on pääaineen hyvä tuntemus ja sivu-aineen perusteiden tuntemus; valmiudet tieteellisen tiedon ja tieteellisten menetelmien soveltamiseen; valmiudet toimia työelämässä oman alansa asiantuntijana ja kehittäjänä; valmiudet tieteelliseen jatkokoulutukseen sekä hyvä viestintä- ja kielitaito.

Sotatieteiden maisterin tutkintoon liittyen opiskelija suorittaa perusopinnot neljästä aineesta (sotataidosta, sotilaspedagogiikasta, johtamisesta ja sotatekniikasta) sekä aineopinnot pitkistä sivuaineesta ja syventävät opinnot pääaineestaan. Sotataito on kaikilla opiskelijoilla, joko pääaine tai pitkä sivuaine.

Sotatieteiden maisterin tutkinnon ja tutkinnon ohella suoritettavien sotilasammattillisten opintojen tavoitteena on, että koulutuksen hyväksytysti suoritaneella on valmius toimia puolustusvoimien sodan ajan joukkojen joukkoyksikköpäällystätehtävissä sekä toimia rauhan ajan perusyksikön päällikkötehtävissä ja perusyksikköpäällystön kansainvälisissä tehtävissä.

Maisterin tutkintoon johtavat opinnot järjestetään Maanpuolustuskorkeakouluun kuuluvassa Kadettikoulussa Helsingissä ja sen ohjaamana puolustushaara-, aselaji- ja toimialakouluissa eri puolella Suomea. Opinnot tapahtuvat maasotalinjalla, merisotalinjalla ja ilmasotalinjalla. Näiden linjojen sisällä on lisäksi eriytyviä aselaji- ja toimialaopintosuuntia. Myös rajavartiolaitoksen upseerit suorit-

tavat tutkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa.

Sotatieteiden maisterin opintoja suorittamaan voidaan hyväksyä valintatilaisuuden testit ja kokeet hyväksytysti suorittanut hakija, joka on yliopistoasetuksen (115/1998) mukaisesti kelpoinen korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin ja joka lisäksi on suorittanut reservin upseerin koulutuksen. Myös reservin aliupseerin koulutuksen saanut voidaan hyväksyä opiskelijaksi, mikäli hän suorittaa hyväksytysti joukkueenjohtajan kurssin ennen kadettikurssin alkamista. Hakijalta edellytetään myös, että hän on henkisen ja fyysisen kuntonsa sekä terveytensä ja elämäntapojensa puolesta upseerin ammattiin sopiva ja iältään enintään 26-vuotias kadettikurssin alkaessa. Lentäjiksi koulutettavien osalta vastaava ikäraja on 23 vuotta. Maanpuolustuskorkeakouluun opiskelemaan haakeutuvat antavat kirjallisen suostumuksensa huumetestaukseen ja turvallisuusselvitysmenettelyyn.

Sotatieteiden maisterin tutkintoon johtavat opinnot koostuvat kolmesta kokonaisuudesta: sotatieteiden kandidaatin opinnoista, työelämäjaksosta ja sotatieteiden maisterin opinnoista.

Opintojen mitoituksen peruste on opintopiste, kuten yliopistolaisissa (645/1997) tarkoitetuissa yliopistoissa. Sotatieteiden kandidaatin tutkinnon laajuus on 180 opintopistettä ja sotatieteiden maisterin tutkinto on 120 opintopisteen laajuinen. Tutkinnon ulkopuolella suoritettavien sotilasammattillisten opintojen mitoittamisessa käytetään ammatillisessa aikuiskoulutuksessa käytettäviä opintojen mitoituseriaatteita.

Opetus, kurssimajoitus, ruokailut ja terveydenhuolto ovat sotatieteiden kandidaattiopinnoissa ilmaiset. Tämän lisäksi maksetaan päivärahaa. Sotatieteiden kandidaatin tutkinnon ja erikseen määrättyjen sotilasammattillisten opintojen jälkeen puolustusvoimat ottaa henkilöt palvelukseen määräaikaiseen nuoremman upseerin virkaan. Tämä virkasuhde on peruste palkanmaksulle niin työssä harjaantumisvaiheen kuin maisterivaiheen opintojenkin osalta.

Jatkotutkinnot

Maanpuolustuskorkeakoulun jatkotutkintoja ovat yleisesikuntaupseerin tutkinto ja sotatieteiden tohtorin tutkinto. Yleisesikuntaupseerin tutkinnon laajuus on vähintään 140 opintopistettä ja siihen kuuluvat opinnot muodostuvat esiuupseerikurssista ja yleisesikuntaupseerikurssista.

Kaikki vakinaisessa virassa olevat puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerit opiskelevat esiuupseerikurssilla. Kurssi on osa sotatieteellisiä jatko-opintoja. Noin kolmannes esiuupseerikurssin opiskelijoista valitaan yleisesikuntaupseerikurssille soveltuvuuden ja opintomenestyksen perusteella.

Yleisesikuntaupseerin tutkinto suunnitellaan ja järjestetään siten, että opiskelijat saavuttavat ylimpiin upseerin tehtäviin vaadittavat tiedot ja taidot sekä yleisen korkeakoulujärjestelmän mukaisen ensimmäisen jatkotutkinnon tasoiset tutkijavalmiudet. Yleisesikuntaupseerin tutkinnon pääoppiaineena on sotataito, joka sisältää strategiaa, operaatiotaitoa ja taktiikkaa sekä sotahistoriaa. Muita oppiaineita ovat johtaminen, sotatekniikka ja sotilaspedagogiikka. Tutkimuskoulutus ja siihen liittyvä diplomityön laatiminen ovat oleellinen osa tutkintoa.

Yleisesikuntaupseerin tutkintoon johtaviin opintoihin voidaan hyväksyä myös soveltuvalla alalla muussa korkeakoulussa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, jonka on oltava sopiva koulutettavaksi upseerin ylimpiin tehtäviin. Opiskelijaksi hyväksyminen edellyttää myös säädettyä määrää aikaisempia sotatieteellisiä opintoja.

Yleisen koulutusluokituksen mukaisesti esiuupseerikurssi on itsenäisenä kokonaisuutena toteutettuna esiuupseerin tehtävätasolle vaadittavaa täydennyskoulutusta, koska se ei johda jatkotutkintoon. Esiupseerikurssin laajuus on vähintään 60 opintopistettä.

Tieteellinen jatkokoulutusohjelma johtaa sotatieteiden tohtorin tutkintoon. Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan opiskella sotatieteiden tohtorin tutkinto sotahistoriassa, johtamisessa, sotatekniikassa, operaatiotaidossa ja taktiikassa sekä sotilaspedagogiikassa ja strategiassa. Ohjelman kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto tai yleisesikuntaupseerin tutkinto, jos upseeri on

suorittanut kolmevuotisen upseerin tutkinnon. Erityisistä syistä voidaan ohjelmaan hyväksyä opiskelija, jolla on soveltuva muu ylempi korkeakoulututkinto. Tutkimusaiheen tulee soveltua Maanpuolustuskorkeakoulun opetusaineisiin.

Jatkotutkinto-osaston kurssien yksittäisiä opintojaksoja voivat hyödyntää myös yliopistojen opiskelijat Maanpuolustuskorkeakoulun rehtorin myöntämin opinto-oikeuksin.

Täydennyskoulutus

Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskuksen tehtävänä on järjestää puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen henkilöstön täydennyskoulutusta. Koulutuksen lisäksi keskus kehittää puolustusvoimien koulutuksessa, opiskelussa ja työskentelyssä tarvittavia menetelmiä, teknologioita ja materiaalia sekä tuottaa niihin liittyviä palveluita. Keskuksessa voidaan myös järjestää puolustushallinnon ja rajavartiolaitoksen ulkopuolisille tarkoitettuja maksullisia kursseja.

Opistoupseerit suorittavat sotatieteiden kandidaatin tai maisterin tutkinnon Kadettikoulussa.

Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskuksessa on mahdollisuus opiskella myös teknikan lisäopinnot, jotka ovat laajuudeltaan 60 opintopistettä.

Määräaikaiset reserviupseerit

Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan kouluttaa henkilöitä myös määräaikaisen reserviupseerin tehtäviin. Koulutukseen valitut osallistuvat sotilasammattillisten opintojen lisäksi sotatieteiden kandidaattiopintojen opetukseen, mutta koulutus ei tähtää tutkintoon.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

Upseerikoulutuksen järjestäminen

Monissa maissa upseerien koulutusjärjestelmät poikkeavat merkittävästi suomalaisesta järjestelmästä, koska niiden sotalaitosjärjestelmät perustuvat ammattiasevoimiin.

Upseerikoulutusta koskevia sääntelyjä ei kaikissa maissa ole. Koulutuksen ohjaaminen

tapahtuu puolustusvoimien sisäisin järjestyin ja määräyksin.

Ammattiarmeijalle rakentuvissa maissa sotilaallisten perustaitojen opetus ja harjaannuttaminen tapahtuvat joko sotilasopetuslaitoksissa tai joukko-osastoissa. Akateemiseen tutkimukseen johtavat opinnot voidaan suorittaa jossakin kyseisen valtion siviiliyliopistossa. Yhteistyöstä opintojen järjestämisessä sovitaan puolustushallinnon ja yliopistojen kesken. Osassa maita upseerikoulutus kuuluu opetusministeriön toimialaan ja tästä syystä sitä ohjataan kuten siviiliopetuslaitoksia. Puolustusministeriöillä on yleisesti ottaen suuri tutkintovaatimusten ohjausvastuu. Perusopintojen jälkeiset upseerin jatkotutkinnot ovat selkeästi ammatillisesti painottuneita. Mahdollinen väitöskirjatyo tehdään siviiliyliopistojen tiedekunnissa.

Myös upseerintutkintojen vastaavuus siviilijärjestelmän tutkintojen kanssa vaihtelee maittain. Esimerkiksi Bulgariassa ja Romaniassa sotilaskoulutuksessa noudatetaan siviiliyliopistojen kanssa samoja tutkintovaatimuksia. Romaniassa osa koulutusohjelmista on avattu myös siviiliopiskelijoille.

Sotilasopetuslaitosten asema

Kanada ja Viro ovat luoneet järjestelmän, jossa ylintä sotilaskoulutusta antavan oppilaitoksen johdossa olevan henkilön suoranaista esimiehenä on puolustusvoimien komentaja. Italiassa ja Isossa Britanniassa komentaja vastaa ohjauksesta yhdessä pääesikunnan kanssa.

Puolustusministeriön ohjauksessa ovat Itävallan, Tanskan, Viron, Saksan, Italian, Latvian, Slovakian ja Espanjan sotilasoppilaitokset.

Bolognan prosessi

Bolognan julistuksen tavoitteena on synnyttää yhteinen eurooppalainen korkeakoulutusalue vuoteen 2010 mennessä. Korkeakoulujärjestelmien yhtenäistämisen tarkoituksena on lisätä eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukykyä ja vetovoimaa muihin maansiin verrattuna.

Monet Euroopan maat ovat joko mukana Bologna prosessissa tai suunnittelevat sen periaatteiden noudattamista omassa sotilaskoulutuksessaan.

Bolognan prosessissa linjattuja periaatteita noudattavat sotilaskoulutuksessaan Suomen lisäksi Ruotsi, Norja, Tanska, Viro, Itävalta, Bulgaria, Tsekki, Ranska, Saksa, Italia, Latvia, Romania ja Slovakia.

Espanja selvittää mahdollisuutta liittää oma sotilaskoulutusjärjestelmänsä mukaan Bolognan prosessiin, mutta näkee puolustushaarojen perinteisesti erittäin vahvan roolin suurena haasteena tutkintorakenteen ja tutkintojen harmonisoinnille. Alankomaat keskittyy sotilastehtävissä hankitun osaamisen tunnustamiseen ja tunnustamiseen siviilityömarkkinoilla.

Ruotsi

Valikoivaan asevelvollisuuteen siirtyneessä Ruotsissa ollaan uusimassa upseerikoulutusjärjestelmää. Ruotsissakin voidaan suorittaa korkeakoulututkinto ja tämän jälkeen sotilasammattillisia kursseja ja vasta myöhemmin esikuntaupseerikurssi. Sotatieteellisen tohtoritutkinnon suorittamismahdollisuutta ei ole. Koulutuksessa noudatetaan opetusministeriön antamia säädöksiä: Högskolelagen (1992:1434), Förordning (1996:1476) för instruktionen för Försvarshögskolan, sekä Officersförordning.

Ruotsin maanpuolustuskorkeakoulusta (Försvarshögskolan) on vuoden 2008 alussa tullut akateeminen korkeakoulu ja se on samalla siirtynyt opetusministeriön alaisuuteen. Puolustusministeriö vastaa sotilaskoulutuksen resursseista.

Norja

Norjassa upseerin ensimmäiseen eli kandidaattitason tutkimukseen tähtäävästä koulutuksesta vastaa kukin puolustushaara itsenäisesti omissa kouluissaan. Vasta maisterivaiheen opinnot ovat kaikille puolustushaaroille yhteiset. Norjassa sovelletaan upseerikoulutuksen järjestämiseen siviiliyliopistoihin sovellettavaa lainsäädäntöä soveltuvin osin.

Tanska

Tanskassa sotilaskoulutusta on kehitetty Bolognan prosessin periaatteet huomioiden. Tanskassa sotilasalan tutkintojen opinnot on avattu myös siviileille. Tätä mahdollisuutta käytetään kuitenkin hyvin harvoin. Koulutus- ja henkilöstöjärjestelmää ohjataan puolustusministeriön vuonna 1980 antamalla direktiivillä (Betænkning 902 af 1980). Direktiivi säätelee palvelussuhteen ehtoja, koulutuksen kestoa ja sisältöä.

Viro

Puolustusvoimien omassa johdossa oleva upseerikoulutus käynnistettiin vuonna 1997. Opiskelu tapahtuu Tartossa toimivassa sotakoulussa (Kaitsevæ Ühendatud Õppeasutused eli Estonian National Defence College). Opetussuunnitelmat ovat eurooppalaisen korkeakoulujärjestelmän mukaiset eli alemman tutkinnon suorittaminen kestää kolme ja ylemmän tutkinnon kaksi vuotta. Kantaaliupseerit saavat oman uudistetun yhden opintovuoden mittaisen peruskoulutuksensa Võrun Taistelukoulussa eli Kaitsevæ Lahingukool'issa.

Upseerien jatkokoulutusta annetaan Baltian maiden yhteisessä Baltic Defence Collegessa. Virolaiset voivat opiskella myös Maanpuolustuskorkeakoulussa Suomessa.

Iso-Britannia ja Saksa

Iso-Britanniassa ja Saksassa akateeminen sotilaskoulutus tapahtuu siviiliyliopistoissa. Sotilas-ammattillinen ja akateeminen koulutus ovat täysin toisistaan erillisiä. Iso-Britanniassa monella upseerin uralle tulevalla henkilöllä on jo hakeutumishetkellä suoritettuna siviiliyliopistoissa alempi akateeminen perustutkinto.

Yhdysvallat ja Kanada

Yhdysvalloissa ja Kanadassa upseereilta edellytettävä koulutus rinnastuu yliopisto- tai ammattikorkeakouluopintoihin. Jatkotutkinnot suoritetaan yliopistoissa.

Yhdysvalloissa asevoimien eri puolustushaarat ovat erittäin itsenäisiä. Puolustushaa-

rojen välillä ei ole samanlaista yhteistoimintaa kuin Suomessa. Puolustushaarojen omien kadettikoulujen (Military Academy, Naval Academy, Air Force Academy) ohella henkilö voi kouluttautua upseeriksi myös määrättyissä yliopistoissa Reserve Officer Training Corps -ohjelman avulla tai opiskelemalla Officer Candidate Schoolissa. Koulutuslaitos määrää, mihin tehtäviin he sijoittuvat.

2.3 Nykytilan arviointi

Maanpuolustuskorkeakoulun ensisijainen tehtävä on tuottaa puolustusvoimille sekä rauhan ajan että sodan ajan tarpeisiin ammatillisesti ja tieteelliseltä ajattelultaan pätevä upseeristo. Se ei asemaltaan voi siten olla rinnastettavissa monitieteellisiin yliopistoihin, joissa tieteellisen tutkimuksen suorittaminen on päätehtävänä.

Maanpuolustuskorkeakoulun asema pääesikunnan alaisena sekä korkeakoulun tehtävä kouluttaa henkilöstöä puolustusvoimien tehtäviin poikkeavat yliopistolain mukaisten ja perustuslain 123 §:ssä säädetyn itsehallinnon omaavien yliopistojen toiminnan lähtökohdista.

Vaikka Maanpuolustuskorkeakoulua ei perustuslain 123 §:n nojalla voida lukea Suomen korkeakoulujärjestelmässä yliopistoihin, sen tutkinnot on korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen (464/1998) 2 §:ssä rinnastettu yliopistolain mukaisten yliopistojen tutkintoihin.

Maanpuolustuskorkeakoulun hallinnon järjestämisestä ja tutkinnoista säädetään tällä hetkellä suurimmaksi osaksi puolustusvoimista annetussa laissa olevan valtuutuksen nojalla asetuksella. Suomen perustuslain mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä.

Valtion ylläpitämän Maanpuolustuskorkeakoulun virkamiehet ja päätöksentekoelementit käyttävät julkista valtaa päättäessään muun muassa opiskelijoiden etuihin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä asioista. Keskeisistä Maanpuolustuskorkeakoulun hallinnon järjestämiseen liittyvistä asioista tulisi siksi säätää lain tasolla.

Maanpuolustuskorkeakoulun järjestämän koulutuksen ja muun toiminnan laadunarviointista ei voimassa olevassa lainsäädännössä ole säännöksiä. Useisiin opetustoimen säädöksiin on viime aikoina sisällytetty laadunarviointiin liittyviä velvoitteita.

Maanpuolustuskorkeakoulun asemasta, opiskelijaksi hyväksymisestä, opiskelun keskeyttämisestä, opinto-oikeuden menettämisestä ja muutoksenhausta säädetään lain tasolla. Opetuksen järjestämiseen ja tutkintoihin liittyvät säännökset on annettu valtioneuvoston asetuksella.

On perusteltua, että keskeisimmät koulutuksen ja opetuksen lähtökohdat määriteltäisiin lain tasolla vastaavien periaatteiden mukaan kuin yleistä korkeakoulutusta koskevassa lainsäädännössä.

Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole säännelty riittävän kattavasti kelpoisuudesta opintoihin ja opiskelijavalinnan perusteista. Säädöksiä tulisi tältä osin täydentää.

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetussa asetuksessa säädetään nykyään myös keskeisistä opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista. Sääntelytasoa ei voida pitää oikeusturvan kannalta riittävänä. Toisaalta opiskelijoiden terveydentilatietojen antamista ja käsitteilyä, turvallisuusselvityksen tekemistä ja päihdetestausta koskeva sääntely puuttuu kokonaan. Perustuslain mukaan lailla on säädettävä muun muassa yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Sääntelyä tulee tämän vuoksi täsmentää ja täydentää.

Puolustushallinnolla ei ole riittäviä henkilöresursseja kohdennettavaksi vastuullaan olevaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen strategiassa asetettuihin tehtäviin ilman, että resurssit joudutaan irrottamaan sotilasorganisaation muista tehtävistä. Sotatieteiden maisterin tutkinnon avaaminen laajentaisi sotatieteellistä osaamista yhteiskunnassa ja parantaisi viranomaisyhteistyön edellytyksiä sekä edesauttaisii laajemminkin maanpuolustustahdon ylläpitämistä kustannustehokkaimmalla tavalla.

Tutkintojen avaaminen on myös edellytys Bologna-Praha – prosessin edellyttämälle opiskelijoiden liikkuvuudelle. Maanpuolustuskorkeakoulu valitsisi opiskelijoita sekä suorittamaan upseerin virkaan edellytettäviä opintoja, joihin sisältyy sotatieteellisen tut-

kinnon lisäksi myös sotilasammattillisia opintoja että suorittamaan pelkästään sotatieteellistä tutkintoa. Jälkimmäisessä tapauksessa opiskelija ei valmistuessaan saa kelpoisuutta upseerin virkaan.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Uuden lain keskeisenä tavoitteena on Maanpuolustuskorkeakoulua koskevien säännösten uudistaminen ottaen huomioon perustuslain asettamat vaatimukset. Julkista valtaa käyttävien Maanpuolustuskorkeakoulun toimielinten yleisistä perusteista samoin kuin opiskelijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädettäisiin tämän mukaisesti lain tasolla.

Tavoitteena on myös tarkistaa ja täydentää säännöksiä sisällöllisesti. Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävien, hallinnon, opetuksen, tutkintojen sekä opiskelijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien määrittelyssä otettaisiin huomioon toiminnassa esille tulleet kehittämistarpeet ja toiminnassa tapahtuneet tosiasialliset muutokset.

Koulutusta, opetusta ja tutkintoja koskevien säännösten uudistamisen keskeisenä tavoitteena on opiskelijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien selkeä määrittely, mikä osaltaan parantaa opiskelijoiden oikeusturvaa.

Esityksellä ei ole tarkoitus muuttaa opiskelijoiden asemaa Maanpuolustuskorkeakoulussa. Tutkinto-opetus tulee säilymään maksuttomana.

Säännösten uudistamisessa on niin ikään ollut tavoitteena ottaa huomioon lainsäädännön yleinen kehitys ja erityisesti muun koulutusta sääntelevän lainsäädännön kehittyminen.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen, kokonaismaanpuolustuksen kehittäminen sekä kumppanuus edellyttävät maanpuolustuksen osaamisen kehittämistä laajemmalti yhteiskunnassa. Tavoitteena on laajentaa sotatieteellisen tutkimuksen tekijöiden joukkoa avaamalla tutkinnot myös siviiliopiskelijoille ja lisätä siten puolustusvoimia hyödyttävää tutkimustietoa.

Sotatieteellisen tutkinnon suorittaneet henkilöt työllistyisivät esimerkiksi muiden viranomaisten valmiudellisiin ja turvallisuustehtäviin sekä siviilikriisinhallintaan ja muihin humanitaarisiin toimintoihin liittyviin tehtäviin. Siviiliopiskelijoita otettaisiin vuosittain kymmenkunta.

Tutkintojen avaaminen on edellytyksenä poikkitieteellisten maisteriohjelmien rakentamiselle tulevaisuudessa. Maanpuolustuskorkeakoulu tekee jo nykyään tiivistä yhteistyötä yliopistojen kanssa. Yhteistyön lisääminen mahdollistaisi resurssien tehokkaan kohdentamisen puolustusvoimien tehtäviä tukevaan sotatieteelliseen tutkimukseen ja opetukseen.

Sotatieteellisten tutkintojen avaaminen vain tutkintoja suorittaville opiskelijoille lähentäisi sotatieteitä muihin tieteenaloihin ja Maanpuolustuskorkeakoulua yliopistolaisissa tarkoitettuihin yliopistoihin.

Tavoitteena sotatieteiden maisterin tutkinnon avaamiselle opiskelijoille, joilla on muu alempi korkeakoulututkinto kuin sotatieteiden kandidaatin tutkinto, on rekrytoida puolustusvoimiin osaavaa henkilöstöä. Esimerkiksi tarvittavasta uudesta osaamisesta ovat teknisten alojen opiskelijat.

Puolustusvoimiin rekrytoidaan vuosina 2009 - 2020 eläkkeelle siirtyvien erikoisupseerien tilalle noin 300 henkilöä. Tehtävät edellyttävät puolustusvoimien tuntemusta ja sotatieteellistä osaamista, jonka voisi hankkia suorittamalla Maanpuolustuskorkeakoulussa sotatieteiden maisterin tutkinto ilman upseerilta edellytettäviä sotilasammattillisia opintoja.

Upseerien virat voitaisiin varata sotilasorganisaation ydintehtäviin. Sotatieteiden maisterin tutkinnon avaamisella mahdollistettaisiin, että esimerkiksi erikoisupseeriston ja siviili-insinöörien tehtäviin voitaisiin valita teknistä ja sotatieteellistä osaamista omaavia, ylemmän tai alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita henkilöitä, joiden ei tarvitsisi olla upseereita.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että Maanpuolustuskorkeakoulusta annettaisiin kokonaan uusi laki. Nykyisin Maanpuolustuskorkeakoulusta

säädetään puolustusvoimista annetussa laissa ja Maanpuolustuskorkeakoulusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Lakiin otettaisiin säännökset Maanpuolustuskorkeakoulun asemasta ja tehtävistä, siellä annettavasta opetuksesta ja suoritettavista tutkinnoista, Maanpuolustuskorkeakoulun hallinnosta ja organisaatiosta, opiskelijavainnoista, muutoksenhausta sekä opiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista.

Maanpuolustuskorkeakoulu olisi puolustusvoimiin kuuluva sotatieteellinen korkeakoulu, joka toimisi suoraan puolustusvoimain komentajan alaisuudessa. Pääesikunnan toimivallasta säädettäisiin ehdotetussa laissa sekä uudessa puolustusvoimista annetussa laissa. Maanpuolustuskorkeakoulun sisäinen järjestys olisi sotilaallinen.

Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävänä olisi edistää sotatieteellistä tutkimusta ja tieteellistä sivistystä sekä antaa puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerin virkaan ja muihin sotatieteellisen alan asiantuntijatehtäviin vaadittavaa opetusta.

Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavat sotatieteiden maisterin ja sotatieteiden kandidaatin tutkinnot säilyisivät ennallaan. Ylemmän ja alemman korkeakoulututkinnon tutkintovaatimukset uudistettiin vuonna 2006 yliopistojen uudistettuja tutkintovaatimuksia vastaaviksi.

Maanpuolustuskorkeakoulu on avannut Bolognan prosessin myötä opintomahdollisuuksia myös siviiliopiskelijoille. Koulun tutkinnot sovitettiin yhteen eurooppalaisten yliopistojen opintoihin vuonna 2006, mikä mahdollistaa liikkuvuuden yliopistosta toiseen kandidaatintutkinnon jälkeen. Maisterivaiheen opinnot avautuisivat ensin.

Esityksessä ehdotetaan, että sotatieteiden maisterin tutkintoa opiskelemaan voitaisiin valita henkilö, jolla olisi muualla kuin Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettu alempi korkeakoulututkinto. Nykyisin hyväksytään edeltävinä opintoina Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettu sotatieteiden kandidaatin tutkinto.

Maisteriopintoihin voisi hakeutua kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö, jolla on sovelias opintotausta. Opiskelutaustan tulisi periaatteessa soveltua tieteenaloihin sotatieto-

sotateknikka, johtaminen ja sotilaspedagogiikka.

Alemman korkeakoulututkinnon suorittaneelta voidaan edellyttää täydentäviä eli siltaopintoja, jotta hänet voidaan valita maisterikoulutukseen. Siltaopinnoilla saatetaan aiemman tutkinnon aikana saatu tietotaso ja osaaminen maisteriopintojen alun vaatimalle tasolle. Siltaopinnot eivät kuulu aloitettavaan maisterin tutkintoon.

Myös sotatieteiden kandidaatin opintoihin tultaisiin myöhemmin eli määrätyn siirtymäajan jälkeen ottamaan siviiliopiskelijoita. Siviili voi pätevöityä sotatieteiden alalla entisen opintotaustansa täydennykseksi ja hakeutua sitten esimerkiksi puolustus-, ulkoasian- ja sisäasianhallinnon palvelukseen turvallisuus- ja puolustusalan asiantuntijatehtäviin.

Siviiliopiskelijat opiskelevat ajoittain eri asioita kuin upseerin uralle tähtäävät opiskelijat. Siviiliopiskelijat suorittavat vain sotatieteellisiin tutkintoihin sisältyviä opintoja. He eivät opiskelisi sotilasammattillisia opintoja.

Esityksessä siis ehdotetaan, että mahdollisuus sotatieteiden maisterin ja sotatieteiden kandidaatin tutkinnon suorittamiseen avattaisiin myös opiskelijoille, joiden tutkinto ei johtaisi puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen virkaan.

Tällöin opiskelija ei valmistuessaan saisi kelpoisuutta upseerin virkaan eikä hän ole oikeutettu samoihin opintososiaalisiin etuuksiin kuin upseerin virkaan valittavat opiskelijat. Hänen opintososiaaliset etuutensa ovat samat kuin yliopistolaissa tarkoitetuissa yliopistoissa opiskelevilla.

Upseeriksi opiskelevat saavat majoituksen, ruoan ja sotilasvaatetuksen sekä päivärahaa opintojen aikana. Heillä on siksi velvoite sitoutua puolustusvoimien palvelukseen tai maksaa etuudet takaisin, jos ei vastaanota määräaikaisen nuoremman upseerin tai upseerin virkaa.

Sotatieteen kandidaatin opinnot kestävät kolme vuotta, ja maisterivaihe kaksi vuotta. Joustavan opinto-oikeuden (JOO-sopimus) kautta yliopistojen opiskelijoilla on jo nyt mahdollista opiskella tiettyjä opintokokonaisuuksia Maanpuolustuskorkeakoulussa.

Upseeriksi opiskelevat saavat kandidaatin opintojen jälkeen määräaikaisen viran puo-

lustusvoimista. Jatkamalla opintoja maisteriksi upseeri saa vakinaisen viran. Rajavartiolaitoksessa sotatieteiden kandidaatit saavat heti vakinaisen viran. Siviiliopiskelijoille opiskelu ei suoraan takaa puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen virkaa.

Maanpuolustuskorkeakoulun perustehtävä on edelleen suunnitella ja järjestää opetus, joka johtaa upseerin virkoihin vaadittaviin tutkintoihin, eli kouluttaa puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseeristo. Tähän asti kaikki tutkinnon suorittaneet on rekrytoitu puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen palvelukseen.

Sotatieteellisten tutkintojen avaaminen laajentaisi sotatieteellistä osaamista yhteiskunnassa ja parantaisi viranomaisyhteistyön edellytyksiä. Tutkintojen avaaminen olisi myös askel poikkiteieteellisten maisteriohjelmien rakentamiselle tulevaisuudessa.

Opintojen keskeyttämistä ja opiskeluoikeuden menettävistä koskevia sääntelyjä ehdotetaan täsmennettäväksi.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi enimmäisai-ka keskeyttämisen keston osalta. Opiskelijan omasta aloitteesta opiskelu voidaan keskeyttää enintään kahdeksi vuodeksi. Korkeakoulu voisi keskeyttää opiskelun myös omasta aloitteestaan, jos siihen on painava syy. Tällaisena painavana syynä voisi olla muun muassa pitkäaikainen sairaus taikka riittämätön opintomenestys. Korkeakoulun aloitteesta koulutus voitaisiin keskeyttää enintään vuodeksi kerrallaan.

Opiskeluoikeuden menettäminen olisi mahdollista, jos opiskelija on korkeakouluun hakeutuessaan antanut sellaisia vääriä tai harhaanjohtavia tietoja taikka salannut sellaisen itseään koskevan seikan, joka olisi voinut estää opiskelijaksi valinnan, jos se olisi ollut korkeakoulun tiedossa valintapäätöstä tehtäessä.

Opiskelijan syyllistyminen opintojen aikana rikokseen voisi myös johtaa opiskeluoikeuden menettämiseen. Perusteena voisi tulla kyseeseen vain sellaiseen rikokseen syyllistyminen, joka osoittaa sopimattomuutta puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen virkaan. Perusteeksi ehdotetaan säädettäväksi myös puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen upseerin arvolle sopimaton käyttäytyminen opintojen aikana.

Opiskelu-oikeuden voisi menettää myös, jos kieltäytyy päihdetestauksesta tai antaa päih-teiden väärinkäytön osoittavan näytteen, lai-minlyö toistuvasti taikka olennaisella tavalla opetukseen osallistumisen, on toistuvasti taikka olennaisella tavalla rikkonut Maan-puolustuskorkeakoulun johtosääntöä tai ei ole suorittanut opintojaan opetussuunnitel-massa määritellyssä enimmäis-ajassa, jollei Maanpuolustuskorkeakoulu erityisestä syystä myönnä hänelle lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen.

Opiskelijaksi hakeutuva olisi velvollinen osallistumaan terveydenhuollon ammattihen-kilön ja laboratoriohenkilökunnan tekemään päihdetestiin ennen opiskelijaksi hyväksy-mistä. Opintoja suorittava olisi velvollinen Maanpuolustuskorkeakoulun määräyksestä osallistumaan päihdetestiin myös opiskeluai-kana tai siihen liittyvässä harjoittelussa, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija esiintyy päih-teiden vaikutuksen alaisena.

Lakiin otettaisiin säännös upseerin virkaan johtavia opintoja suorittavan sekä puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen sotilasvirassa palvelevan opiskelijan velvollisuudesta käyt-tää koulutukseen osallistuessaan sotilaspukua tai virkapukua.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Maanpuolustuskorkeakoulun kokonaisra-hoitus on vuositasolla noin 30,5 miljoonaa euroa. Valtaosa summasta (noin 99,5 %) rahoitetaan puolustusvoimien budjettirahoituk-sella. Ulkopuolisen rahoituksen osuus on toistaiseksi ollut hyvin pieni ja se on kohdis-tunut pääasiassa tutkimustoimintaan. Budjet-tirahoituksen ulkopuolelta saatavan rahoituk-sen määrää on kuitenkin tavoitteena lisätä erityisesti tutkimustoiminnan tarpeisiin.

Perustutkinto-opetuksen järjestämiseen käytetään noin 8,2 miljoonaa euroa ja jatko-tutkinto-opetukseen noin 2,5 miljoonaa eu-roa. Palkatun henkilökunnan muun täyden-nyskoulutuksen osuus menoista on noin 1,0 miljoonaa euroa. Tutkimustoiminnan osuus määrärahojen käytöstä on noin 2,7 miljoonaa euroa.

Opetuksen ja siihen liittyvän tutkimuksen osuus Maanpuolustuskorkeakoulun menoista on noin 48 % kokonaismenoista. Muut menot aiheutuvat muiden palveluiden tuottamisteh-tävien (esimerkiksi Sotamuseo, maanpuolus-tuskurssit ja Puolustusvoimien keskuskirjas-to) ylläpidosta.

Maanpuolustuskorkeakoulun palkatun hen-kilökunnan määrä on noin 355 virkaa. Henki-lötyövuosien vuosikertymä on tätä pienempi, noin 320 henkilötyövuotta. Vuotuiset palk-kakustannukset ovat noin 15 miljoonaa eu-roa, eli noin 49 % kokonaismenoista.

Opiskelijoiden vuotuinen määrä muodos-tuu vuosittain alkavista kolmevuotisista sota-tieteiden kandidaattikursseista (aloitusvah-vuus noin 135), kaksivuotisista sotatieteiden maisterikursseista (aloitusvahvuus noin 130) ja vuoden pituisista esipäseerikursseista (aloitusvahvuus noin 120). Lisäksi joka toinen vuosi toimeenpannaan vuoden pituinen yleisesikuntaupseerikurssi aloitusvahvuudel-la noin 65. Palkatun henkilökunnan täyden-nyskoulutusta annetaan vuositasolla noin 12 000 koulutusvuorokautta.

Sotatieteiden kandidaattivaiheessa opiskeli-jan opintopäivän hinta on noin 70–90 euroa. Tästä summasta opintososiaalisten menojen osuus on noin 20 euroa/ opiskelupäivä sisäl-täen kadetin päivärahana, noin 13 euroa/ päi-vä. Koulutuskustannusten ja opetushenkilös-tön palkkojen osuus on noin 34 euroa/ opis-kelupäivä ja tilakustannusten osuus on noin 13 euroa/ päivä.

Muiden tutkintojaksojen opiskelijat saavat opiskeluajalta palkkaa ja virkaehtosopimuk-sen mukaiset kustannusten korvaukset.

Esityksellä ei ole erityisiä taloudellisia vai-kuutuksia, koska se ei sisällä taloudellisessa mielessä merkittäviä muutoksia Maanpuolus-tuskorkeakoulun nykyisiin toiminnan järjes-telyihin.

Ainoa, taloudelliselta merkitykseltään vä-häiseksi jäävä muutos on tutkintojen harkin-nanvarainen avaaminen muiden alojen opis-kelijoille silloin, kun tähän on olemassa toi-minnallistaloudelliset edellytykset. Tämä siis tarkoittaa käytännössä sitä, että opinto-oikeus ulkopuoliselle opiskelijalle voidaan myöntää juuri sellaisessa tapauksessa, jossa tästä ei aiheudu merkittävää ylimääräistä taloudellis-ta rasitetta Maanpuolustuskorkeakoululle.

Pelkästään tutkintoa suorittavien opiskelijoiden määrän pysyessä esitetyissä rajoissa, Maanpuolustuskorkeakoulun ei tarvittaisi uusia henkilöstö- tai taloudellisia resursseja. Esimerkiksi majoitusta ei pelkästään tutkintoa suorittaville opiskelijoille kyettäisi tarjoamaan.

Arvion mukaan ulkopuolisen tutkinto-opiskelijan ottamisesta aiheutuvia kuluja saattavat olla mahdollisten sivuaineisiin liittyvien JOO -opintojen (joustavan opinto-oikeuden mukaiset opinnot muissa yliopistoissa) kustannukset sekä tapauskohtaiset, lähinnä tutkimustyön tekemiseen liittyvät kulkorvaukset ja tutkimustyön ohjaamiseen liittyvät palkkiot.

Opintojen suunnittelussa ja ohjaamisessa tarvittava resurssi olisi kohdennettavissa Maanpuolustuskorkeakoulun nykyisistä henkilöresursseista.

Keskeisin uusi resurssitarve olisi tutkimustöiden ohjaamisessa tarvittava henkilöresurssi. Tällä hetkellä Maanpuolustuskorkeakoululla ei ole riittävää osaamista ohjata esimerkiksi yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen tai tekniikkaan liittyviä tutkimustöitä.

Töiden ohjauksen hankkiminen muista korkeakouluista tulisi aiheuttamaan kustannuksia ohjaamisesta maksettavien palkkioiden muodossa. Suunnitelluilla opiskelijamäärillä tämä kustannuserä pystytään sisällyttämään Maanpuolustuskorkeakoulun nykyiseen toimintamenomääräraha-kehukseen.

Jos ulkopuolisten opiskelijoiden määrä olisi esimerkiksi viisi, niin edellä kuvattujen kustannusten osuuden voidaan arvioida vuositasolla olevan enintään 10 000 euroa. Menoerää kompensoivat yliopistoista Maanpuolustuskorkeakouluun tulevien JOO – opiskelijoiden opinnoista saatavat maksut.

Rajavartiolaitos maksaa kadettien päivärhoista, ateriakorvauksista ja ilmaisista kotimatkoista aiheutuvat kustannukset siltä ajalta, kun kadetit ovat rajavartioalan opinnoissa. Kokonaiskustannukset ovat kadettien, joita on 15, osalta noin 353 000 euroa vuodessa. Lentokadettien saama helikopterikoulutus lisää kustannuksia.

Esitys voidaan toteuttaa puolustusministeriön hallinnonalan nykyisten määrärahojen sekä valtioneuvoston vuosille 2007 – 2011

antamien valtiontalouden kehyspäätösten puitteissa.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksen vaikutus muiden viranomaisten toimintaan on kokonaisuutena katsoen vähäinen, sillä esitys ei muuta viranomaisten välistä tehtävänjakoa.

Muiden viranomaisten, etenkin turvallisuusviranomaisten kannalta esityksellä voidaan kuitenkin nähdä myönteinen vaikutus sitä kautta, että harkinnanvarainen opinto-oikeuden avaaminen siviiliopiskelijoille lisää jatkossa mahdollisuuksia rekrytoida nykyistä monialaisemmin turvallisuusalalle koulutettuja henkilöitä.

4.3 Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon

Esityksellä olisi vaikutuksia myös sukupuolten tasa-arvoon koulutuksessa. Esityksellä ei kuitenkaan ole senkaltaisia vaikutuksia, jotka edellyttäisivät erillistä sukupuolivaikutusten arviointia.

Harkinnanvarainen opinto-oikeuden avaaminen myös vailla varusmiespalvelustaustaa oleville siviiliopiskelijoille parantaa naisten mahdollisuuksia opiskella sotatieteitä ja toimii siten sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävänä.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu puolustusministeriössä. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta: opetusministeriö, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, yliopistot, Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto, Opetushallitus, pääesikunta, Rajavartiolaitoksen esikunta, Kadetitoverikunta ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry, JUKO ry, JHL ry ja Pardia ry. Lausuntoa pyydettiin yhteensä 36 lausunnonantajataholta. Esityksestä saatiin 19 lausuntoa. Lausunnoista on laadittu yhteenveto puolustusministeriössä.

Ehdotettua uudistusta ja opetuksen avaamista siviiliopiskelijoille pidettiin lausunnoissa yleisesti ottaen kannatettavana.

Helsingin yliopisto, Teatterikorkeakoulu, Jyväskylän yliopisto, Maanpuolustuskorkeakoulu ja Suomen rehtorien neuvosto ehdottivat, että Maanpuolustuskorkeakoulun ensisijaisena tehtävänä olisi tutkimuksen edistäminen ja toisena tutkimukseen perustuvan ylimmän opetuksen antaminen.

Myös Maanpuolustuskorkeakoulun koulutuksen tulee pohjautua aina viimeisimpään sotatieteen ja muiden maanpuolustuksen kannalta keskeisten oppiaineiden tutkimukseen. Tämä myös antaa perusteita Maanpuolustuskorkeakoululle tulla arvioiduksi oikein yliopistojen arviointimenettelyssä. Ehdotuksen nykyinen muotoilu käytettyjen määrittelyiden kautta rinnastaa Maanpuolustuskorkeakoulua liikaa ammattikorkeakouluihin, joten tutkimuksen aseman selkeämpi ja oikeassa järjestyksessä tapahtuva esilletuonti on välttämätöntä ja erittäin keskeistä myös tämän eron korostamiseksi.

Suomen ylioppilaskuntien liitto ry ja Kadettiverikunta esittivät lakiin lisättäväksi sääntelyä Maanpuolustuskorkeakoulun ylioppilaskunnasta. Myös siviiliopiskelijat tarvitsevat etujensa ajajan ja oikeuksiensa puolustajan. Esimerkiksi nykyinen Kadettiverikunta ry ei voi sellainen olla, sillä siihen hyväksytään vain sotilasuralle koulutettavia opiskelijoita. Siviiliopiskelijoiden riski joutua yliopistoyhteisön väliinpuotoajiksi on sellaisenaan vakuuttava peruste uuden ylioppilaskunnan perustamisen puolesta.

Suomen ylioppilaskuntien liitto ry korosti siviiliopiskelijoiden opintososiaalisten etuuskien ja palveluiden turvaamisen olevan välttämätöntä, jotta Maanpuolustuskorkeakouluun ei muodostu opiskelumahdollisuuksiltaan ja toimeentuloedellytyksiltään eriarvoisia ryhmiä. Tällaisia erityisiä huomion kohteita ovat ainakin siviiliopiskelijoiden opintotukeen, asumiseen, ruokailuun ja terveydenhuoltoon liittyvät seikat.

Upseeriliitto ry katsoi, että palvelus- ja opintotoumukset eivät vastaa nykyistä puolustusvoimien käytäntöä ja virkaehtosopimusjärjestelmän mukaisissa paikallisneuvotteluissa aiemmin sovittua menettelyä. Vanhan käytännön mukaan sitoumusaika on ollut opiskeluaikana mukainen. Näin ollen sotatieteiden kandidaattiopiskelijan tulisi tehdä enintään kolmen vuoden sitoumus, sotatieteiden maisteriopiskelijan enintään kahden vuoden sitoumus ja yleisesikuntaupseeriopiskelijan enintään kahden vuoden sitoumus.

Palkansaajajärjestö Pardia ry kiinnitti huomiota siihen, että lakiehdotuksessa ei käsitellä lainkaan opintojen hyväksi lukemista tapauksissa, joissa opistoupseerit täydentävät opintojaan Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettaviin tutkintoihin. Tutkintojen täydentäminen on olennainen osa henkilöstöjärjestelmän ja osaamisen kehittämistä.

Lausunnoissa esitetyt muutosehdotukset on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki Maanpuolustuskorkeakoulusta

Lain nimike. Lain nimikkeeksi ehdotetaan laki Maanpuolustuskorkeakoulusta, mitä puoltaa nimikkeen kuvaavuus.

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Asema. Vanhan puolustusvoimista annetun lain 10 a §:n mukaan Maanpuolustuskorkeakoulu on pääesikunnan alainen korkeakoulu. Tammikuun 1 päivänä 2008 voimaan tulleen puolustusvoimista annetun lain 5 §:ssä säädetään, että Maanpuolustuskorkeakoulussa annettavasta sotilaskoulutuksesta säädetään erikseen. Lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulu mainitaan puolustusvoimien johtoa ja hallintoyksiköitä koskevassa 24 §:ssä.

Puolustusvoimista annetun lain 29 §:n mukaan puolustusministeriö päättää Maanpuolustuskorkeakoulun sijoituspaikasta. Puolustusvoimain komentajalla on oikeus päättää yksityiskohtaisista kokoonpanoista ja johtosuhteista, joilla ei ole merkittävää yhteiskunnallista, taloudellista tai henkilöstöön liittyvää vaikutusta.

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen 4 §:ssä todetaan, että Maanpuolustuskorkeakoulun asemasta ja johtosuhteista sotilaskäskyasioissa määrää puolustusvoimain komentaja. Ehdotuksessa Maanpuolustuskorkeakoulun asemasta säädettäisiin, että se on puolustusvoimiin kuuluva puolustusvoimain komentajan alainen sotatieteellinen korkeakoulu.

Jatkossa Maanpuolustuskorkeakoulu olisi siis suoraan puolustusvoimain komentajan alainen. Puolustusvoimista annetun lain 25 §:ssä säädetään, että puolustusvoimien välitön johto ja valvonta kuuluvat puolustusvoimain komentajalle. Myös pääesikunta on puolustusvoimain komentajan alainen. Pääesikunta toimii puolustusvoimain komentajan johtoesikuntana ja valmistelee komentajan ratkaistavaksi tulevat asiat. Tämän vuoksi on tarpeetonta erikseen säätää, että Maanpuolus-

tuskorkeakoulu on pääesikunnan alainen tai pääesikunnan ohjauksessa.

Pääesikunnalle annettaisiin kuitenkin ehdotetussa laissa nimenomaista toimivaltaa. Lakiehdotuksen 14 §:n mukaan pääesikunta päättäisi opiskelijavalinnan perusteista ja ottaisi ulkomaalaiset opiskelijat. Pääesikunta tekisi myös esityksen tutkintoa suorittamaan ja täydennyskoulutukseen hyväksyttävien opiskelijoiden lukumäärästä puolustusvoimain komentajalle, jolle kuuluisi lopullinen päätöksenteko.

Pääesikunta vastaa puolustusvoimien koulutuksen kansallisesta ja kansainvälisestä yhteensopivuudesta. Tästä syystä pääesikunta vahvistaa sotatieteellisten tutkintojen tutkintovaatimukset ja sotilasammattillisten opintojen tavoitteet. Nämä valmistellaan tiiviissä yhteistyössä Maanpuolustuskorkeakoulun ja puolustushaarojen kanssa.

Pääesikunta toimii komentajan johtoesikuntana ja valmistelee Maanpuolustuskorkeakoulun ohjauksen myös uudessa hallintorakenteessa ja johtosuhteessa. Koulutustarjonta ja päätös koulutettavien määrästä hyväksytään puolustusvoimien toimintasuunnitelmassa.

Maanpuolustuskorkeakoulu vastaa sotatieteellisen tutkimuksesta ja tutkimukseen perustuvasta opetuksesta. Osan tutkintoon sisältyvästä opetuksesta Maanpuolustuskorkeakoulu voi hankkia puolustushaara-, aselaji- ja toimialakouluista sekä Raja- ja merivartiokoulusta sekä tulevaisuudessa myös esimerkiksi yliopistoista (sotilasmusiikki- ja teknisen alan opetus).

Maanpuolustuskorkeakoulun sisäinen järjestys säilyisi sotilaallisena. Säännös olisi informatiivinen, koska puolustusvoimista annetun lain 30 §:ssä säädetään, että puolustusvoimien sisäinen järjestys on sotilaallinen. Opiskelu on sotilaallisesti järjestettyä ja muistuttaa opiskelua sisäoppilaitoksessa.

Sotilaallinen järjestys tarkoittaa muun muassa sitä, että myös Maanpuolustuskorkeakoulussa noudatetaan muualla puolustusvoimissa toimintaa järjestäviä sisäisiä määräyksiä. Maanpuolustuskorkeakoulussa noudatetaan puolustusvoimien yleistä palvelusohje-

sääntöä ja siellä toimittaessa käyttäydytään muutenkin sotilaslaitosten sääntöjen mukaisesti.

Maanpuolustuskorkeakoulun sotilasvirassa olevat ja niihin koulutettavat opiskelijat ovat sotilaslaitoksen alaisia henkilöitä eli velvollisia noudattamaan sotilaskäskyjä. Heihin sovelletaan rikoslain 45 luvun sotilaslaitosten sääntöjä. Kurin ja sotilaslaitoksen järjestyksen kannalta merkityksellisiin rikoksiin voidaan puuttua sotilaskurinpitomenettelyn keinoin.

Sotilasvirkaan koulutettavat tai niissä palvelevat opiskelijat käyttävät sotilaspukua. Tunneilla on läsnäolovelvoite. Varsinaisen opiskelun ohella opiskelijat osallistuvat sotaharjoituksiin ja fyysisesti rasittaville koulutusleireille. Lomaa on vuosittain noin kuusi viikkoa.

Korkeakoulua johtaa sotilasvirassa oleva rehtori. Myös osa opettajista on sotilasmestareita.

2 §. Tehtävät. Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävänä on edistää sotatieteellistä tutkimusta ja antaa sotatieteellistä opetusta puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen tehtäviin ja muihin sotatieteellisen alan asiantuntijatehtäviin. Tähän asti tehtävät on lueteltu Maanpuolustuskorkeakoulusta annetussa asetuksessa yksityiskohtaisemmin. Ehdotuksessa tehtävien sisältö tarkentuisi muissa pykälissä. Maanpuolustuskorkeakoulu johtaa sotilaslaitoksissa ja rajavartiolaitokseen kuuluvassa Raja- ja merivartiokoulussa annettavaa sotatieteiden kandidaatin ja sotatieteiden maisterin tutkintoihin sisältyvää opetusta.

Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävänä olisi edelleen suunnitella ja järjestää opetus, joka johtaa puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerin virkoihin vaadittaviin tutkintoihin. Maanpuolustuskorkeakoulun tutkintoihin johtava opetus ehdotetaan avattavaksi myös muille kuin puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerin virkaan valittaville opiskelijoille.

Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavia tutkintoja ovat sotatieteiden kandidaatin, sotatieteiden maisterin, yleisesikuntaupseerin ja sotatieteiden tohtorin tutkinnot. Siviiliopiskelijat suorittavat vain sotatieteiden kandidaatin tai maisterin tutkinnon, mutta ei-

vät upseerin virkaan tutkinnon lisäksi edellytettäviä sotilasammattillisia opintoja.

Maanpuolustuskorkeakoulu on myös tutkimuslaitos. Tutkimus paitsi palvelee puolustusvoimien pitkän aikavälin suunnittelua ja kehittämistä tuottamalla päätöksenteossa tarvittavaa tietoa myös toteuttaa yhteiskunnallista palvelutehtävää.

Myös Maanpuolustuskorkeakoulussa opetuksen tulee pohjautua aina viimeisimpään sotatieteelliseen ja muiden maanpuolustuksen kannalta keskeisten oppiaineiden tutkimukseen. Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävänä on edistää sotatieteellistä tutkimusta ja tieteellistä sivistystä, antaa tutkimukseen ja alan parhaisiin käytäntöihin perustuvaa puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerin virkaan ja muihin sotatieteellisen alan asiantuntijatehtäviin vaadittavaa ylintä sotatieteellistä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Sääntely on vastaava kuin yliopistolaissa.

Maanpuolustuskorkeakoulun odotetaan välittävän tutkimustyötään ja opetustoimintaansa toiminta-alueelleen ja edesauttavan tutkimus- ja opetustoiminnassa syntyneiden tutkimustulosten ja innovaatioiden saattamista tehokkaasti yhteiskunnan käyttöön.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, joka velvoittaa nykyistä selkeämmin Maanpuolustuskorkeakoulua toimimaan tehtäviään hoitaessaan vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistämään tutkimustulosten yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Vastaava säännös on myös yliopistolaissa.

Puolustushaarat ja rajavartiolaitos vastaavat upseerin virkaan korkeakoulututkinnon lisäksi edellytettävistä sotilasammattillisista opinnoista. Sotilasammattillista opetusta annetaan puolustusvoimien puolustushaara-, aselaji- ja toimialakouluissa sekä rajavartiolaitoksen Raja- ja merivartiokoulussa. Sotilasammattillisia opintoja voidaan järjestää myös Maanpuolustuskorkeakoulussa silloin kuin se opetuksen järjestämisen kannalta on tarkoituksenmukaista. Rajaturvallisuusalan opetus toteutetaan rajavartiolaitokseen kuuluvassa Raja- ja merivartiokoulussa. Maanpuolustuskorkeakoulu johtaa sotilaslaitoksissa annettavaa sotatieteiden kandidaatin ja sotatieteiden

den maisterin tutkintoihin sisältyvää opetusta.

Pääesikunnan tehtävänä on vahvistaa Maanpuolustuskorkeakoulun opetuksen yleiset tavoitteet ja sovittaa Maanpuolustuskorkeakoulun opetus yhteen puolustusvoimien muun koulutuksen kanssa.

3 §. Arviointi. Maanpuolustuskorkeakoulu arvioisi ehdotuksen mukaan opetustaan ja tutkimustaan sekä niiden vaikuttavuutta. Maanpuolustuskorkeakoulun toiminta edellyttää toiminnan arviointia, joka on tarkoitus saattaa myös säädöstasolla Maanpuolustuskorkeakoulun toiminnan kehittämisen ja laadun varmistamisen kiinteäksi osaksi.

Koulutuksen ja tutkimuksen arvioinnin lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulu arvioi niiden vaikuttavuutta myös koulutuksen jälkeen sekä yksilön että ympäröivän yhteiskunnan kannalta tarkasteltuna. Tarkastelun kohteena voivat olla muun muassa tutkimuksen ja koulutuksen taloudelliset, sosiaaliset, esimerkiksi työmarkkinapoliittiset, sekä sivistykselliset vaikutukset.

Maanpuolustuskorkeakoulu osallistuisi myös ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Maanpuolustuskorkeakoulu julkistaisi lisäksi järjestämänsä arvioinnin tulokset. Maanpuolustuskorkeakoulussa ensimmäinen arviointi on toteutettu vuonna 2001 ulkopuolisena arviointimenettelyinä, jonka tulokset on myös julkaistu (Maanpuolustuskorkeakoulun arviointi. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 2:2001).

2 luku. Opetus

4 §. Opetuksen julkisuus. Maanpuolustuskorkeakoulun sotatieteellinen opetus olisi ehdotuksen mukaan pääsääntöisesti julkista. Perustellusta syystä pääsyä opetusta seuraamaan voitaisiin rajoittaa. Säännös vastaisi nykytilaa.

Maanpuolustuskorkeakoulun sotatieteellinen opetus on julkista, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista (621/1999) muuta johdu. Lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori voi rajoittaa pääsyä opetusta seuraamaan palvelusturvallisuuden varmistamiseksi, opetustilojen rajallisuuden vuoksi tai muusta vastaavasta perustellusta syystä.

Oikeutta päästä seuraamaan opetusta voitaisiin rajoittaa perustellusta syystä myös esimerkiksi, jos ulkopuolisten mukanaolosta tilojen ahtauden vuoksi olisi haittaa opetustyölle. Muita syitä voisivat olla käytettävä opetusmenetelmä tai jos on ilmeistä, että ulkopuolisten mukanaolo voi häiritä oppilaiden ja opettajan työskentelyä.

Maanpuolustuskorkeakoulussa annetaan myös sotilasammattillista opetusta, johon liittyy aseiden ja ampumatarvikkeiden käyttöä. Ammuntojen ja räjäytysharjoitusten turvamääräykset edellyttävät, että harjoituksiin osallistuvilla on asianmukainen varustus.

Maanpuolustuskorkeakoulun toiminnan luonteen vuoksi opetuksessa käsitellään toisinaan maanpuolustuksen turvallisuuden kannalta salassa pidettävää ja turvallisuusluokiteltua tietoa, joka voi aiheuttaa tarpeen rajoittaa opetuksen julkisuutta. Tältä osin viitattaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin.

5 §. Opetuksen maksuttomuus. Tutkintoihin johtava opetus olisi opiskelijalle maksutonta. Tämä vastaisi nykytilaa ja yliopistolain 8 §:n säännöstä.

Muussa koulutuksessa voitaisiin periä maksuja valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan.

Maksullista opetusta on JOO-opiskelu eli tutkintoihin kuuluvien opintokokonaisuuksien ja osajaksojen suorittaminen samoin kuin ulkopuolisten Maanpuolustuskorkeakoululta erikseen ostamat kurssit esimerkiksi liittyen yhteistyöhön turvallisuusalan viranomaisten tai puolustus-välineteollisuuden kanssa. Myös evp-upseerien tutkinnon täydentäminen sotatieteiden maisterin tutkinnoksi on maksullista.

6 §. Tutkinnot. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavista tutkinnoista. Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan suorittaa sotatieteiden kandidaatin tutkinto, joka on alempi korkeakoulututkinto, sotatieteiden maisterin tutkinto, joka on ylempi korkeakoulututkinto, sekä jatkotutkintoja, joita ovat yleisesikuntaupseerin tutkinto ja sotatieteiden tohtorin tutkinto.

Tutkintojen asemasta korkeakoulututkintojen järjestelmässä säädetään korkeakoulutut-

kintojen järjestelmästä annetussa asetuksessa (464/1988).

Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavien tutkintojen tavoitteista ja laajuudesta, opintojen rakenteesta sekä opetuksen järjestämisestä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

7 §. Täydennyskoulutus ja muu koulutus ja opetus. Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan järjestää täydennyskoulutusta ja muuta koulutusta sekä antaa sotilasammattillista opetusta.

Maanpuolustuskorkeakoulu antaa puolustushallinnon ja rajavartiolaitoksen eri henkilöstöryhmien ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneille tai muille riittävät opiskeluvalmiudet omaaville henkilöille täydennyskoulutusta sekä eri henkilöstöryhmien toimialakohtaista opetusta. Korkeakoulussa annetaan myös tutkinnon täydentämiseen tähtäävää opetusta.

Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan järjestää lisäksi puolustushallinnon ja rajavartiolaitoksen ulkopuolisille tarkoitettuja maksullisia kursseja.

Maanpuolustuskorkeakoulu toimeenpanee valtakunnalliset maanpuolustuskurssit. Nykyisin niistä säädetään Maanpuolustuskorkeakoulusta annetussa asetuksessa sekä Maanpuolustusopetuksen neuvottelukunnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (329/2006).

Sotilasammattilliset opinnot ovat edellytyksenä upseerin virkaan. Sotilasammattillisia opintoja ovat esimerkiksi ammuttamisoikeuksien saamiseen liittyvä opetus ja harjoittelu. Kyse ei ole tieteellisistä opinnoista eikä niistä kerry opintopisteitä korkeakoulututkintoon.

Maanpuolustuskorkeakoulu vastaa sotatieteellisistä tutkinnoista ja ohjaa muissa sotilaslaitoksissa annettavaa sotatieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintoihin sisältyvää opetusta.

Sotatieteellisen opinnot ovat Maanpuolustuskorkeakoulun vastuulla olevia ects-pisteetyttyjä tutkintoon sisältyviä opintoja.

Sotilasammattilliset opinnot ovat puolustushaaran järjestämisvastuulla olevia opintoja, joiden suorittaminen on edellytyksenä upseerin virkaan nimittämiseksi, esimerkiksi lupia, oikeuksia, kelpuutuksia ja muita käytän-

nön ammattitaitojen hankkimiseen liittyviä opintoja ja harjoituksia.

Puolustushaarat vastaavat upseerin virkaan korkeakoulututkinnon lisäksi edellytettävistä sotilasammattillisista opinnoista ja päättävät sotilasammattillisten opintojen sisällön. Näitä opintoja voivat järjestää puolustushaara-, aselaji- ja toimialakoulut, Raja- ja merivartiokoulu sekä joissain tapauksissa myös Maanpuolustuskorkeakoulu. Koulutusjärjestelmän kustannustehokkuuden parantamisen takia samaan sotilasammattilliseen opetukseen voi osallistua eri henkilöstöryhmien edustajia, kadetteja, aliupseereita, erikoisupseereita, opistoupseereita ja myös joissa tapauksissa puolustusvoimien tai strategisten kumppanien palveluksessa olevia siviilhenkilöitä tai reserviläisiä.

Pääesikunta vahvistaa ja yhteensovittaa tutkintotavoitteet sekä sotilasammattillisten opintojen ja muun täydennyskoulutuksen tavoitteet.

8 §. Opetus- ja tutkintokieli. Opetus- ja tutkintokieli olisi suomi. Maanpuolustuskorkeakoulu voisi päättää, että opetusta voidaan antaa sekä opinnäyte laatia joko suomen tai ruotsin kielellä.

Nykyisin opetuskielestä säädetään Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen 27 §:ssä. Sen mukaan muun kuin Suomen kielen käyttämisestä opetuskielenä säädetään johtosäännössä.

Muiden kielten käyttämismahdollisuus on tärkeää eri kielillä toteutettavien harjoitusten ja opetustapahtumien järjestämisen kannalta. Päätösvallan delegointi on yhdenmukainen esimerkiksi yliopistolain kanssa.

Tämä myös vastaa niin perustutkintoihin kuin myös jatkotutkintoihin johtavan koulutuksen nykytilannetta, sillä esimerkiksi kansainväliset harjoitukset toteutetaan kansainvälisiin operaatioihin harjaantumisen vuoksi jo nyt pääosin englanniksi. Lisäksi yleisesikuntaupseerin tutkinnon osana on myös järjestetty muutaman kerran Ruotsin kanssa toteutettava yhteinen sotaharjoitus.

Kielilaki (423/2003) tuli voimaan vuoden 2004 alusta lukien. Kielilain 4 §:n mukaan koulutusta koskevassa lainsäädännössä säädetään opetuskielestä, kielestä oppiaineena ja tutkintokielenä. Maanpuolustuskorkeakoulun opetus- ja tutkintokieli on suomi. Maanpuo-

lustuskorkeakoulu järjestää opetusta tarpeen mukaan ruotsin kielellä toteutettavina koulutusohjelmina ja kursseina. Tätä osuutta perustutkinnoista on lisätty lähinnä kieliopetuksen osalta viime vuosina valtioneuvoston antaman upseerien suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuus-vaatimuksista (9/2004) asetuksen edellyttämien velvoitteiden johdosta.

Maanpuolustuskorkeakoululla olisi mahdollisuus päättää muiden kuin kansalliskielen käyttämisestä opetuksessa ja opinnäytteiden laadinnassa. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi ulkomaisen opiskelijan tai kansainväliseen tutkimusprojektiin liittyvän opinnäytetyön laatiminen, joka voisi olla esimerkiksi tällöin englannin-, ranskan, saksan tai jollain muulla kielellä laadittu tutkimustyö.

Opiskelijalla olisi oikeus käyttää opiskelijavalinnassa ja kokeissa sekä laatia opinnäyte joko suomen tai ruotsin kieltä.

3 luku. **Hallinto ja organisaatio**

Perustuslain 119 §:n mukaan valtioneuvoston toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Tuon pykälän perustelujen (HE 1/1998 vp) mukaan julkisen vallan käyttämisestä olisi kysymys esimerkiksi silloin, kun yksikkö voi antaa perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuja oikeussääntöjä tai tehdä päätöksiä yksilön oikeuksista, velvollisuuksista tai etuuksista taikka käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten yksilön perusoikeuksiin. Yksikön tehtäviin kuuluvaa julkisen vallan käyttämistä olisi lisäksi pidettävä merkittävänä. Yleisillä perusteilla säännöksessä tarkoitetaan esitöiden mukaan lähinnä yksikön nimeä, toimialaa sekä pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia.

Maanpuolustuskorkeakoulun muut kuin ehdotuksessa mainitut virkamiehet, osastot ja yksiköt eivät käytä sellaista julkista valtaa, että niistä pitäisi perustuslaissa tarkoitettulla tavalla säätää lakitasoisesti. Julkista valtaa tässä mielessä käyttävät vain laissa luetellut virkamiehet, osastot ja yksiköt, joiden toimiala, pääasialliset tehtävät ja toimivaltuudet laissa olisi määritelty.

9 §. Organisaatio. Maanpuolustuskorkeakouluun kuuluisi esikunta, osastoja, ainelaitoksia, ja muita yksiköitä.

Koulutusohjelmat pannaan toimeen tutkinto-osastoilla. Ne ovat kadettikoulu ja jatkokutkinto-osasto. Jatkossa osastojen nimiä ei enää mainittaisi, koska niiden tehtäviin ei kuulu perustuslain 119 §:n tarkoittamaa julkisen vallan käyttöä.

Opetuksen suunnittelevat ja toteuttavat ainelaitokset: taktiikan laitos, strategian laitos, tekniikan laitos, johtamisen laitos, sotahistorian laitos ja koulutustaidon laitos sekä käytäytymistieteiden laitos. Laitokset vastaavat myös oman alansa tutkimuksesta ja tutkijakoulutuksesta.

Maanpuolustuskorkeakoulun jakaantumisesta osastoihin tai muihin yksiköihin tutkimuksen ja opetuksen järjestämistä varten määrättäisiin tarkemmin Maanpuolustuskorkeakoulun johtosäännössä.

Lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulussa on kirjasto, Sotamuseo ja se järjestää valtakunnalliset maanpuolustuskurssit. Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto ohjaa ja kehittää kirjastotoimintaa puolustusvoimissa. Kirjastolla on laajimmat sotatieteen lehti- ja kirjakokoelmat Suomessa. Sotamuseo toimii puolustusvoimien keskusmuseona ja valtakunnallisena sotahistoriallisena erikoismuseona.

Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskus annetaan täydennyskoulutusta, tutkintaa ja kehitetään puolustusvoimien henkilöstöalaa sekä puolustusvoimien opiskeluun, koulutukseen ja työskentelyyn liittyviä menetelmiä, ympäristöjä, teknologioita ja tietojärjestelmiä sekä tuotetaan työskentely-, oppi- ja viestintämateriaalia puolustusvoimien tarpeisiin. Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskukseen kuuluva Puolustusvoimien kuvakeskus kuvaa puolustusvoimien toimintaa, välineistöä ja henkilöitä. Se valmistaa kuvia ja ylläpitää valokuva- ja videoarkistoa sekä antaa puolustusvoimien joukoille teknistä tukea valokuvausalaan koskevissa asioissa.

10 §. Rehtori. Rehtori johtaisi, ohjaisi ja valvoisi Maanpuolustuskorkeakoulun toimintaa. Rehtori ohjaisi myös muualla kuin Maanpuolustuskorkeakoulussa toimeenpantavaa sotatieteellisiin tutkintoihin johtavaa opetusta johtosäännössä tarkemmin määrättävällä tavalla. Tämä vastaisi sisällöltään ny-

kyisin Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen 5 §:ssä säädettyä.

Maanpuolustuskorkeakoululle kuuluvat asiat ratkaisisi rehtori, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Rehtorin vahvistamassa työjärjestyksessä voitaisiin rehtorin toimivaltaan kuuluva merkitykseltään vähäinen asia antaa Maanpuolustuskorkeakoulun muun virkamiehen ratkaistavaksi, jos asia koskee henkilöstöhallintoa tai muuta sisäistä hallintoa, lausunnon tai selvityksen antamista tai esityksen tekemistä tai sisäisiä määräyksiä lukuun ottamatta laissa rehtorin ratkaistavaksi säädettyjä asioita.

Rehtorilla olisi oikeus ottaa johtosäännössä tai työjärjestyksessä jonkun muun virkamiehen ratkaistavaksi määrätty asia.

11 §. Opintotukilautakunta. Opintotukilakiin (65/1994) ehdotetusta muutoksesta seuraisi, että Maanpuolustuskorkeakouluun tulisi perustaa opintotukilautakunta. Lautakunnan asettamisesta, kokoonpanosta ja tehtävistä säädettäisiin opintotukilaissa.

Opintotukilain 9 a §:n mukaan opintotukilautakunnan tehtävänä on seurata opintojen edistymistä ja antaa lausuntoja opintojen edistymisestä, määrittellä kesäaikana harjoitettavien opintojen riittävä laajuus ja antaa yksittäistapauksissa lausunto Kansaneläkelaitokselle, määrittellä muiden kuin opiskelijavaihto-ohjelmien mukaisten ulkomailla harjoitettavien opintojen riittävä laajuus sekä antaa lausunto siitä, onko opintolainan valtiontakauksen saanut, joka on suorittanut tutkinnon, oikeutettu opintolainavähennykseen ja siitä, voidaanko enimmäisajan opintotukea saaneen opiskelijan opintotukeen oikeuttavaa aikaa pidentää.

12 §. Monijäseniset hallintoelimet. Opetuksen ja tutkimuksen kehittämistä varten sekä tutkintojen suorittamista, opiskelijan arvostelua sekä opiskelijan erottamista ja opintojen keskeyttämistä koskevista asioista Maanpuolustuskorkeakoulussa voisi olla valmistelevia ja neuvoa-antavia monijäsenisiä hallintoelimiä kuten neuvottelukuntia, opetus- ja tutkimusneuvostoja sekä opettajaneuvostoja.

Monijäsenisten hallintoelinten kokoonpanosta ja muista tehtävistä määrättäisiin työjärjestyksessä.

Ehdotettu säännös vastaa pitkälti nykyisen asetuksen 5 §:n 2 momenttia ja 7 §:n 2 mo-

menttia. Säännös on kuitenkin yleisempi ja lähinnä mahdollistaa erilaisten monijäsenisten hallintoelinten perustamisen laissa tarkoitettuihin tehtäviin. Tehtävien sisältö tarkentuisi johtosäännössä.

13 §. Henkilöstö. Maanpuolustuskorkeakoulun henkilöstö on puolustusvoimien viroissa. Maanpuolustuskorkeakoulussa on professorin virkoja. Lisäksi on muuta opetus- ja tutkimushenkilöstöä sekä henkilöstöä muiden tehtävien hoitamista varten. Virkojen kelpoisuusvaatimuksista viitattaisiin puolustusvoimista annettuun lakiin ja puolustusvoimista annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Professorin virat ovat siviilivirkoja. Professuurien täyttämässä noudatetaan soveltuvin osin, mitä korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä annetuissa laissa (856/1991) ja asetuksessa (1581/1991) säädetään. Ehdollepanoviranomaisena toimii Maanpuolustuskorkeakoulun tutkimusneuvosto.

Tutkimusjohtajan ja professorin viran kelpoisuusvaatimuksista säädetään puolustusvoimista annetun valtioneuvoston asetuksen 12 §:n 2 ja 3 kohdissa.

Puolustusvoimista annetun lain 37 §:ssä on yleissäännös puolustusvoimien virkojen kelpoisuusvaatimuksista. Puolustusvoimien virkaan nimitettävältä vaaditaan, sen lisäksi mitä yleisestä kelpoisuudesta valtion virkaan muualla laissa säädetään, tehtävien edellyttämää luotettavuutta. Puolustusvoimien sotilasvirkaan nimitettävältä vaaditaan myös, että hän on suorittanut Suomen puolustusvoimissa tai rajavartiolaitoksessa joko asevelvollisuuden aseellisessa palveluksessa tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen ja että, hän on terveydeltään ja fyysiseltä kunnoltaan virkaan sopiva.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä puolustusvoimien virkamiesten erityisistä kelpoisuusvaatimuksista, kuten koulutuksesta, kokemuksesta sekä esimiestehtävässä edellytettävästä johtamistaidosta. Tämä koskee myös Maanpuolustuskorkeakoulun virkojen kelpoisuusvaatimuksia.

4 luku. Opiskelijavalinnat

14 §. Opiskelijaksi ottaminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin siitä, mitä tutkintoja opiskelija voidaan ottaa suorittamaan. Opiskelija otettaisiin suorittamaan sotatieteiden kandidaatin ja sotatieteiden maisterin tutkintoa, jompakumpaa mainituista tutkinnoista tai jatkotutkintoa.

Opiskelijan, joka valitaan suorittamaan upseerin virkaan johtavia opintoja, on sotatieteiden kandidaatin tai sotatieteiden maisterin tutkinnon lisäksi suoritettava 2 §:n 3 momentissa tarkoitetut sotilasammattilliset opinnot.

Opiskelijavalintojen osalta noudatetaan käytäntöä, jonka mukaan lukiokoulutuksen tai vastaavantasoisien koulutuksen saaneet otetaan sotatieteiden kandidaatin ja sotatieteiden maisterin tutkintoon johtavaan koulutukseen.

Joissakin tapauksissa opiskelijat saavat oikeuden vain alemman korkeakoulututkinnon suorittamiseen. Puolustusvoimien upseerin virkaan koulutettavat valittaisiin pääsääntöisesti suorittamaan sekä alempaa että ylempää korkeakoulututkintoa.

Rajavartiolaitoksen virkaan koulutettavat valittaisiin suorittamaan pelkästään alempaa korkeakoulututkintoa. Rajavartiolaitoksessa on virkoja, joiden kelpoisuusvaatimuksena on sotatieteiden kandidaatin tutkinto sekä erikseen määritetyt ammatilliset opinnot.

Maanpuolustuskorkeakoulussa siirryttiin vuonna 2006 uuteen kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen. Korkeakouluun hyväksytyt saavat maisterin tutkinnon opinto-oikeuden. Alempi korkeakoulututkinto, sotatieteiden kandidaatin tutkinto, suoritetaan kolmessa vuodessa ja ylempi korkeakoulututkinto, sotatieteiden maisterin tutkinto, suoritetaan kahdessa vuodessa.

Sotatieteiden kandidaatin tutkinnon jälkeen opiskelija nimitetään määräaikaisen nuoremman upseerin virkaan ja hän syventää saamaansa opetusta 3 - 4 vuoden ajan työelämässä. Työelämävaiheen jälkeen opiskelijat suorittavat maisterin tutkinnon.

Valmistuttuaan sotatieteiden maistereiksi opiskelijat saavat vakinaisen upseerin viran puolustusvoimista.

Pelkästään ylempää korkeakoulututkintoa opiskelija voitaisiin ottaa suorittamaan silloin, kun Maanpuolustuskorkeakoulu ottaisi opiskelijan soveltuvan alemman korkeakoulututkinnon tai muun tasoltaan vastaavan koulutuksen pohjalta suorittamaan ylempään korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta.

Kuten nykyisinkin opiskelijat ottaisi Maanpuolustuskorkeakoulu. Ulkomaalaisten opiskelijoiden ottamisesta päättäisi kuitenkin pääesikunta.

Pääesikunta päättäisi tarkemmin opiskelijavalinnan perusteista.

Opiskelijavalinta järjestettäisiin valinta- ja soveltuvuuskokeiden avulla. Niiden järjestämisestä päättäisi Maanpuolustuskorkeakoulu. Silloin kun Maanpuolustuskorkeakoulu opiskelijoiden määrän rajoittamisen vuoksi ei voi ottaa koulutukseen kaikkia hakijoita, hakijoihin on sovellettava yhdenmukaisia valintaperusteita.

Upseerin uralle sopivuus testataan soveltuvuuskokeella, johon osallistuvat vain upseerin virkaan vaadittaviin opintoihin pyrkivät. Valintakoe sisältää muun muassa aineistokeen. Soveltuvuuskoe sisältää muun muassa psykologin soveltuvuusarvion sekä 12 minuutin juoksutestin.

Pykälän 5 momentin mukaan opiskelija voi ottaa samana lukuvuonna vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan. Tämä rajoitus vastaisi yliopistolain 18 §:n rajoitusta. Tavoitteena kyseisellä säännöksellä on yliopistolaissa ollut antaa mahdollisimman monelle henkilölle tilaisuus korkeakouluopintoihin ja samalla taata opiskelijapaikkojen tehokas käyttö. Tässä tarkoituksessa opetusministeriö sekä yliopistot keskinäisissä tulossopimuksissaan ovat sopineet kehittämislinjasta, jonka mukaan yliopisto-opintoihin hyväksytyt voisi ottaa samana vuonna vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan. Rajoitus on ulotettu koskemaan myös ammattikorkeakoulujen opintopaikkoja. Vastaavan rajoituksen tulisi koskea myös Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijapaikkoja.

15 §. Täydentävät opinnot sotatieteiden maisterin tutkinnon suorittamiseksi. Sotatieteiden maisterin tutkintoa suorittamaan valittujen opiskelijoiden voidaan edellyttää suorittavan maisterin tutkintoon kuuluvien opin-

tojen lisäksi myös niin sanottuja täydentäviä eli siltaopintoja, joilla aiempi tietotaso ja osaaminen saatetaan sotatieteiden maisterin opintojen vaatimalle tasolle. Jo maisterikoulutusvalinnan yhteydessä kartoitetaan alustavasti kultakin opiskelijalta vaadittavia täydentäviä opintoja. Valintakriteereiden tulisi kuitenkin olla sellaiset, ettei täydentäviä opintoja vaadittaisi vuoden opintoja vastaavaa määrää enempää. Opintojen alussa opiskelijoille laaditaan henkilökohtaiset opintusuunnitelmat, joissa heidän aikaisemmat opintonsa ja koulutuksessa huomioon otettava soveltuva työkokemuksensa otetaan huomioon.

16 §. *Kelpoisuus korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin sekä upseerin virkaan johtaviin opintoihin asetettavat lisävaatimukset.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kelpoisuudesta pelkästään alempaan tai sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin.

Kelpoinen opiskelijaksi olisi henkilö, joka on suorittanut suomalaisen ylioppilastutkinnon tai saanut vastaavan ulkomaisen koulutuksen tai jolla Maanpuolustuskorkeakoulu muutoin toteaa olevan opintoja varten vastaavat tiedot ja valmiudet.

Upseerin virkaan vaadittavaa sotatieteiden maisterin tutkintoa ja sotilasammattillisia opintoja voitaisiin ottaa opiskelemaan myös muualla kuin Maanpuolustuskorkeakoulussa alemman korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö. Sen vuoksi 2 momentissa on tarpeen säätää erikseen kelpoisuudesta pelkästään ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen. Tasollisesti riittävän kelpoisuuden pelkästään ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin tuottaisi muualla kuin Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettu soveltuva alempi korkeakoulututkinto tai soveltuva ulkomainen koulutus, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin, taikka jos Maanpuolustuskorkeakoulu toteaa hakijalla muutoin olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerin virkaan valittavilta vaadittavista lisävaatimuksista.

Upseerin virkaan johtaviin opintoihin otettavalta vaaditaan lisäksi, että henkilö on Suomen kansalainen ja saanut reservin upseerin koulutuksen ennen opintojen aloittamista. Lisäksi hänen on oltava terveydentilaltaan ja muutoin puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta sopiva ja enintään 26-vuotias, lentäjäksi koulutettava kuitenkin enintään 23-vuotias.

Rajavartiolaitoksen virkaan koulutettavalta henkilöltä edellytetään rajavartiolaitoksessa upseerin virkaan asetettujen kelpoisuusvaatimusten täyttämistä. Rajavartiolaitoksen upseerin virkaan vaadittavaa koulutusta saavien kadettien on täytettävä rajavartiolaitoksessa noudatettavat terveyttä koskevat vaatimukset.

Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori voisi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 3 momentin 4 kohdassa säädetystä ikävaatimuksesta kuten nykyisinkin. Tällaisia erityisiä syitä, joiden perusteella ikäraajat ylittäviä hakijoita on voitu hyväksyä opiskelemaan Kadettikouluun, ovat olleet esimerkiksi muualla aikaisemmin suoritettut opinnot tai tutkinnot.

17 §. *Kelpoisuus jatkotutkintoihin johtaviin opintoihin.* Maanpuolustuskorkeakoulun jatkotutkintoja ovat yleisesikuntaupseerin tutkinto ja sotatieteiden tohtorin tutkinto. Yleisesikuntaupseerin tutkinnon laajuus on vähintään 140 opintopistettä. Opinnot muodostuvat esiuupseerikurssista ja yleisesikuntaupseerikurssista. Sotatieteiden tohtorin tutkinto opiskellaan tieteellisessä jatkokoulutusohjelmassa.

Kaikki vakinaisessa virassa olevat puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerit opiskelevat esiuupseerikurssilla. Kurssi on osa sotatieteellisiä jatko-opintoja. Noin kolmannes esiuupseerikurssin opiskelijoista valitaan yleisesikuntaupseerikurssille soveltuvuuden ja opintomenestyksen perusteella.

Yleisesikuntaupseerin tutkinto suunnitellaan ja järjestetään siten, että opiskelijat saavuttavat ylimpiin upseerin tehtäviin vaadittavat tiedot ja taidot sekä yleisen korkeakoulujärjestelmän mukaisen ensimmäisen jatkotutkinnon tasoiset tutkijavalmiudet. Yleisesikuntaupseerin tutkinnon pääoppiaineena on sotataito, joka sisältää strategiaa, operaatiotaitoa ja taktiikkaa sekä sotahistoriaa. Muita

oppiaineita ovat johtaminen, sotatekniikka, sotilaspedagogiikka sekä sotilaspsykologia ja -sosiologia. Tutkimuskoulutus ja siihen liittyvä diplomityön laatiminen ovat olennainen osa tutkintoa.

Opiskelu kattaa kaikki puolustusvoimien toimintaympäristöt normaalioloista poikkeusoloihin. Painopiste on selkeästi kansallisessa puolustuksessa, jota tukee monikansallisiin kriisinhallintatehtäviin valmentava opiskelu.

Kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat yleisesikuntaupseerin tutkintoon, olisi henkilö, joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa. Erityisistä syistä voitaisiin yleisesikuntaupseerin tutkintoa suorittamaan hyväksyä hakija, jolla on muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja jolla muutoin todetaan olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet. Tarvittaessa Maanpuolustuskorkeakoulu voisi asettaa jatko-opinnoille esitietovaatimuksia, esimerkiksi edellyttää tietyn opintojakson suorittamista ennen jatko-opintoihin hyväksymistä, tai ja ylemmän korkeakoulututkinnon arvosanoille vähimmäisvaatimuksia.

Esitietovaatimus kertoo sen, mitä opintojaksoja opiskelijan vaaditaan suorittavan ennen toisen opintojakson suorittamista. Esitietovaatimus voi olla yksi edellytys, jonka perusteella opinto-oikeus myönnetään.

Tieteellinen jatkokoulutusohjelma johtaa sotatieteiden tohtorin tutkintoon. Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan opiskella sotatieteiden tohtorin tutkinto johtamisessa, sotahistoriassa, operaatiotaidossa ja taktiikassa, sotilaspedagogiikassa, sotatekniikassa, strategiassa sekä sotilaspsykologiassa ja -sosiologiassa.

Tutkimusaiheen tulee soveltua Maanpuolustuskorkeakoulun opetusaineisiin. Tutkimusjohtaja yhdessä tutkimusneuvoston kanssa valitsee tohtoriohjelmaan opiskelijat.

Kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat sotatieteiden tohtorin tutkintoon, olisi henkilö, joka on suorittanut yleisesikuntaupseerin tutkinnon. Erityisestä syystä voidaan sotatieteiden tohtorin tutkintoa suorittamaan hyväksyä hakija, jolla on Maanpuolustuskorkeakoulussa tai muussa korkeakou-

lussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Maanpuolustuskorkeakoulun tohtorikoulutusohjelmassa opiskelee myös siviiliopiskelijoita sekä ruotsalaisia virassa olevia ja evp. upseereita. Kiinnostus siviilien taholta ohjelmaa kohtaan on huomattava, mikä osoittaa sotatieteen tohtorin aseman nopeaa vakiintumista tavoiteltavaksi akateemiseksi korkeimmaksi jatkotutkinnoksi.

18 §. *Opiskelijoiden määrän vahvistaminen.* Puolustusvoimain komentaja vahvistaa vuosittain puolustusvoimien toimintasuunnitelmassa tutkintoja suorittamaan ja täydennyskoulutukseen hyväksyttävien opiskelijoiden määrän. Rajavartiolaitoksen esikunta puolestaan vahvistaa rajavartiolaitoksessa palvelua varten hyväksyttävien opiskelijoiden määrän.

19 §. *Opiskelijaksi pyrkivän terveydentilatiedot ja turvallisuusselvitys.* Maanpuolustuskorkeakoulu päättäisi 16 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuista terveydentilaa koskevista ja muista vaatimuksista. Opiskelijaksi pyrkivän tulisi antaa Maanpuolustuskorkeakoululle opiskelijaksi ottamisen arvioinnissa tarvittavat terveydentilaansa koskevat tiedot. Upseerin virkaan johtaviin opintoihin osallistuminen edellyttää opiskelijalta riittävää fyysistä ja psyykkistä terveyttä ja toimintakykyä.

Lakiehdotuksessa tarkoitettua valintakokeessa ja testeissä pyritään selvittämään opiskelijaksi hakeutuvan edellytyksiä koulutukseen osallistumiselle. Opiskelijaksi hakeutuvan tulisi toimittaa Maanpuolustuskorkeakoulun pyynnön mukainen, opiskelijaksi ottamisen arvioinnissa tarvittava lääkärinlausunto ja muut siihen liittyvät tarpeelliset selvitykset.

Maanpuolustuskorkeakoulussa tehtävästä päihdetestauksesta säädettäisiin 30 §:ssä.

Edellytyksiä upseerin ammattiin kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen voitaisiin lisäksi arvioida hakijoista pyydettyä turvallisuusselvityksen perusteella. Opiskelijavalintojen yhteydessä tehtävästä turvallisuusselvityksestä säädetään turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002), johon viitattaisiin informatiivisista syistä.

5 luku. Opiskelijoiden oikeudet ja velvollisuudet

Opintososiaaliset etuudet

Maanpuolustuskorkeakoulussa on Kadettikoulun opiskelijoita, jatkotutkinto-osaston opiskelijoita, täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskuksen opiskelijoita, tutkijaupseereita ja –esiupseereita, ulkomaalaisia opiskelijoita, muiden korkeakoulujen opiskelijoita, joille on myönnetty opiskeluoikeus tai rajoitettu opiskeluoikeus Maanpuolustuskorkeakoulussa sekä muiden kurssien opiskelijoita.

Oikeus majoitukseen, maksuttomaan ruokailuun, päivärahaan ja matkakustannusten korvaukseen sekä korkeakoulun kustantamiin opinto- ja harjoitusvälineisiin ehdotetaan rajattavaksi lakiehdotuksen 20–23 §:ssä ainoastaan upseerin virkaan vaadittavia opintoja suorittaville opiskelijoille.

Muun kuin upseerin virkaan vaadittavia sotatieteellisiä ja sotilasammattillisia opintoja suorittavan opiskelijan terveydenhuolto järjestetään kansanterveyslain (66/1972) 14 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesti. Oppilaskunnan jäsenellä olisi mahdollisuus käyttää Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön (YTHS) palveluja. Opiskelijalla ei ole oikeutta Maanpuolustuskorkeakoulun järjestämään majoitukseen tai maksuttomaan ruokailuun, Maanpuolustuskorkeakoulun kustantamiin opinto- ja harjoitusvälineisiin taikka Maanpuolustuskorkeakoulun maksamaan päivärahaan tai matkustamiskustannusten korvaukseen.

Korkeakoulututkintoa suorittavalla opiskelijalla olisi oikeus opintotukeen siten kuin siitä opintotukilaisissa säädetään.

Virkamiesoikeudellinen asema

Sotatieteiden kandidaatin tutkinnon suorittaneet ovat työelämäjakson aikana puolustusvoimien määräaikaisessa nuoremman upseerin virassa. He toimivat pääasiassa joukkueen kouluttajina. Kokonaispalvelusaika määräaikaisissa sotilasviroissa voi olla yhteensä enintään 15 vuotta (valtioneuvoston asetus puolustusvoimista 17 §). Rajavartiolaitoksessa sotatieteiden kandidaatti työskentelee

nuoremman upseerin vakinaisessa virassa.

Kolmen vuoden työelämäjakson jälkeen puolustusvoimat määrää opiskelijan suorittamaan maisterin tutkintoa. Suorittaessaan sotatieteiden maisterin opintoja hän on komennettuna tai palkallisella virkavapaalla määräaikaisen nuoremman upseerin virastaan.

Kaikilla sotatieteiden kandidaateilla on sotatieteiden maisterin opinto-oikeus. Erikseen nimettäville kyvykkäille opiskelijoille voidaan antaa oikeus jatkaa sotatieteiden kandidaattiopinnoista suoraan ilman työelämäjaksoa sotatieteiden maisterin tutkintoon johtavaan opetukseen.

Sotatieteiden maisterin tutkinnon suorittanut palvelee puolustusvoimien upseerin virassa aluksi saapumiserän johtajan tai perusyksikön varapäällikön tehtävässä ja myöhemmin päällikön, sotilasopetuslaitoksen opettajan tai toimistoupseerin tehtävässä.

Yleisesikuntaupseerin tutkintoa opiskelevat ja täydennyskoulutuksessa olevat opiskelijat ovat puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen virassa komennettuina. Muut Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijat eivät ole palvelussuhteessa puolustusvoimiin.

Rikosoikeudellinen asema

Puolustusvoimissa sotilasvirkaan koulutettava oppilas on rikoslain 45 luvun alainen (rikoslain 45 luvun 27 §). Sotilasvirkaan koulutettavat opiskelijat ovat rikoslain 45 luvun mukaan sotilaita. Heihin sovelletaan sotilaskurinpitolakia ja –asetusta. Sotilasvirkaan koulutettavalle opiskelijalle voidaan määrätä kaikkia sotilaskurinpitolaisissa tarkoitettuja kurinpitoseuraamuksia. Tältä osin sotilasvirkaan koulutettavien opiskelijoiden ja varusmiesten rikosoikeudellinen asema on sama.

Sotilasvirkaan koulutettavat opiskelijat ovat erityisasemassa puoluepoliittiseen toimintaan liittyen. Kadetteja ja muita sotilaita koskee rikoslain 45 luvun 19 §:n säännös luvattomasta poliittisesta toiminnasta, Säännöksen mukaan sotilasvirkaan opiskelevien poliittinen järjestäytyminen on kriminalisoitu.

20 §. Opiskelijan ylläpito. Upseerin virkaan vaadittavia sotatieteiden kandidaatin ja

sotilasammattillisia opintoja suorittavalle annettaisiin opiskelun ajaksi maksutta majoitus, muonitus, vaatetus sekä opinto- ja harjoitusvälineet. Puolustusministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin ylläpidon maksuttomasta toteuttamisesta. Nykyisin samat etuudet annetaan Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen 24 §:n 1 momentin mukaan perustutkinto-osaston opiskelijalle.

Upseeriksi opiskelevalle Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijalle ei myönnetä opintorahaa, koska Maanpuolustuskorkeakoulun maksama päiväraha ylittää opintorahan saamisen rajan (259,01e/kk).

21 §. Päiväraha. Upseerin virkaan vaadittavia sotatieteiden kandidaatin ja sotilasammattillisia opintoja suorittavalle voitaisiin suorittaa kustannusten korvauksena päivärahaa, joka on suuruudeltaan vähintään 46 prosenttia kulloinkin voimassa olevasta valtion virkamiesten kokopäivärahasta. Päivärahan rahamäärästä ja maksamisen menettelystä voitaisiin säätää tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

22 §. Korvaus palvelusolosuhteista. Upseerin virkaan vaadittavia sotatieteiden kandidaatin ja sotilasammattillisia opintoja suorittavalle voitaisiin suorittaa vaativien palvelusolosuhteiden perusteella laskuvarjohypylylisää, sukellusrahaa ja lentävän henkilöstön lisää. Vaativien palvelusolosuhteiden perusteella maksettavien korvausten rahamäärästä ja maksamisen menettelystä säädettäisiin tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

23 §. Matkustamiskustannusten korvaaminen. Upseeriksi virkaan vaadittavia sotatieteiden kandidaatin ja sotilasammattillisia opintoja suorittavalla olisi oikeus saada vähintään kaksi valtion kustantamaa matkaa opiskelupaikan ja koti- tai asuinpaikan välillä Suomessa jokaista täyttä opiskelukulenterikuukautta kohden.

Matkustamiskustannukset korvataan edullisimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuvien kustannusten mukaan. Matkustamiskustannukset ulkomailta ja ulkomaille korvataan vain, jos opiskelija asuu ulkomailta vakinaisesti. Vastaavalla tavalla korvattaisiin tutkintoon kuuluvien kotimaan tai ulkomaan komennusmatkojen matkustamiskustannukset.

Matkakustannusten korvaamisesta ja siihen liittyvistä menettelyistä voitaisiin säätää tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

24 §. Etuuksien verottomuus. Edellä 20–23 §:ssä tarkoitettut etuudet eivät olisi tuloverolaisissa tarkoitettua veronalaista tuloa.

25 §. Opiskeluaika. Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijan tulisi suorittaa tutkintokoulutuksen ja sotilasammattilliset opinnot opetussuunnitelmassa määritellyssä ajassa. Opiskelija, joka ei ole suorittanut opintojaan opetussuunnitelmassa määritellyssä ajassa, menettäisi opiskeluoikeutensa, jollei Maanpuolustuskorkeakoulu erityisestä syystä myönnä hänelle lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen.

26 §. Opiskelun keskeyttäminen. Opiskelun keskeyttämisestä Maanpuolustuskorkeakoulussa säädetään tällä hetkellä vanhan puolustusvoimista annetun lain 10 a §:ssä. Sen mukaan opiskelijan opiskelu voidaan keskeyttää pitkäaikaisen sairauden vuoksi, riittävän opintomenestyksen puuttuessa tai muusta vastaavasta painavasta syystä.

Jatkossa laissa säädettäisiin keskeyttäminen määräajaksi. Maanpuolustuskorkeakoulu voisi keskeyttää opiskelijan itsensä hakemuksesta tämän opiskelun enintään kahden vuoden määräajaksi. Maanpuolustuskorkeakoulu voisi omasta aloitteestaan keskeyttää opiskelijan opiskelun kerrallaan enintään yhden vuoden määräajaksi pitkäaikaisen sairauden vuoksi tai jos opiskelija ei kykene suorittamaan opintojaan hyväksytysti opetussuunnitelman mukaisesti taikka opiskelijaan kohdistuvan rikostutkinnan ajaksi tai muusta edellisiin rinnastettavasta painavasta syystä.

Pitkäaikainen sairaus olisi sellainen, jonka aiheuttaman pitkän poissaolon vuoksi opiskeluun osallistuminen ei olisi mahdollista. Keskeyttämisen perusteena olevaa painavaa syytä tarkennettaisiin maininnalla siitä, että viireillä oleva tutkinta, jossa opiskelijaa epäillään syylliseksi rikokseen, olisi syy keskeyttää opiskelu.

Menettelystä ja päätöksentekijästä opiskelun keskeyttämisestä säädettäisiin 28 §:ssä ja muutoksenhausta keskeyttämisspäätökseen 33 §:ssä. Jos opiskelija jatkaa myöhemmin opintojaan tai jos muutoksenhakuviranomainen kumoaisi opintojen keskeyttämistä koskevan päätöksen, opiskelija saisi pääsääntöi-

sesti lukea hyväkseen myöhemmin vastaavien opintojen yhteydessä siihen mennessä suorittamansa opinnot. Joidenkin oppiaineiden osalta on varmistettava, että opiskelijan tiedot ovat ajantasaiset, minkä vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta päättäisi tapauskohtaisesti Maanpuolustuskorkeakoulu.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettujen päätöksen perusteella opintojen keskeytyneenä oloaikaa ei otettaisi mukaan laskettaessa opintojen keston enimmäisaikaa.

27 §. Opiskelu-oikeuden menettäminen. Opiskelu-oikeuden menettämisestä säädetään nykyisin puolustusvoimista annetun lain 10 a §:n 2 momentissa. Sen mukaan opiskelija voidaan erottaa, jos hän on syyllistynyt rikokseen tai muutoin sotilaan arvolle sopimattomaan käyttäytymiseen. Pykälässä ehdotetaan opiskelijan oikeusturvan kannalta tarkennettaviksi perusteita erottamiselle.

Maanpuolustuskorkeakoulu voisi erottaa opiskelijan hänestä itsestään johtuvasta syystä, jos tämä on antanut opiskelijaksi pyrkiesään sellaisen väärän tai harhaanjohtavan tiedon taikka salannut sellaisen itseään koskevan seikan, joka olisi voinut estää opiskelijaksi valinnan.

Sopivuutta upseerin ammattiin arvioidaan valintamenettelyyn sisältyvien haastattelujen avulla ja hankkimalla opiskelijaksi pyrkivästä turvallisuusselvitys. Turvallisuusselvityksistä annetun lain (177/2002) mukaan turvallisuusselvitys voidaan tehdä virkaan tai tehtävään hakeutuvasta, tehtävään tai koulutukseen otettavasta taikka virkaa tai tehtävää hoitavasta henkilöstä. Turvallisuusselvityksen tekeminen edellyttää, että selvityksen kohteena oleva henkilö on antanut siihen etukäteen kirjallisen suostumuksensa. Turvallisuusselvityksestä annetun lain 8 §:ssä on määritelty, mihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan käyttää turvallisuusselvitystä tehtäessä. Rekisteritietoja, joita tässä yhteydessä saadaan käyttää, ovat muun muassa poliisiasiain tietojärjestelmä, hallintoasiain tietojärjestelmä ja rikosrekisteri.

Turvallisuusselvityksestä ei aukottomasti selviä henkilön mahdollinen rikollinen tai muutoin upseerin tehtävien kannalta sopimaton tausta. Rikollinen tausta voi jäädä turvallisuusselvityksen tekemisen yhteydessä tu-

lematta ilmi esimerkiksi silloin, kun opiskelijaksi pyrkivä on syyllistynyt ulkomailla rikokseen ja asian käsittely on vielä kesken. Maanpuolustuskorkeakoulu ei saa tietoa ulkomailla tehdystä rikoksesta hakijasta hankittavan turvallisuusselvityksen avulla, koska rikoksesta ei ole täällä pidettävissä rekistereissä vielä merkintää. Myöhemmin asia saattaa kuitenkin tulla Maanpuolustuskorkeakoulun tietoon. On välttämätöntä, että myös tällainen myöhemmin esiin tullut rikollinen teko, joka turvallisuusselvitystä tehtäessä ja muutoin henkilön sopivuutta upseerin ammattiin arvioitaessa ei ollut Maanpuolustuskorkeakoulun tiedossa mutta joka asian tiedossa ollessa olisi johtanut siihen, ettei henkilöä olisi voitu hyväksyä koulutukseen, voisi olla peruste koulutuksen pysyvälle päättämiselle. Tällaisessa tilanteessa opiskelija ei enää täytä koulutuksen valintaperusteita.

Nykyiseen tapaan opiskelija voitaisiin erottaa, jos hän on syyllistynyt opintojen aikana sellaiseen rikokseen, joka osoittaa sopimattomuutta puolustusvoimien upseerin tai rajavartiolaitoksen upseerin virkaan taikka muutoin käyttäytynyt puolustusvoimien upseerin tai rajavartiolaitoksen upseerin arvolle sopimattomalla tavalla.

Opintojen aikana saattaa myös tulla ilmi, että opiskelijalla on senlaatuinen päihde- tai huumeriippuvuus, joka olisi estänyt opiskelijaksi valinnan, jos riippuvuus olisi ollut tiedossa valintapäätöstä tehtäessä. Tämän asian esiin tuleminen voisi olla myös erottamisen peruste. Esityksen 30 §:n mukaan päihdetestaus voitaisiin suorittaa alempaan korkeakoulututkintoon johtavia opintoja suorittavalle myös opintojen aikana, jos on perusteltua aiheutta epäillä, että hän esiintyy päihtyneenä perustutkintokoulutuksen aikana koulutuksessa tai harjoitteluun liittyvässä työssä. Jos opiskelija tällöin kieltäytyy päihdetestauksesta, kieltäytyminen voisi olla peruste erottamiselle. Perusteena voisi olla myös positiivisen näytteen antaminen eikä näytteen positiivisuudelle ole hyväksyttävää selitystä.

Erottamisen perusteeksi voi muodostua myös se, että opiskelija ei jatka opintojaan hänelle myönnetyn taikka määrätyn keskeytyksen jälkeen. Opintojen aikana saattaa syntyä tilanteita, joiden seurauksena perusteita

koulutuksen jatkamiselle ei enää ole. Opiskelija voi esimerkiksi opiskelun aikana sairastua tai vammautua niin pahoin, että on täysin selvää, ettei hän koulutuksen jälkeen voisi toimia upseerina.

Jos opiskelija toistuvasti taikka olennaisella tavalla laiminlyö opetukseen osallistumisen, voitaisiin hänet erottaa. Maanpuolustuskorkeakoulun johtosäännön määräysten toistuva taikka olennainen rikkominen, voisi myös johtaa opiskelun pysyvään päättämiseen.

Opiskelija, joka ei ole suorittanut opintojaan opetussuunnitelmassa määritellyssä enimmäisajassa, menettäisi opiskeluoikeutensa. Maanpuolustuskorkeakoulu voisi kuitenkin erityisestä syystä myöntää opiskelijalle lisää aikaa opintojen loppuun saattamiseen. Jos opiskelu on keskeytetty Maanpuolustuskorkeakoulun päätöksellä, ei opintojen keskeytyneenä oloaika otettaisi huomioon opintojen keston enimmäisaikaa laskettaessa.

Pykälän 2 momentissa korostettaisiin, että 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna rikoksena tai sopimattomana käytöksenä on pidettävä erityisesti tekoa tai käytöstä, joka on omiaan vaarantamaan luottamusta puolustusvoimille ja rajavartiolaitokselle kuuluvien tehtävien rehelliseen, luotettavaan ja oikeudenmukaiseen hoitoon. Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta on tärkeää, että ihmiset kokevat ne rehellisinä, luottamusta herättävinä, oikeudenmukaisina ja ihmisiä tasapuolisesti kohtelevina organisaatioina. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että upseerit käyttäytyvät siten, ettei luottamusta näihin perusarvoihin vaaranneta. Sama koskee myös upseerin ammattiin opiskelevia, joiden tulee omaksua tulevan asemansa vaatimukset jo opiskeluaikana.

Erottamisen edellytyksenä 1 momentin 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on, ettei sotilaskurinpitomenettelyssä määrättyä tai sotilasoikeudenkäyntimenettelyssä tuomittua seuraamusta ole pidettävä riittävänä.

Tällä tarkoitetaan sotilasrikoksia koskevaa sääntelyä. Sotilaskurinpitomenettelyssä voidaan määrätä kurinpitoseuraamus rikoslain 45 luvun alaiselle henkilölle, joka on syyllistynyt rikoslain 45 luvun mukaiseen tai sotilasoikeudenkäyntilain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun sotilasrikokseen. Seuraamus so-

tilasrikoksesta voi perustua myös yleisen tuomioistuimen tuomioon, jos teko on käsitelty tuomioistuimessa.

Rikoslain 45 luvun alainen on rikoslain 45 luvun 27 §:n mukaan puolustusvoimien sotilasvirassa palveleva, puolustusvoimien määrääkseen virkasuhteeseen nimitetty, joka on määrätty sotilastehtävään, asevelvollisuuttaan suorittava ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) tarkoitettua palvelusta suorittava sekä puolustusvoimissa sotilasvirkaan koulutettava oppilas. Tämä erityissääntely tulee ottaa huomioon erottamista harkittaessa.

28 §. *Menettely opiskelun keskeyttämistä tai opiskeluoikeuden menettämistä koskevassa asiassa.* Hallintoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolaissa (434/2003). Opiskelijaa koskevissa hallintopäätöksissä tulee noudattaa hallintolain yleisiä säännöksiä muun muassa asian selvittämisestä ja asianosaisen kuulemisesta.

Opiskelun keskeyttämisestä ja opiskeluoikeuden menettämisestä päättäisi nykyiseen tapaan rehtori. Opiskelun keskeyttämisen tai opiskeluoikeuden menettämisen syy olisi ilmoitettava opiskelijalle. Johtosäännössä voitaisiin edellyttää, että ennen päätöksen tekemistä olisi kuultava myös opettajaneuvostoa.

Tässä tarkoitettu päätös voitaisiin panna muutoksenhausta huolimatta heti täytäntöön, jollei Maanpuolustuskorkeakoulu tai hallinto-oikeus toisin määrää. Jos opiskeluoikeuden menettämistä koskeva päätös kumotaan, ylimääräisessä muutoksenhaussa poistetaan tai puretaan, Maanpuolustuskorkeakoulu päättäisi opiskelijan siihen mennessä suorittamien opintojen hyväksi luettavuudesta myöhemmin vastaavien opintojen yhteydessä.

29 §. *Palvelussitoumukset.* Palvelussitoumuksia koskeva säännös vastaisi puolustusvoimista annetun lain 10 b §:ää kuitenkin siten, että muutoksenhausta säädettäisiin jatkossa omassa pykälässään. Palvelussitoumuksia koskeva sääntely on siirretty lakitasoiseksi vuonna 2001 (452/2001).

Puolustusvoimat kouluttaa itse tarvitsemansa sotilashenkilöstön. Eri kursseilla koulutetaan juuri se määrä henkilöitä, jonka puolustusvoimat tarvitsee kyetäkseen täyttämään lain määräämät tehtävät. Jotta puolustusvoi-

mat hyötyisi upseereiden saamasta koulutuksesta ja saisi tarvitsemaansa työvoimaa, sitoutetaan opiskelijat palvelemaan puolustusvoimissa tietyn vähimmäisajan.

Laissa säädettäisiin sitomusaikojen enimmäispituudet sekä sitomuskorvauksen enimmäismäärä. Koulutuksesta aiheutuvia kohtuullisia kustannuksia vastaavista palvelusajoista säädettäisiin tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

Tällä hetkellä upseerin ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneen sitomusaika on 4 vuotta, upseerin alemman korkeakoulututkinnon suorittaneen 3 ja tohtorin sekä yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaneen 2 vuotta. Sitomusaika lasketaan tutkinnon suorittamisesta lukien.

Ohjaajaksi koulutettavan lentäjän sitomusaika vaihtelee koulutuksen ja lentotuntimäärän mukaan 10 vuodesta 9 kuukaudesta 13 vuoteen 3 kuukauteen ja tähystäjäksi koulutettavan lentäjän 5 vuodesta 6 kuukaudesta 7 vuoteen. Ohjaajien ja tähystäjien sitomusaika lasketaan koulutuksen alkamisesta lukien.

Kaikilla muilla paitsi sotatieteiden maisterin tutkinnon suorittaneilla sitomusaika on koulutusajan pituinen. Palvelussitoumusten pituudet on määrätty puolustusministeriön päätöksellä vuonna 2002.

Opetuskustannukset vaihtelevat koulutusohjelmien sekä tutkintojen keston ja sisällön mukaan. Välittömiä kustannuksia ovat päivärahat, ilmaismatkat, majoitus, ruoka, vaateus, terveydenhuolto sekä opiskelumateriaali. Lisäksi tulevat ampumatarvikkeet ja muut sotilaallisen harjoitustoiminnan erityismateriaalit, joiden kustannukset vaihtelevat erittäin paljon koulutusohjelman mukaan.

Koska opiskelu tapahtuu valtion kustannuksella ja on palkallista viranhoitoa, upseerin virkaan johtaviin opintoihin hyväksytyt ja puolustusvoimien tai puolustusministeriön virassa olevan opiskelijan olisi annettava kirjallinen sitomus siitä, että hän palvelee koulutustaan vastaavassa puolustusministeriön, puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen virassa ylemmän korkeakoulututkinnon ja tohtorin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään neljä vuotta, alemman korkeakoulututkinnon ja yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään kolme vuotta

sekä lentäjäksi ja tähystäjäksi opiskeleva sotilasvirkaan koulutettavana oppilaana ja virassa yhteensä enintään 14 vuotta koulutuksen alkamisesta lukien. Sitomus koskisi tohtorin ja yleisesikuntaupseerin tutkinnon osalta vain täysin palkkaeduin tapahtuvaa opiskelua.

Opiskelijan, joka tulee suorittamaan sotatieteellistä tutkintoa, joka ei johda puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen upseerin virkaan, ei tarvitse tehdä palvelussitoumusta.

Jos opiskelija, joka tekee palvelussitoumuksen, 1 momentissa tarkoitettuna aikana irtisanoutuisi tai irtisanottaisiin taikka hän keskeyttäisi tai hänen opiskelunsa Maanpuolustuskorkeakoulussa keskeytettäisiin hänestä itsestään johtuvan muun syyn kuin sairauden, meripalvelukelpoisuuden tai lentotaipumuksen puuttumisen takia, hänen olisi korvattava valtiolle se määrä, joka määrätty tutkinnon lajin tai koulutuksen sisällön mukaan ja on enintään puolet valtiolle aiheutuneista koulutuskustannuksista.

Jos opiskelu keskeytyy tai keskeytetään, päätöksen korvauksen perimisestä tekee Maanpuolustuskorkeakoulu. Virasta irtisanoutuessa tai irtisanottaessa vastaavan päätöksen tekee joukko-osasto. Tarkempia säännöksiä korvauksen määräytymisestä ja perinnästä annettaisiin puolustusministeriön asetuksella.

Korvaus saataisiin ulosottaa ilman tuomioita tai päätöstyä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Joidenkin henkilöiden taipumukset eivät sovellu merenkulkuun näiden taipumusten olematta kuitenkaan lääketieteellisesti sairaudeksi luokiteltavissa. Eräissä tapauksissa tämä huomataan vasta henkilön valmistuttua meriupseeriksi. Taipumus saattaa olla niin voimakas, että henkilön on käytännössä mahdoton olla aluspalveluksessa.

Sen vuoksi säännökseen ehdotetaan lisättäväksi meripalvelukelpoisuuden puuttuminen, jota ei voida luokitella varsinaiseksi sairaudeksi mutta joka olisi selvästi lääketieteellisenä toiminnallisena haittana todennettu, minkä johdosta irtisanottu tai irtisanoutunut opiskelija ei olisi velvollinen korvaamaan koulutuskustannuksia.

Informatiivisuuden vuoksi pykälässä mainittaisiin, että rajavartiolaitoksen palvelus-
tousmuksista säädetään rajavartiolaitoksen
hallinnosta annetussa laissa (577/2005).

Muutoksenhausta viranomaisen päätökseen
säädetään 33 §:ssä.

30 §. Päihdetestaus. Huumausaineiden
käytön yleistyminen on lisännyt tarvetta tes-
tien tekemiseen myös upseerikoulutuksessa,
jossa ollaan tekemisissä aseiden ja ampuma-
tarvikkeiden kanssa.

Voimassa olevan käytännön mukaan
Maanpuolustuskorkeakoulun perustutkintoa
suorittamaan ei hyväksytä henkilöä, jos hen-
kilölle tehty huumetesti osoittaa hakijan
käyttäneen laittomasti huumausaineita.
Huumetestin tekeminen perustuu hakijan
suostumukseen eikä asiasta ole säännöstä
vaan testin tekeminen on tähän saakka joh-
dettu upseerin koulutukseen valittaville ase-
tetuista edellytyksistä.

Upseerin virkaan johtavaan koulutukseen
pyrkivänsä opiskelija tekee tietoisin valin-
nan, johon liittyy tiettyjä terveyttä ja elinta-
poja koskeva vaatimuksia. Vaatimukset joh-
tuvat yksiselitteisesti sotilaallisen maanpuo-
lustuksen luonteesta.

Koska opiskelu Maanpuolustuskorkeakou-
lussa tapahtuu puolustusvoimien suljetulla
sotilasalueella, jossa liikkuminen on luvanva-
raista ja jossa säilytetään ja käytetään aseita
ja ampumatarvikkeita, on päihdetestauksen
tekeminen turvallisuuden takaamisen kannal-
ta perustelua myös niille opiskelijoille, jotka
eivät tähtää upseerin tai puolustusvoimien
muihin virkoihin, vaikka heidän koulutuk-
seensa ei varsinaisesti sisälly sotilasammatti-
llisia opintoja ja aseiden tai ampumatarvik-
keiden käyttöä.

Päihdetestaus voitaisiin suorittaa opintojen
ja niihin liittyvän harjoittelun aikana. Tällöin
tulisi kuitenkin olla perusteltua aihetta epäil-
lä, että opiskelija esiintyy päihtyneenä koulu-
tuksessa tai harjoitteluun liittyvässä työssä tai
jos työtehtävä edellyttää tarkkuutta, luotetta-
vuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää
reagointikykyä tai työtehtävä voi vaarantaa
työntekijän tai jonkin toisen henkilön henkeä,
terveyttä tai työturvallisuutta.

Päihdetestissä selvitetäisiin alkoholin,
huumeiden sekä lääkeaineiden käyttö.

Päihdetestistä kieltäytyminen taikka siinä
positiivisen tuloksen antaminen voisi johtaa
siihen, ettei Maanpuolustuskorkeakoulun
opintoihin hakevaa valita opiskelijaksi. Jos
kieltäytyminen tai positiivisen tuloksen an-
taminen tapahtuu koulutuksen aikana, seura-
uksena voi olla opinto-oikeuden menettämi-
nen. Oikeusturvan takeina näissä tilanteissa
olisi kuitenkin mahdollisuus oikaisuvaati-
muksen tekemiseen Maanpuolustuskorkea-
koululle ja edelleen mahdollisuus valittaa
Maanpuolustuskorkeakoulun oikaisuvaati-
muksista antamasta päätöksestä hallinto-
oikeuteen.

Päihdetestistä saatu tieto on terveydentila-
tieto. Terveystieteen ammattihenkilö voi-
si luovuttaa Maanpuolustuskorkeakoululle
kirjallisen johtopäätöksen päihdetestistä. Tätä
tietoa saisivat Maanpuolustuskorkeakoulussa
käsitellä vain ne henkilöt, jotka valmistelvat
taikka tekevät päätöksen opiskelijavalinnasta
taikka erottamisesta. Maanpuolustuskorkea-
koulun on säilytettävä terveydentilatiedot
erillään muista keräämistään henkilötiedoista.

Yksityisyyden suojasta työelämässä an-
netussa laissa (759/2004) säädetään työnantajan
oikeudesta käsitellä huumausainetestistä kos-
kevaan todistukseen merkittyä tietoa. Koska
laki ei koske Maanpuolustuskorkeakoulussa
opiskelevaa, asiasta on tarpeen säätää erik-
seen. Yksityisyyden suojasta työelämässä
annetun lain periaatteita ei voida kuitenkaan
sellaisenaan siirtää ehdotettuun säännökseen,
koska opintojen suorittaminen ei ole rinnas-
tettavissa työelämän palvelus-suhteisiin.

Kun otetaan huomioon opiskelijan asema,
ja se, että kokeella puututaan henkilön yksi-
tyisyyden suojan piiriin kuuluviin asioihin,
olisi tarkoituksenmukaisempaa, että laissa
säädetäisiin tutkimuksen tekemisen edelly-
tyksistä yksityiskohtaisesti.

Ehdotetulla säännöksellä puututtaisiin pe-
rustuslain 7 §:ssä tarkoitettuun perusoikeu-
teen, jonka mukaan jokaisella on oikeus elä-
mään sekä henkilökohtaiseen vapauteen,
koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Up-
seerikoulutuksessa on kuitenkin tilanteita,
joissa eri perusoikeuksia on sovitettava kes-
kenään. Opiskelijan oikeus turvallisuuteen
voidaan katsoa painavammaksi kuin opiskeli-

jan henkilökohtaiseen vapauteen sisältyvät tahdonvapaus ja itsemääräämisoikeus.

Ehdotetun säännöksen lähtökohtana olisi, että opiskelijan päihteiden käyttö selvitetäisiin opiskelijan suostumuksella. Jos kirjallisen suostumuksen antanut opiskelija kieltäytyy päihdetestistä tai jos opiskelija ei ole antanut missään vaiheessa suostumusta testaukseen, hänet voitaisiin määrätä päihdetestiin, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on päihteiden vaikutuksen alaisena.

Pykälässä edellytetty perusteltu epäily ei kuitenkaan tarkoittaisi, että päihteiden käyttö olisi näytettävä toteen, vaan epäily voisi perustua esimerkiksi Maanpuolustuskorkeakoulun henkilökunnan tekemiin havaintoihin opiskelijan käyttäytymisestä tai muilta opiskelijoilta saatuun palautteeseen tai muihin tietolähteisiin, joita voi pitää luotettavina.

Testituloksen perusteella lääkäri laatisi lausunnon, joka toimitetaan Maanpuolustuskorkeakoululle. Lausunnossa lääkäri ottaisi kantaa opiskelijan edellytyksiin suoritua opinnoistaan.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaisesti lausunnossa ei tuotaisi ilmi, onko potilaan todettu käyttäneen huumausaineita vai ei. Siinä tapauksessa, että potilaan on todettu käyttäneen huumausaineita, häntä koskevan lausunnon sisältöön vaikuttaisi potilaan mahdollinen sitoutuminen olemaan käyttämättä huumausaineita ja sitoutuminen säännöllisiin huumausainetesteihin.

Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori voisi päättää lausunnon perusteella, että opiskelija menettää opiskeluoikeutensa lakiehdotuksen 27 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla.

31 §. *Opiskelijan ja opiskelijaksi pyrkivän terveydentilaa koskevien tietojen käsittely.* Henkilötietojen käsittelyä koskevat keskeiset säännökset sisältyvät henkilötietolakiin (523/1999). Henkilötietolain 2 §:n soveltamisalaa koskevan säännöksen mukaan henkilötietoja käsiteltäessä on noudatettava henkilötietolakia, jollei muualla laissa toisin säädetä. Henkilötietolaki sisältää muun muassa henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset periaatteet, säännökset arkaluonteisten tietojen käsittelystä, rekisteröidyn oikeuksista, rekisterin pitäjän tietoturvallisuudesta ja tietojen säilytyksestä. Arkaluonteisina henkilötietoina pidetään muun muassa henkilön terveydentila-

laa koskevia tietoja. Henkilötietolain mukaan arkaluonteisten tietojen käsittely on kielletty henkilötietolaissa määriteltyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. Henkilötietolain 12 §:n mukaan arkaluonteisten tietojen käsittelykielto ei estä muun muassa tietojen käsittelyä, josta säädetään laissa.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Maanpuolustuskorkeakoulun oikeudesta käsitellä opiskelijaksi pyrkijän ja opiskelijan terveydentilaa koskevia tietoja. Muuten henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin henkilötietolakia. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijaksi pyrkijän ja opiskelijan terveydentilaa koskevia tietoja saisivat käsitellä Maanpuolustuskorkeakoulussa vain ne henkilöt, jotka valmistelevat taikka tekevät päätöksen opiskelijavalinnasta, opiskeluoikeuden menettämisestä, opiskelun keskeyttämisestä tai erottamisesta taikka antavat lausuntoja mainituista asioista. Lakiehdotuksen 19 §:ssä säädettäisiin opiskelijaksi ottamisen arviointiin liittyvästä terveydentilatietojen antamisesta Maanpuolustuskorkeakoululle. Lakiehdotuksen 30 §:ssä säädettäisiin päihdetestauksesta. Päihdetestissä saatu tieto on terveydentilaa koskeva tieto.

Maanpuolustuskorkeakoulu toimisi opiskelijoiden terveydentilaa koskevien tietojen henkilötietolaissa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä. Maanpuolustuskorkeakoulun tulisi ehdotetun säännöksen mukaisesti säilyttää terveydentilaa koskevat tiedot erillään muista henkilötiedoista. Opiskelijan terveydentilaa koskevat tiedot tulisi poistaa Maanpuolustuskorkeakoulun asianomaisesta rekisteristä henkilötietolain 12 §:n 2 momentin mukaisesti välittömästi sen jälkeen kun niiden käsittelylle ei olisi enää Maanpuolustuskorkeakoulun lakisääteisten tehtävien edellyttämää perustetta. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan poliisikoulutusta koskevasta lakiehdotuksesta (PeVL 28/2004) katsonut, että henkilötietolain säännöksestä riippumatta tietojen säilytysaika on selvyiden vuoksi asianmukaista sisällyttää erityislakiin. Maanpuolustuskorkeakoulua koskevan lakiehdotuksen mukaan tietojen poistaminen rekisteristä tulisi tapahtua viimeistään vuoden kulluttua tietojen merkitsemisestä rekisteriin.

Terveydentilatiedot ovat henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja,

jotka lain 12 §:n 2 momentissa ilmaistun pääsäännön mukaan on poistettava rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole laissa säädettyä perustetta. Henkilötietolain yleisiä säännöksiä sovelletaan myös ehdotetussa laissa tarkoitettujen terveydentilätietojen käsittelyyn.

32 §. Sotilaspuvun ja virkapuvun käyttö. Upseerin virkaan johtavia opintoja suorittavan opiskelevan sekä puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen sotilasvirassa palvelevan opiskelijan olisi käytettävä koulutukseen osallistuessaan sotilaspukua tai virkapukua. Poikkeukset sotilaspuvun käyttövelvollisuudesta voivat liittyä esimerkiksi tilanteisiin, joissa opetuksen laadun perusteella edellytetään esimerkiksi liikunta- tai suojavaatetuksen käyttöä. Nykytilaa vastaava säännös ehdotetaan siirrettäväksi lakitasoiseksi.

Sotilaspuvun käyttäminen liittyy Maanpuolustuskorkeakoulun sotilaalliseen järjestykseen. Sotilaspuku on sotilaallisen johtamisjärjestelmän kannalta tärkeä, sillä sen arvo-merkeistä voi havaita muun muassa henkilön sotilasarvon ja tehdä nopeasti päätelmiä käs-kyvaltasuhteista.

Yleissäännökset puolustusvoimien ammat-
tisolaitaan ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta
annetun lain mukaisessa palvelussuhteessa
olevan henkilön velvollisuudesta käyttää
puolustusvoimien sotilaspukua sisältävät
puolustusvoimista annetun lain 45 §:ään

Ennen edellä mainitun lain säätämistä sotilasvirkaan koulutettavan oppilaan velvollisuudesta käyttää sotilaspukua määrättiin puolustusvoimien sotilaspuvuista ja virkapuvuista annetun asetuksen (136/1997) 3 §:n nojalla sotilaskäskyasiana.

Pykälän 2 momentin valtuutussäännöksen nojalla sotilaspuvuista ja virkapuvuista sekä sotilaspuvun käyttämisestä määräisi tarkemmin pääesikunta. Rajavartiolaitoksen Raja- ja merivartiokoulussa annettavassa koulutuksessa sotilaspuvuista ja virkapuvuista sekä niiden käyttämisestä määräisi tarkemmin rajavartiolaitos.

33 §. Muutoksenhaku. Muutoksenhausta säädetään nykyisin puolustusvoimista annetun vanhan lain 10 a § 3—5 momentissa ja Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen 22 §:ssä ja 28 §:ssä. Selvytyden vuoksi

muutoksenhausta ehdotetaan säädettäväksi omassa pykälässään.

Maanpuolustuskorkeakouluun opiskelijaksi hakenut henkilö, jota ei ole 14 §:ssä tarkoitettussa menettelyssä hyväksytty opiskelijaksi, saisi nykyiseen tapaan hakea Maanpuolustuskorkeakoululta kirjallisesti oikaisua asiassa annettuun päätökseen 14 päivän kuluessa valinnan tuloksen julkistamisesta. Valinnan tulosta ei saisi oikaisupyynnön johdosta muuttaa kenenkään opiskelemaan valitun vahingoksi.

Opiskelija saisi nykyiseen tapaan hakea Maanpuolustuskorkeakoululta oikaisua myös opintosuorituksen arvosteluun 14 päivän kuluessa siitä kun opiskelijalla olisi ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen tai edellä tarkoitettu opintoja koskeva päätös tietoonsa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen, johon saisi hakea oikaisua, ei saisi hakea muutosta valittamalla. Oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen haettaisiin hallinto-oikeudelta muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Opintosuoritusten arvostelua koskevaan oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen ei kuitenkaan saisi hakea muutosta valittamalla.

Muuhun tässä laissa tarkoitettuun päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee opiskelijaksi hyväksymistä tai opiskeluoikeuden menettämistä tai opiskelun keskeyttämistä taikka erottamista, ei saisi hakea muutosta valittamalla.

6 luku. Erinäiset säännökset

34 §. Johtosääntö ja työjärjestys. Lakiehdotuksen 9 §:n 2 momentin nojalla Maanpuolustuskorkeakoulun jakaantumisesta osastoihin, ainelaitoksiin tai muihin yksiköihin tutkimuksen ja opetuksen järjestämistä varten määrätään tarkemmin Maanpuolustuskorkeakoulun johtosäännössä. Sen lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulun opetuksen järjestelystä, opiskelijavalinnoista, oppiaineista, tutkinto-vaatimuksista, opiskelijoiden arvostelusta ja tarvittaessa muistakin opintoja koskevista asioista määrättäisiin puolustusvoimain ko-

mentajan vahvistamassa johtosäännössä. Toimivallasta antaa johtosäännössä tarkempia määräyksiä muualla kuin Maanpuolustuskorkeakoulussa annettavan sotatieteellisen opetuksen ohjauksesta säädettäisiin 10 §:n 1 momentissa.

Lakiehdotus sisältää jonkin verran toimivaltaa koskevia säännöksiä. Hallintoa koskevia tarkempia määräyksiä annetaan rehtorin hyväksymässä työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä määrättäisiin myös muista tarpeellisista asioista. Muita tarpeellisia asioita voisivat olla esimerkiksi henkilöstön tehtävistä määrääminen.

Edellä mainittuja seikkoja pidettäisiin hallinnon sisäisenä järjestämisenä, joka voitaisiin yleiseltä merkitykseltään vähäisenä antaa työjärjestyksellä määrättäväksi. Nykyisin samansisältöinen sääntely on Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen 3 §:n 3 momentissa.

35 §. Oppilaskunta. Voimassa olevan Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen 25 §:n mukaan Maanpuolustuskorkeakoulussa voi toimia oppilaskuntia, joihin voivat kuulua kaikki Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijat. Oppilaskunnat voidaan muodostaa myös osastoittain siten kuin johtosäännössä määrätään. Oppilaskuntien tarkoituksena on edistää jäsentensä maanpuolustustahtoa sekä tukea ja kehittää heidän harrastustoimintaansa. Yleiset ohjeet oppilaskuntien toiminnasta antaa Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori.

Kadettioppilaskunta ry valvoo kadettien etuja ja luo suhteita ulospäin mahdollistaen helpon kanssakäymisen yritysten ja yhteisöjen kanssa sekä vaalii Kadettikoulun perinteitä, järjestää tapahtumia, koulutusta ja vapaaajan toimintaa.

Esiupseerikurssin oppilaskunta on Maanpuolustuskorkeakoulun jatkotutkinto-osaston esiupseerikurssin oppilasupseerien muodostama yhdistys. Oppilaskunnan toiminnan tarkoituksena on jäsentensä yhteishengen luominen, ylläpito ja kehittäminen, henkisen ja fyysisen toimintakyvyn ylläpito ja kehittäminen, perinteiden vaaliminen, oppilasupseeriden etujen valvominen sekä sosiaalisen ja taloudellisen aseman kehittäminen ja yhteydenpito Maanpuolustuskorkeakoulun muihin oppilaskuntiin sekä kotimaisten ja ulkomais-

ten korkeakoulujen vastaaviin yhdistyksiin ja järjestöihin.

Sotakorkeakoulun oppilaskunta on Maanpuolustuskorkeakoulun yleisesikuntaupseerikurssin oppilasupseerien muodostama yhdistys. Oppilaskunnan toiminnan tarkoituksena on yhdistää jäseniään kiinteään toverilliseen yhteistoimintaan, edistää jäseniensä henkisiä ja fyysisiä pyrkimyksiä, ylläpitää yhteyttä koti- ja ulkomaisten korkeakoulujen vastaaviin yhdistyksiin ja järjestöihin sekä Maanpuolustuskorkeakoulun muihin oppilaskuntiin. Oppilaskunta voi tehdä aloitteita ja esityksiä opiskeluun liittyvistä asioista joko suoraan Maanpuolustuskorkeakoulun johdolle tai Maanpuolustuskorkeakoulun opetusneuvoston kautta.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Maanpuolustuskorkeakoulun oppilaskunnasta. Oppilaskuntaan voisivat kuulua jäsenenä Maanpuolustuskorkeakoulun päätoimiset opiskelijat. Liittyminen on opiskelijalle vapaaehtoista. Oppilaskunta voisi hyväksyä jäsenikseen myös muulla tavoin järjestetyssä koulutuksessa olevia Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijoita.

Voimassa olevassa rikoslain 45 luvun 19 §:ssä rajoitetaan kuitenkin sotilaiden yhdistymisvapautta siten, että rangaistavaa on muiden kuin asevelvollisuutta suorittavien sotilaiden kuuluminen jäsenenä puolueeseen tai puoluepoliittista toimintaa harjoittavaan tai sitä tukevaan yhdistykseen. Rajoitus koskee puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen sotilasvirassa palvelevaa sekä puolustusvoimissa sotilasvirkaan koulutettavaa oppilasta.

Oppilaskunnan keskeisenä tehtävänä olisi järjestää opiskelijoiden edustajien vaali Maanpuolustuskorkeakoulun monijäsenisiin hallintoelimiin.

Oppilaskunnan tehtävänä on ehdotuksen mukaan osallistua myös Maanpuolustuskorkeakoulun muuhun toimintaan.

Maanpuolustuskorkeakoulun työjärjestyksen mukaan Maanpuolustuskorkeakoulun opetusneuvoston kuuluvat opiskelijoiden edustajina oppilaskuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat. Opiskelijajäsen osallistuu opetusneuvoston kokouksiin omaa kursitasoansa koskevia asioita käsiteltäessä. Opiskelijoiden edustajilla on oikeus tehdä

opetusneuvostolle opetuksen sisältöön ja menetelmiin liittyviä esityksiä.

Maanpuolustuskorkeakoulun tehtäviin kuuluu myös opiskelijoiden hyvinvoinnista ja tukipalveluista huolehtiminen. Erityisesti opiskelijoiden ohjausta ja tukipalveluja koskevissa tehtävissä on tarkoituksenmukaista sopia työnjaosta Maanpuolustuskorkeakoulun ja oppilaskunnan kesken.

Oppilaskunnan toiminnasta aiheutuvat menot katettaisiin oppilaskunnan omaisuudesta ja toiminnasta saaduilla tuloilla sekä jäsenmaksuilla, joita oppilaskunnalla olisi oikeus määrätä oppilaskunnan jäsenten suoritettaviksi.

Oppilaskunnalla olisi 5 momentin mukaan itsehallinto. Oppilaskunnan hallintoa hoitaisivat edustajisto ja hallitus. Tarkempia määräyksiä Maanpuolustuskorkeakoulun oppilaskunnan hallinnosta annettaisiin oppilaskunnan säännöissä. Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori vahvistaisi säännöt.

Oppilaskunnan tekemään päätökseen haettaisiin 6 momentin mukaan muutosta siten kuin Maanpuolustuskorkeakoulun päätökseen. Muutosta haettaisiin siten valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirisä Maanpuolustuskorkeakoulun päätoimipaikka sijaitsee.

Oppilaskunnan kohdalla valituskelpoiset hallintopäätökset voivat tarkoittaa ainoastaan niitä päätöksiä, jotka liittyvät oppilaskunnan julkisten hallintotehtävien hoitoon. Tällaisena voidaan pitää opiskelijaedustajien vaalien järjestämistehtävää sikäli kuin siihen liittyy esimerkiksi yksilön oikeuksia, velvollisuuksia tai etuuksia koskevaa päätöksentekoa.

Pykälän säännösten tarkoituksena on perustaa oppilaskunta-niminen julkisoikeudellinen yhdistys, jolla on julkisen hallintotehtävän lisäksi myös muita, nykyisin rekisteröityjen opiskelijayhdistysten hoitamia tehtäviä. Kun kyseessä on lailla tai asetuksella erityistä tarkoitusta varten järjestetty yhdistys, yhdistyslakia sovelletaan yhteisöön vain sikäli kuin niin on erikseen säädetty. Pykälän 7 momenttiin otettaisiin viittaussäännös yhdistyslakiin, koska lukuisia oppilaskuntaan ja sen toimintaan liittyviä keskeisiä seikkoja ei ole järjestetty tai esitetty järjestettäväksi ehdotetussa laissa.

Oppilaskuntaa koskeva säännös on tarkoitus arvioida uudestaan yliopistolain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

36 §. Rajavartiolaitoksen kuuleminen. Pykälä sisältäisi velvollisuuden kuulla Rajavartiolaitoksen esikuntaa ennen päätöksentekoa rajavartiolaitoksen virkoihin koulutettavia tai rajavartiolaitoksen viroissa olevia opiskelijoita koskevissa asioissa, jotka liittyvät 4 luvussa säädettyyn opiskelijavalintaan tai 5 luvussa säädettyihin opiskelijoiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Kysymyksessä olisi uusi sääntely, joka edistäisi rajavartiolaitokseen koulutettavien opiskelijoiden oikeusturvaa ja parantaisi viranomaistoiminnan tasapuolisuutta.

Lakiin ei ehdoteta otettavaksi säännöksiä siitä, millä tavalla kuuleminen käytännössä toteutetaan. Lähtökohta olisi, että Rajavartiolaitoksen esikunta antaisi selityksensä kirjallisesti.

37 §. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen. Opiskelijalla on oikeus lukea osana suoritettavan tutkinnon oppimäärää hyväksyen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa tai muussa oppilaitoksessaan suorittamia opintoja, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään opetussuunnitelman mukaisia ja joita ei ole käytetty toiseen aikaisemmin suoritettuun samantasoiseen tutkintoon. Päätöksen aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista koskevassa asiassa tekee Maanpuolustuskorkeakoulu.

Opintoja voidaan hyväksilukea, jos ne ovat korkeakoulutasoisia, edistävät opiskelijan tutkintoon tähtääviä opintoja ja opetukselle asetetut tavoitteet saavutetaan.

Kotimaisessa tai ulkomaisessa yliopistossa tai korkeakoulussa taikka ammattikorkeakoulussa suoritettuja opintoja voidaan hyväksyä osaksi sotatieteiden kandidaatin tai maisterin tutkintoa joko korvaaviksi opinnoiksi tai ne voi sisällyttää tutkintoon.

Korvaaviksi hyväksyttäviltä opinnoilta edellytetään, että ne vastaavat sisällöltään, laajuudeltaan ja vaatimustasoltaan niitä Maanpuolustuskorkeakoulun opintosuunnitelman mukaisia opintoja, joiden korvaavuutta haetaan. Korvaavuudesta päätetään tapauskohtaisesti.

Aiemmin suoritettujen jonkin yliopiston tutkintovaatimusten mukaisia opintoja on mah-

dollista myös sisällyttää sotatieteiden kandidaatin tai maisterin tutkintoon sivuaineeksi tai vapaasti valittaviksi opinnoiksi. Sisällöllistä vastaavuutta ei tällöin edellytetä.

Kansainvälisessä vaihdossa suoritettujen opintojen hyväksytään Maanpuolustuskorkeakoulun tutkintoihin mahdollisimman täysimääräisinä. Hyväksiluettavat opinnot eivät saa olla kymmentä vuotta vanhempia.

Myös opistoupseerit täydentävät opintojaan Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettaviin tutkintoihin. Tutkintojen täydentäminen on olennainen osa puolustusvoimien henkilöstöjärjestelmän ja osaamisen kehittämistä.

Opintosuoritusten tunnustamista haetaan Maanpuolustuskorkeakoululta kirjallisella hakemuksella. Hakemuksen yhteydessä tulee esittää aikaisempia suorituksia koskevat todistukset sekä tarvittaessa selvitys suoritettujen opintojen sisällöstä. Maanpuolustuskorkeakoulu antaa johtosäännössä tarvittavat määräykset aiemmin suoritettujen opintojen ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen hakemisesta.

7 luku. Voimaantulo

38 §. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset. Säännöksen 1 momentissa säädettäisiin tavanomainen voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Pääsyaatimukset vuonna 2009 alkaviin opintoihin määräytyisivät siten ehdotetun lain perusteella.

Opiskelija voitaisiin ottaa suorittamaan 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua sotatieteiden kandidaatin tutkintoa, joka ei johda upseerin virkaan, ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Muita opiskelijoita voitaisiin valita suorittamaan tutkintoon johtavia opintoja heti lain tultua voimaan.

Opiskelija, joka on aloittanut Maanpuolustuskorkeakoulussa tutkintoon johtavat opinnot ennen tämän lain voimaantuloa, jatkaa opintojaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan. Opiskelija siirtyy kuitenkin jatkamaan opintojaan tämän lain mukaan, jollei hän ole suorittanut tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaista tutkintoa viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2009. Maanpuo-

lustuskorkeakoulu määrää siirtymiseen liittyvistä järjestelyistä.

Siihen saakka, kunnes 35 §:n 5 momentissa tarkoitettu oppilaskunnan edustajisto ja hallitus on valittu, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 2010 saakka, oppilaskunnan hallintoa hoitavat opiskelijayhdistysten hallintoa hoitamaan valitut toimielimet.

Siihen saakka, kunnes oppilaskunnan säännöt on vahvistettu, oppilaskunnassa noudatetaan soveltuvin osin opiskelijayhdistysten sääntöjä.

Pykälän 6 momenttiin otettaisiin tavanomainen lain täytäntöönpanoa koskeva säännös.

39 §. Kumoamissäännös. Lailla kumottaisiin puolustusvoimista 31 päivänä toukokuuta 1974 annetun lain (402/1974) 10 a ja 10 b §.

1.2 Opintotukilaki

3 §. Määritelmät. Opintotukea voi saada korkeakoulussa tutkinnon, tieteellisen jatko-tutkinnon tai erillisen ammatillisen täydennyskoulutusohjelman suorittamiseen. Yksittäisen opintokokonaisuuden suorittamiseen opintotukea voidaan myöntää korkeakoulututkinnon suorittaneelle, jos lisäopinnot tähtäävät ammatilliseen tai virkakelpoisuuteen. Opintotukea myönnettäessä sovelletaan opintotukilakia (65/1994) ja opintotukiasetusta (260/1994).

Voimassa olevassa opintotukilaissa korkeakoululla tarkoitetaan yliopistolaissa (645/1997) mainittuja yliopistoja ja ammattikorkeakouluopinnoista annetussa laissa (351/2003) tarkoitettuja ammattikorkeakouluja. Korkeakouluopintoina tuetaan myös korkeakoulujen täydennyskoulutuskeskusten järjestämää koulutusta, jos se muutoin kuuluu opintotuen piiriin.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että korkeakoululla tarkoitettaisiin opintotukilaissa myös Maanpuolustuskorkeakoulua.

1.3 Laki ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta

2 §. *Julkinen virka ja toimi.* Ammattipätevyden tunnustamisesta annetussa laissa (1093/2007) säädetään EU:n ja ETA:n jäsenvaltion kansalaisen toisessa jäsenvaltiossa hankitun ammattipätevyden tunnustamisesta. EU- ja ETA-alueen ulkopuolella suoritettujen korkeakoulututkintojen rinnastamisesta säädetään ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetussa laissa (531/1986) ja asetuksessa (519/1997).

Opetushallitus vastaa EU:n ja ETA:n jäsenvaltioissa suoritettujen korkeakoulututkintojen ammatillisesta tunnustamisesta Suomessa. Opetushallituksen tekemä tutkinnon tunnustamispäätös antaa kelpoisuuden myös puolustusvoimien virkoihin.

Opetushallitus voi tarvittaessa pyytää yliopistolta, korkeakoululta tai muulta oppilaitokselta lausunnon hakijan suorittamien opintojen vastaavuudesta ja puuttuvista aihealueista verrattuna Suomessa suoritettaviin opintoihin sekä hakijalle mahdollisesti määrättävän sopeutumisajan pituudesta ja siihen sisällytettävistä tehtävistä sekä kelpoisuuskokeen sisällöstä.

Sen sijaan voimassa oleva ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen virkakelpoisuudesta annettu laki ei koske sotilasvirkaa tai -tointa. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sitä sovellettaisiin myös puolustushallinnon virkoihin. Päätöksen EU ja ETA-alueen ulkopuolella suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta puolustusvoimien virkoihin tekisi yhtenäisyyden vuoksi Opetushallitus, kuten EU-jäsenvaltioissa suoritettujen tutkintojen osalta tapahtuu jo nykyisin.

Opetushallitus päättäisi muualla kuin Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa suoritetun sotatieteellisen korkeakoulututkinnon rinnastamisesta Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavaan korkeakoulututkintoon.

Hakemuksen voisi tehdä henkilö, joka on suorittanut muualla kuin Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa sotatieteellisen korkea-

koulututkinnon tai korkeakoulun opintosuorituksen.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavien tutkintojen tavoitteista ja laajuudesta, opintojen rakenteesta sekä opetuksen järjestämisestä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuudet sisältyvät 1. lakiehdotuksen 6 §:n 2 momenttiin.

Esityksen 1. lakiehdotus sisältää joitakin ministeriön asetusantovaltuuksia. Puolustusministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin opiskelijan ylläpidon maksuttomasta toteuttamisesta (20 §), opiskelijalle suoritettavan päivärahan (21 §) ja vaativien palvelusolosuhteiden perusteella maksettavien korvausten (22 §) rahamäärästä ja maksamismenettelystä. Lakiehdotuksen 23 §:ään sisältyvän asetusantovaltuuden nojalla puolustusministeriön asetuksella voitaisiin niin ikään säätää tarkemmin matkustamiskustannusten korvaamisesta. Puolustusministeriön asetuksella säädettäisiin palvelussitoumuksen pituudesta ja koulutuskustannusten korvaamisesta (29 §).

Puolustusvoimain komentajan vahvistamassa johtosäännössä määrättäisiin Maanpuolustuskorkeakoulun opetuksen järjestelyistä, opiskelijavalinnoista, opiskelijoiden arvostelusta ja tarvittaessa muistakin opintoja koskevista asioista (34 §).

Hallintoa, toimielinten tehtäviä ja toimivaltaa koskevia tarkempia määräyksiä annettaisiin rehtorin vahvistamassa työjärjestyksessä (34 §).

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Opiskelija voitaisiin ottaa suorittamaan sellaista sotatieteiden kandidaatin tutkintoa, joka ei johda upseerin virkaan, ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain voimaantulosta.

Opiskelija, joka on aloittanut Maanpuolustuskorkeakoulussa tutkintoon johtavat opinnot ennen tämän lain voimaantuloa, jatkaa

opintojaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan. Opiskelija siirtyy kuitenkin jatkamaan opintojaan tämän lain mukaan, jollei hän ole suorittanut tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaista tutkintoa viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2009. Maanpuolustuskorkeakoulu määrää siirtymiseen liittyvistä järjestelyistä.

Siihen saakka, kunnes 35 §:n 5 momentissa tarkoitettu oppilaskunnan edustajisto ja hallitus on valittu, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 2010 saakka, oppilaskunnan hallintoa hoitavat opiskelijayhdistysten hallintoa hoitamaan valitut toimielimet.

Siihen saakka, kunnes oppilaskunnan säännöt on vahvistettu, oppilaskunnassa noudatetaan soveltuvin osin opiskelijayhdistysten sääntöjä.

4 Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtion alueja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella.

Maanpuolustuskorkeakoulun toimintaan liittyy perustuslain 119 §:n 2 momentissa tarkoitettua julkisen vallan käyttöä.

Itsehallinto

Perustuslain 123 §:ssä säädetty itsehallinto suojaa yliopistojen päätöksentekoa erityisesti suhteessa valtion hallintoviranomaisiin. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että itsehallintoon kuuluu oikeus nimitä hallintoelimet (PeVL 19/2004 vp). Perustuslain 123 §:ssä tarkoitettuja yliopistoja ovat julkisoikeudellisina laitoksina toimivat yliopistot.

Valtion rahoitus kohdennetaan Maanpuolustuskorkeakouluun tulosohjauksen kautta. Maanpuolustuskorkeakoulun toimintaa ohjataan myös lakien ja asetusten kautta.

Maanpuolustuskorkeakoulun lakisäätteiset tehtävät, organisaatio ja henkilöstön rakenne poikkeavat yliopistojen vastaavista. Maan-

puolustuskorkeakoulu ei ole perustuslain 123 §:ssä tarkoitettu yliopisto eikä sen nimenä myöskään voi olla yliopisto. Maanpuolustuskorkeakoulun ja sen tutkintojen asema korkeakoulu- ja tutkintojärjestelmässä on muutoin sama kuin yliopisto-laissa mainittujen yliopistojen ja yliopistotutkintojen asema.

Vuorovaikutus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin nojalla Maanpuolustuskorkeakoulu toimisi vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistäisi tutkimustulosten yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Säännöksellä on yhtymäkohtia perustuslain 16 §:n 3 momentissa turvattuun tieteeseen ja ylimmän opetuksen vapauteen. Tämä perustuslain kohta on otettava huomioon tulkittaessa Maanpuolustuskorkeakoulun velvoitetta toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Opetus- ja tutkintokieli

Maanpuolustuskorkeakoulun opetus- ja tutkintokieli on ehdotuksen 8 §:n 1 momentin mukaan suomi. Opetusta voidaan antaa ja opinnäyte laatia muullakin kielellä. Opiskelija voi 2 momentin perusteella käyttää opiskelijavalinnassa ja kokeissa joko suomen tai ruotsin kieltä. Opinnäyte laaditaan joko suomen tai ruotsin kielellä.

Perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa opetuskieltä koskevaan sääntelyyn esimerkiksi Pelastusopistosta annettua lakiehdotusta (HE 222/2005) käsitellessään (PeVL 12/2006). Pelastusopisto on valtakunnan ainoa alan tutkintoon johtava oppilaitos ja siinä suhteessa hyvä vertailukohde Maanpuolustuskorkeakoululle. Myös Pelastusopiston opetuskieli on suomi. Opetusta annetaan myös ruotsin kielellä ja tarvittaessa muullakin kielellä. Opiskelija voi käyttää opiskelijavalinnassa ja kokeissa joko suomen tai ruotsin kieltä.

Pelastusopisto järjestää ammatilliseen tutkintoon johtavaa ja muutakin koulutusta tarpeen mukaan ruotsin kielellä toteutettavina koulutusohjelmina ja kursseina. Perusteluista

on pääteltävissä, että jos riittävä määrä ruotsinkielisiä tai muunkielisiä opiskelijoita tulee kursseille, voidaan opetusta järjestää myös heidän äidinkielellään. Sen sijaan yksittäisellä opiskelijalla ei ole subjektiivista oikeutta vaatia opetusta ruotsin kielellä.

Perustuslakivaliokunta on korostanut, että perustuslain 17 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on huolehdittava suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Perusoikeusuudistuksen esitöiden mukaan säännöksellä olisi merkitystä esimerkiksi yhteiskunnallisten palvelujen sekä koulu- ja muiden sivistysolojen järjestämisessä (HE 309/1993).

Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan, että koska Pelastusopisto on valtakunnan ainoa alan tutkintoon johtava oppilaitos, on kielen opetuksessa ja opetuskielessä syytä kiinnittää huomiota perustuslain 17 §:n mukaisten kielellisten oikeuksien toteutumiseen.

Edellä tarkoitettujen kielellisten oikeuksien voidaan katsoa ehdotuksessa toteutuvan, koska Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelija voi ehdotetun sääntelyn mukaan käyttää opiskelijavalinnassa, kokeissa ja opinnäytteen laatimisessa joko suomen tai ruotsin kieltä.

Kielilain 39 §:n mukaan puolustusvoimien joukko-osastojen kieli on suomi. Vähintään yksi joukko-osasto on kuitenkin ruotsinkielinen. Maanpuolustuskorkeakoulun opetuksessa on huolehdittava siitä, että koulutetaan riittävä määrä kielitaitoisia henkilöitä upseerin virkaan. Asiaan tulee kiinnittää riittävää huomiota sekä opetuksessa että opiskelijavalinnassa.

Opintososiaaliset etuudet

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lain tasoisella säännöksellä. Lakiin on siten otettu perussäännökset opiskelijan ylläpidosta, päivärahasta, palvelusolosuhteista perusteella määräytyvistä korvauksista, matkustamiskustannusten korvaamisesta sekä etuuksien verottomuudesta.

Kansalaisuusvaatimus

Upseerin virkaan johtaviin opintoihin otettavan tulee 1. lakiehdotuksen 16 §:n 3 momentin 1 kohdan perusteella olla Suomen kansalainen. Ehdotus on merkityksellinen perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädetyn syrjäntäkiellon näkökulmasta.

Lailla voidaan perustuslain 125 §:n 1 momentin mukaan säätää, että määrättyihin julkisiin virkoihin tai tehtäviin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Sanonnalla "määrätty" julkinen virka tai tehtävä on ilmaistu periaate, jonka mukaan kansalaisuusvaatimuksia tulee asettaa vain rajoitetusti ja perustelluista syistä (HE 1/1998 vp, s. 180/I).

Perustuslakivaliokunta on arvioinut kansalaisuusvaatimusta lausunnossaan ehdotuksesta poliisikoulutuksesta annettavaksi laiksi (PeVL 28/2004, s. 3). Poliisimiehen virkaan voidaan perustuslakiuudistusta täytäntöön pantaessa (HE 189/1999 vp) säädetyn valtion virkamieslain 7 §:n mukaan nimittää vain Suomen kansalainen. Perustuslakivaliokunta on pitänyt kansalaisuusvaatimusta tuomarin virassa hyväksyttävänä perustuslain näkökulmasta, koska virkaan kuuluu merkittävää julkisen vallan käyttämistä (ks. PeVL 13/1999 vp, s. 3/II). Poliisimiehen viran kohdalla kansalaisuusvaatimus on samoista syistä perusteltu.

Valtion virkamieslain 7 §:n 1 momentin 10 kohdassa säädetään, että puolustusministeriön, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Maanpuolustuskorkeakoulussa annetaan koulutusta kelpoisuuden saamiseksi puolustusministeriön, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerin virkaan. Koska puolustusministeriön, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerin virkaan voidaan nimittää ainoastaan Suomen kansalainen, ei ole tarkoituksenmukaista ottaa koulutukseen muita kuin Suomen kansalaisia. Kansalaisuuteen kohdistuvaa rajoitusta voidaan siten pitää hyväksyttävänä.

Ehdotetun kansalaisuusvaatimuksen säätämiseksi on näin ollen upseerin virkakelpoisuuteen liittyvä hyväksyttävä peruste.

Ikään perustuva erottelu

Ensimmäisen lakiehdotuksen 16 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaan upseerin virkaan johtaviin opintoihin vaaditaan, että henkilö on enintään 26-vuotias, lentäjäksi koulutettava kuitenkin enintään 23-vuotias. Yläikärajoista voidaan poiketa erityisistä syistä.

Sääntely on merkityksellistä perustuslain 6 §:n 2 momentissa olevan syrjintäkiellon kannalta. Ketään ei sen mukaan saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan henkilöön liittyvän syyn, kuten sukupuolen tai iän perusteella.

Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien hoitamisen ja virkarakenteen sekä reservin muodostamisen kannalta yläikärajojen asettaminen upseerikoulutukseen valittaville on välttämätöntä. Myös upseerin tehtävien asettamilla fyysisillä vaatimuksilla ja koulutusjärjestelmän vaatimuksilla samoin kuin koulutushenkilöstön ikärakenteen pitämisellä nuorena on merkitystä

Upseerikoulutukseen hakijoiden riittävästä oikeusturvajärjestelystä on huolehdittu. Maanpuolustuskorkeakouluun opiskelijaksi hakenut henkilö, jota ei ole hyväksytty opiskelijaksi, saa hakea Maanpuolustuskorkeakoululta kirjallisesti oikaisua asiassa annettuun päätökseen.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 13/2001 vp - HE 18/2001 vp) todennut, että yläikärajan säätäminen on tällaisessa yhteydessä valtiosääntöoikeudellisesti mahdollista perustuslain 6 §:n 2 momentin estämättä.

Opiskelijaksi pyrkivän terveydentilatiedot

Esityksen 1. lakiehdotuksessa on säännöksiä opiskelijaksi pyrkivän terveydentilaa koskevista vaatimuksista ja terveydentilaa koskevien tietojen antamisesta (16 ja 19 §).

Tällaiset säännökset mahdollistavat puutumisen opiskelijaksi pyrkivän henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Lisäksi ne rajoittavat opiskelijaksi pyrkivän itsemääräämisoikeutta, jolla on valtiosääntöoikeudellisesti yhtymäkohtia perustuslain säännöksiin henkilökohtaisesta vapaudesta ja yksityis-

elämän suojasta (PeVL 39/2001 vp, s. 2/I, PeVL 59/2006 vp, s. 8).

Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin katsonut (PeVL 9/2007 vp), että vastaavalle sääntelylle on kuitenkin ollut perustuslain 127 §:n 1 momentissa säädetyn maanpuolustusvelvollisuuden täyttämiseen ja tarkastettavan asevelvollisen oman terveyden edistämiseen tukeutuvat painavat perusteet. Sääntely ei näiltä osin muodostu perustuslain kannalta ongelmalliseksi.

Päihdetestaus

Maanpuolustuskorkeakoulun opintoihin hakeutuvan on 1. lakiehdotuksen 30 §:n 1 momentin perusteella velvollinen osallistumaan terveydenhuollon ammattihenkilön ja laboratoriohenkilökunnan tekemään päihdetestiin ennen opiskelijaksi hyväksymistä. Opintoja suorittava on velvollinen Maanpuolustuskorkeakoulun määräyksestä osallistumaan päihdetestiin myös opiskeluaikana tai siihen liittyvässä harjoittelussa, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija esiintyy päihteiden vaikutuksen alaisena.

Päihdetestausta koskevaa säännöstä sovellettaisiin myös sellaisiin opiskelijoihin, jotka eivät opiskele puolustusvoimien upseerin tehtäviin suuntautuvassa koulutusohjelmassa.

Koulutukseen liittyvä päihdetestaus on käytössä poliisilla ja pelastuslaitoksella. Poliisin perustutkintokoulutukseen hakeutuva on poliisikoulutuksesta annetun lain (68/2005) 7 §:n mukaisesti velvollinen osallistumaan päihdetestiin. Testaus voidaan suorittaa myös koulutuksen ja harjoittelun aikana jos on perusteltua aihetta epäillä, että poliisikokelas tai harjoittelua suorittava esiintyy päihtyneenä koulutuksessa tai harjoitteluun liittyvässä työssä.

Sääntely on merkityksellistä perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattua yksityiselämän suojan kannalta. Sillä puututaan myös perustuslain 7 §:ssä turvattuun henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja rajoitetaan henkilön itsemääräämisoikeutta.

Perustuslakivaliokunta on poliisilakia ja yksityisyyden suojaa työelämässä koskevia lakiehdotuksia käsitellessään katsonut, että huumetestaukselle on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet, jos on

perusteltua aihetta epäillä opiskelijan esiintyvän päihtyneenä koulutuksessa tai harjoitteluun liittyvässä työssä tai jos työtehtävä edellyttää tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagoitukykyä tai työtehtävä voi vaarantaa työntekijän tai jonkin toisen henkilön henkeä, terveyttä tai työturvallisuutta.

Tavoitteena on torjua opiskelijoiden ja työntekijöiden keskuudessa päihteiden käyttöä. Kysymys on opiskelijoiden ja työntekijöiden sekä viime kädessä myös muiden henkilöiden oikeuksien ja turvallisuuden suojaamisesta (PeVL 9/2007 vp, PeVL 28/2004 vp, s. 3-4, PeVL 10/2004 vp, s. 2/II).

Opiskelun suorittamiseen puolustusvoimien käytössä olevalla alueella liittyy sen luonteen vuoksi erityisiä vaaroja. Päihdetestauksen hyväksyttävyyden osalta huumeiden käytön torjuntaa ja muiden henkilöiden tai yleisen turvallisuuden takaamista voidaan pitää painavana yhteiskunnallisina tarpeina ja perusoikeusjärjestelmän mukaisina tarpeina perusoikeuksien rajoittamiselle. On tärkeää torjua huumeiden käyttöä erityisesti upseerin virkaan valittavien opiskelijoiden keskuudessa.

Oikeusturvan kannalta on olennaista, että laissa ei ehdoteta rajoitettavaksi oikeutta hakea muutosta päätökseen huumetestiin määrittämisestä. Lakiehdotus voidaan näiltä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Opiskeluoikeuden menettäminen

Opiskelija voi menettää opiskeluoikeutensa lakiehdotuksen 27 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, jos hän on antanut Maanpuolustuskorkeakouluun pyrkiessään sellaisen vääran tai harhaanjohtavan tiedon taikka salannut sellaisen itseään koskevan seikan, joka olisi voinut estää opiskelijaksi valinnan.

Perustuslakivaliokunta on aiemmin katsonut vastaavan sääntelyn vaikuttavan kohtuuttoman ankaralta, jos opiskelija voi säännöksen sanamuodon mukaan menettää opiskeluoikeutensa vähäisenkin vääran tai harhaanjohtavan tiedon perusteella. Valiokunta piti aiemmassa tapauksessa tarpeellisenä sääntelyn täsmentämistä oikeasuhtaisuuden vaati-

muksia paremmin vastaavaksi (PeVL 12/2006 vp, s. 2-3).

Säännös on muotoiltu siten, ettei vähäinen virhe tietojen antamisessa voi aiheuttaa opiskeluoikeuden menettämistä.

Palvelussitoumukset

Lakiehdotuksen 29 §:n 1 momentti koskee upseerin virkaan johtaviin opintoihin hyväksytyyn samoin kuin puolustusministeriön tai puolustusvoimien virassa olevan velvollisuutta antaa palvelussitoumus siitä, että hän palvelee puolustusministeriössä, puolustusvoimissa tai rajavartiolaitoksessa koulutuksen alkamispäivästä tai tutkinnon suorittamispäivästä lukien laissa määrätyn ajan.

Palvelussitoumus on valtiosääntöoikeudellisesti arvioiden perusoikeusrajoitus, joka kohdistuu perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattuun henkilökohtaiseen vapauteen ja 18 §:n 1 momentissa turvattuun oikeuteen hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Ehdotettu palvelussitoumusta koskeva pykälä on vastaa sisällöltään voimassa olevaa puolustusvoimista annetun lain (402/1974) 10 b §:ää (452/2001). Perustuslakivaliokunta on pitänyt lausunnossaan (PeVL 13/2001 vp - HE 18/2001 vp) Maanpuolustuskorkeakoulussa käytössä olevaa palvelussitoumusjärjestelyä ymmärrettävänä, koska Maanpuolustuskorkeakoulussa opiskeleville kadeteille annetaan maksuttoman opiskelun ajaksi korvauksetta muun muassa opetus, majoitus, muonitus ja vaatetus.

Valiokunta on tuolloin pitänyt tällaista tilannetta sinänsä hyväksyttävänä perusteena palvelussitoumuksen ja siitä johtuvan perusoikeusrajoituksen säätämiseksi. Palveluvelvoite määritellään pykälässä kestoiltaan, sisällöltään ja taloudellisilta ehdoiltaan.

Pykäläehdotus täyttäisi siten perusoikeusrajoituksen kohdistuvan tarkkarajaisuus- ja täsmällisyysvaatimuksen. Myös suhteellisuusvaatimuksen toteutuminen lain tasolla varmistetaan.

Laissa säädetään sitoumuksessa tarkoitetun palvelun enimmäisaika ja tämän palvelussuhteen perusehdot sen lakkaaminen mukaan luettuna. Laissa säädetään myös palvelussuh-

detta koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta.

Palvelussitoumuksen rikkomiseen liittyvää korvausvelvollisuudesta säädetään perusteiden osalta laissa.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut palvelussitoumusta myös lausunnossa rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain yhteydessä (PeVL 19/2005 vp).

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaisen oikeusturvan kannalta on perustuslakivaliokunnan mielestä välttämätöntä, että päätöksestä saa valittaa. Lakiehdotukseen on otettu nimenomainen säännös muutoksenhausta viittaamalla hallintolainkäyttölakiin.

Maanpuolustuskorkeakoulun johtosääntö ja työjärjestys

Perustuslakivaliokunta on perusopetuslain ja eräiden muiden lakien muuttamista koskevassa lausunnossaan (PeVL 70/2002) todennut, ettei valiokunnan mielestä sinänsä ole ongelmallista säätää opetuksen järjestäjän velvollisuudesta hyväksyä määräyksiä esimerkiksi koulutyön käytännön järjestelyihin tai koulurakennuksen ja niiden piha-alueiden käyttäytymiseen liittyvistä seikoista. Lausunnon mukaan koulu- ja oppilaitoskohtaisten järjestyssääntöjen antamisessa ei lähtökohtaisesti ole kysymys perustuslain 80 §:ssä säännelystä lainsäädäntövallan delegoinnista, vaan oikeudesta tehdä alueellisesti rajattuja yleisluonteisia hallintopäätöksiä.

Ehdotetun 34 §:n johtosääntöä ja työjärjestystä koskevassa pykälässä säännellään ne asiat, joista johtosäännössä ja työjärjestyksessä määrättäisiin.

Maanpuolustuskorkeakoulun opetuksen järjestelystä, opiskelijavalinnoista, opiskelijoiden arvostelusta ja tarvittaessa muistakin opintoja koskevista asioista määrättäisiin puolustusvoimain komentajan vahvistamassa johtosäännössä.

Maanpuolustuskorkeakoulun työjärjestyksessä annettaisiin tarkemmat määräykset hallinnosta, toimielinten tehtävistä ja toimivallasta. Työjärjestyksen hyväksyisi rehtori.

Yhden opiskelupaikan rajoitus

Ensimmäisen lakiehdotuksen 14 §:n 5 momentin mukaan opiskelija voisi ottaa samana lukuvuonna vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan. Vastaava säännös sisältyy yliopistolakiin.

Ehdotuksella on merkitystä sivistyksellisiä oikeuksia koskevan perustuslain 16 §:n kannalta.

Kyseisessä pykälässä turvataan muun kuin perusopetuksen yhtäläinen saatavuus.

Ehdotettu säännös on muotoiltu noudattaen perustuslakivaliokunnan aiempaa kannanottoa. Perustuslakivaliokunta on yliopistolakia koskevassa lausunnossaan (PeVL 3/1997 vp) katsonut, että jos rajoituksen asettaminen edistää muiden opiskeluoikeuden turvaamista ja on ehdotuksessa mitoitettu vähäiseksi kohdistuessaan pelkästään yhteen lukuvuoteen, ehdotus voidaan tältä osin arvioituna käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Oppilaskunta

Maanpuolustuskorkeakoulussa olisi oppilaskunta, johon 35 §:n mukaan voisivat kuulua päätoimiset opiskelijat. Oppilaskunnalla olisi oikeus määrätä jäsenmaksuja. Säännösehdoituksella on liittymäkohtia perustulaisissa turvattuun yhdistymisvapauteen.

Oppilaskunnan jäsenyys olisi vapaaehtoista eikä perustuisi pakkojäsenyyteen. Ehdotettu sääntely vastaisi siten perustuslakivaliokunnan kantaa, jonka mukaan opiskelijakunnan aseman järjestämiseksi ja toiminnan turvaamiseksi on välttämätöntä etsiä muita kuin pakkojäsenyyteen ja pakolliseen jäsenmaksuun perustuvia järjestelyjä (PeVL 74/2002 vp, s. 4/II).

Asetuksenantovaltuudet

Lakiehdotus sisältää useita asetuksenantovaltuuksia. Ne eivät kuitenkaan ulotu seikkoihin, jotka koskisivat perustuslain 80 §:n 1 momentissa mainituin tavoin yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Edellä olevan perusteella hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämijärjestyksessä. Koska esitys sisältää useita opiskelijoiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyviä perusoikeudellisia ky-

symyksiä, pidetään suotavana, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Maanpuolustuskorkeakoulusta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Asema

Maanpuolustuskorkeakoulu on puolustusvoimiin kuuluva sotatieteellinen korkeakoulu.

Maanpuolustuskorkeakoulu on puolustusvoimain komentajan alainen. Pääesikunnan toimivallasta Maanpuolustuskorkeakoulua koskevassa asiassa säädetään tässä laissa sekä puolustusvoimista annetussa laissa (551/2007).

Maanpuolustuskorkeakoulun sisäisestä sotilaallisesta järjestyksestä säädetään puolustusvoimista annetun lain 30 §:ssä.

2 §

Tehtävät

Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävänä on edistää sotatieteellistä tutkimusta ja antaa tutkimukseen ja alan parhaisiin käytäntöihin perustuvaa sotatieteellistä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Maanpuolustuskorkeakoulu johtaa sotilaslaitoksissa ja rajavartiolaitokseen kuuluvassa Raja- ja merivartiokoulussa annettavaa sotatieteiden kandidaatin ja sotatieteiden maisterin tutkintoihin sisältyvää opetusta.

Tehtäviään hoitaessaan Maanpuolustuskorkeakoulu toimii vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Puolustushaarat ja rajavartiolaitos ohjaavat upseerin virkaan vaadittavia sotilasammattillisia opintoja. Sotilasammattillista opetusta annetaan puolustusvoimien puolustushaara-, aselaji- ja toimialakouluissa sekä rajavartiolaitoksen Raja- ja merivartiokoulussa. Sotilasammattillisia opintoja voidaan järjestää myös Maanpuolustuskorkeakoulussa.

Pääesikunta vahvistaa Maanpuolustuskorkeakoulun opetuksen yleiset tavoitteet ja sovitaa yhteen Maanpuolustuskorkeakoulun opetuksen puolustusvoimien muun koulutuksen kanssa.

3 §

Arviointi

Maanpuolustuskorkeakoulu arvioi koulutustaan ja tutkimustaan sekä niiden vaikuttavuutta ja osallistuu ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.

Maanpuolustuskorkeakoulu julkistaa järjestämänsä arvioinnin tulokset.

2 luku

Opetus

4 §

Opetuksen julkisuus

Maanpuolustuskorkeakoulun sotatieteellinen opetus on julkista, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista (621/1999) muuta johdu. Lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori voi rajoittaa pääsyä opetusta seuraamaan palvelusturvallisuuden varmistamiseksi, opetustilojen rajalli-

suuden vuoksi tai muusta vastaavasta perustellusta syystä.

5 §

Opetuksen maksuttomuus

Tutkintoihin johtava opetus on opiskelijalle maksutonta.

Muussa koulutuksessa voidaan periä maksuja valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan.

6 §

Tutkinnot

Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan suorittaa:

- 1) sotatieteiden kandidaatin tutkinto, joka on alempi korkeakoulututkinto;
- 2) sotatieteiden maisterin tutkinto, joka on ylempi korkeakoulututkinto;
- 3) yleisesikuntaupseerin tutkinto ja sotatieteiden tohtorin tutkinto, jotka ovat jatkotutkintoja.

Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavien tutkintojen tavoitteista ja laajuudesta, opintojen rakenteesta sekä opetuksen järjestämisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Täydennyskoulutus ja muu koulutus sekä opetus

Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan järjestää sotatieteellistä täydennyskoulutusta ja muuta koulutusta sekä antaa sotilasammattilista opetusta.

8 §

Opetus- ja tutkintokieli

Opetus- ja tutkintokieli on suomi.

Opiskelijalla on oikeus käyttää opiskelija-valinnassa ja kokeissa joko suomen tai ruotsin kieltä. Opinnäyte laaditaan joko suomen tai ruotsin kielellä.

Maanpuolustuskorkeakoulu voi päättää, että opetusta voidaan antaa ja opinnäyte laatia myös muulla kielellä.

3 luku

Hallinto ja organisaatio

9 §

Organisaatio

Maanpuolustuskorkeakouluun kuuluu esikunta, osastoja, ainelaitoksia ja muita yksiköitä.

Maanpuolustuskorkeakoulun jakaantumisesta osastoihin, ainelaitoksiin tai muihin yksiköihin määrätään tarkemmin Maanpuolustuskorkeakoulun johtosäännössä.

10 §

Rehtori

Rehtori johtaa, ohjaa ja valvoo Maanpuolustuskorkeakoulun toimintaa. Rehtori ohjaa myös muualla kuin Maanpuolustuskorkeakoulussa toimeenpantavaa sotatieteellisiin tutkintoihin sisältyvää opetusta johtosäännössä tarkemmin määrättävällä tavalla.

Maanpuolustuskorkeakoululle kuuluvat asiat ratkaisee rehtori, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Työjärjestyksessä voidaan rehtorin toimivaltaan kuuluva asia antaa Maanpuolustuskorkeakoulun muun virkamiehen ratkaistavaksi, jos se on Maanpuolustuskorkeakoulun kannalta merkitykseltään vähäinen ja koskee:

- 1) henkilöstöhallintoa sekä muuta sisäistä hallintoa;
- 2) lausunnon tai selvityksen antamista tai esityksen tekemistä; tai
- 3) sisäisiä määräyksiä, jollei toimivalta niiden antamiseen tule laista.

Rehtorilla on oikeus ottaa ratkaistavakseen johtosäännössä tai työjärjestyksessä jonkun muun virkamiehen ratkaistavaksi määrätty asia.

11 §

Opintotukilautakunta

Maanpuolustuskorkeakoulussa on opintotukilautakunta. Lautakunnan asettamisesta, kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään opintotukilaissa (65/1994).

12 §

Monijäseniset hallintoelimet

Maanpuolustuskorkeakoulussa voi olla valmistelevia ja neuvoa-antavia monijäsenisiä hallintoelimiä

Edellä mainittujen hallintoelinten kokoonpanosta ja tehtävistä määrätään työjärjestyksessä.

13 §

Henkilöstö

Maanpuolustuskorkeakoulun henkilöstö on puolustusvoimien viroissa. Maanpuolustuskorkeakoulun virkojen kelpoisuusvaatimuksesta säädetään erikseen.

4 luku

Opiskelijavalinnat

14 §

Opiskelijaksi ottaminen

Opiskelija otetaan suorittamaan sotatieteiden kandidaatin ja sotatieteiden maisterin tutkintoa, jompaakumpaa mainituista tutkinnoista tai jatkotutkintoa. Opiskelijan, joka valitaan suorittamaan upseerin virkaan johtavia opintoja, on sotatieteiden kandidaatin tai sotatieteiden maisterin tutkinnon lisäksi suoritettava 2 §:n 3 momentissa tarkoitettut sotilasammattilliset opinnot.

Opiskelijat ottaa Maanpuolustuskorkeakoulu. Pääesikunta ottaa kuitenkin ulkomaalaiset opiskelijat.

Pääesikunta päättää tarkemmin opiskelijavalinnan perusteista.

Opiskelijavalinta järjestetään valinta- ja soveltuvuuskokeiden avulla. Soveltuvuuskokeeseen osallistuvat upseerin virkaan vaadittaviin opintoihin hakevat. Valinta- ja soveltuvuuskokeen järjestämisestä päättää Maanpuolustuskorkeakoulu. Jos Maanpuolustuskorkeakoulu opiskelijoiden määrän rajoittamisen vuoksi ei voi ottaa koulutukseen kaikkia hakijoita, hakijoihin on sovellettava yhdenmukaisia valintaperusteita.

Opiskelija voi ottaa samana lukuvuonna vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan.

15 §

Täydentävät opinnot sotatieteiden maisterin tutkinnon suorittamiseksi

Jos sotatieteiden maisterin tutkintoa suorittamaan otettu on suorittanut alemman korkeakoulututkinnon muualla kuin Maanpuolustuskorkeakoulussa, häneltä voidaan edellyttää koulutuksessa tarvittavien valmiuksien saavuttamiseksi täydentäviä opintoja.

16 §

Kelpoisuus korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin sekä upseerin virkaan johtaviin opintoihin asetettavat lisävaatimukset

Kelpoinen opiskelijaksi sotatieteellisiin opintoihin, jotka johtavat pelkästään alempaan tai sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon, on henkilö, joka on suorittanut suomalaisen ylioppilastutkinnon tai saanut ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin tai jolla Maanpuolustuskorkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten vastaavat tiedot ja valmiudet.

Kelpoinen opiskelijaksi sotatieteellisiin opintoihin, jotka johtavat pelkästään ylempään korkeakoulututkintoon, on henkilö, joka on suorittanut soveltuvan alemman korkeakoulututkinnon tai soveltuvan ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin taikka jolla Maanpuolustuskor-

keakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet.

Upseerin virkaan johtaviin opintoihin otettavalta vaaditaan lisäksi, että henkilö on:

- 1) Suomen kansalainen;
- 2) ennen opintojen aloittamista saanut reservin upseerin koulutuksen;
- 3) terveydentilaltaan ja muutoin puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta sopiva;
- 4) enintään 26-vuotias, lentäjäksi koulutettava kuitenkin enintään 23-vuotias.

Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 3 momentin 4 kohdassa säädetystä vaatimuksesta.

17 §

Kelpoisuus jatkotutkintoon johtaviin opintoihin

Kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat yleisesikuntaupseerin tutkintoon, on henkilö, joka on suorittanut sotatieteiden maisterin tutkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa. Erityisistä syistä voidaan yleisesikuntaupseerin tutkintoa suorittamaan hyväksyä hakija, jolla on muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja jolla muutoin todetaan olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet.

Tarvittaessa Maanpuolustuskorkeakoulu voi asettaa jatko-opinnoille esitietovaatimuksia ja ylempien korkeakoulututkinnon arvosanoille vähimmäisvaatimuksia.

Kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat sotatieteiden tohtorin tutkintoon, on henkilö, joka on suorittanut yleisesikuntaupseerin tutkinnon. Erityisistä syistä voidaan sotatieteiden tohtorin tutkintoa suorittamaan hyväksyä hakija, jolla on Maanpuolustuskorkeakoulussa tai muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

18 §

Opiskelijoiden määrän vahvistaminen

Puolustusvoimain komentaja vahvistaa puolustusvoimien toimintasuunnitelmassa vuosittain tutkintoja suorittamaan ja täyden-

nyskoulutukseen hyväksyttävien opiskelijoiden määrän. Rajavartiolaitoksen esikunta vahvistaa rajavartiolaitoksessa palvelua varten hyväksyttävien opiskelijoiden määrän.

19 §

Opiskelijaksi pyrkivän terveydentilätiedot ja turvallisuusselvitys

Maanpuolustuskorkeakoulu päättää 16 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista vaatimuksista. Opiskelijaksi pyrkivän tulee antaa Maanpuolustuskorkeakoululle opiskelijaksi ottamisen arvioinnissa tarvittavat terveydentilaansa koskevat tiedot Maanpuolustuskorkeakoulun määräämällä tavalla. Maanpuolustuskorkeakoulussa tehtävästä päihdetestauksesta säädetään 30 §:ssä.

Maanpuolustuskorkeakoulu pyytää opiskelijoiksi pyrkivistä turvallisuusselvityksistä annetun lain (177/2002) mukaisen turvallisuusselvityksen.

5 luku

Opiskelijoiden oikeudet ja velvollisuudet

20 §

Opiskelijan ylläpito

Upseerin virkaan vaadittavia sotatieteiden kandidaatin tutkintoon johtavia ja sotilasammattillisia opintoja suorittavalle annetaan opiskelun ajaksi maksutta majoitus, muonitus, vaatetus sekä opinto- ja harjoitusvälineet. Puolustusministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin opiskelijan ylläpidon maksuttomasta toteuttamisesta.

21 §

Päiväraha

Upseerin virkaan vaadittavia sotatieteiden kandidaatin tutkintoon johtavia ja sotilasammattillisia opintoja suorittavalle opiskelijalle voidaan suorittaa kustannusten korvauksena päivärahaa, joka on suuruudeltaan vähintään 46 prosenttia kulloinkin voimassa olevasta valtion virkamiesten kokopäivärahasta. Päi-

värahan rahamäärästä ja maksamismenettelystä voidaan säätää tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

22 §

Korvaus palvelusolosuhteista

Upseerin virkaan vaadittavia sotatieteiden kandidaatin tutkintoon johtavia ja sotilasamatillisia opintoja suorittavalle opiskelijalle voidaan suorittaa vaativien palvelusolosuhteiden perusteella laskuvarjohyppyliisää, sukellusrahaa ja lentävän henkilöstön lisää. Vaativien palvelusolosuhteiden perusteella maksettavien korvausten rahamäärästä ja maksamismenettelystä voidaan säätää tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

23 §

Matkustamiskustannusten korvaaminen

Upseerin virkaan vaadittavia sotatieteiden kandidaatin tutkintoon johtavia ja sotilasamatillisia opintoja suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada vähintään kaksi valtion kustantamaa matkaa opiskelupaikan ja koti- tai asuinpaikan välillä Suomessa jokaista täyttä opiskelukulenterikuukautta kohden.

Matkustamiskustannukset korvataan edullisimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuvien kustannusten mukaisesti. Matkustamiskustannukset ulkomailta ja ulkomaille korvataan vain, jos opiskelija asuu ulkomailta vakinaisesti. Vastaavalla tavalla korvataan tutkintoon kuuluvien kotimaan tai ulkomaan komennusmatkojen matkustamiskustannukset.

Matkustamiskustannusten korvaamisesta ja siihen liittyvistä menettelyistä voidaan säätää tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

24 §

Etuuksien verottomuus

Edellä 20—23 §:ssä tarkoitettut etuudet eivät ole tuloverolaissa (1535/1992) tarkoitettua veronalaista tuloa.

25 §

Opiskeluaika

Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijan tulee suorittaa tutkintoon johtavat ja sotilasamatilliset opinnot opetussuunnitelmassa määritellyssä ajassa.

26 §

Opiskelun keskeyttäminen

Maanpuolustuskorkeakoulu voi keskeyttää opiskelijan hakemuksesta tämän opiskelun enintään kahden vuoden määräajaksi. Maanpuolustuskorkeakoulu voi omasta aloitteestaan keskeyttää opiskelijan opiskelun kerrallaan enintään yhden vuoden määräajaksi

1) pitkäaikaisen sairauden vuoksi;
2) jos opiskelija ei kykene suorittamaan opintojaan hyväksytysti opetussuunnitelman mukaisesti;

3) opiskelijaan kohdistuvan rikostutkinnan ajaksi; tai

4) muusta 1—3 kohdassa säädettyyn rinnastettavasta painavasta syystä.

Maanpuolustuskorkeakoulu päättää opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta opiskelijan tullessa jatkamaan opiskeluaan. Opiskelun enimmäisaikaan ei laske- ta 1 momentissa tarkoitettua aikaa, jona opiskelu on keskeytyneenä.

27 §

Opiskeluoikeuden menettäminen

Opiskelija menettää opiskeluoikeuden, jos hän:

1) on antanut Maanpuolustuskorkeakouluun pyrkiessään sellaisen väärän tai harhaanjohtavan tiedon taikka salannut sellaisen itseään koskevan seikan, joka olisi voinut estää opiskelijaksi valinnan;

2) on syyllistynyt opintojen aikana rikokseen, joka osoittaa sopimattomuutta puolustusvoimien upseerin tai rajavartiolaitoksen upseerin virkaan taikka on muutoin käyttäytynyt puolustusvoimien upseerin tai rajavartiolaitoksen upseerin arvolle sopimattomalla tavalla; rikoksena tai sopimattomana käytök-

senä on pidettävä erityisesti tekoa tai käytöstä, joka on omiaan vaarantamaan luottamusta puolustusvoimille ja rajavartiolaitokselle kuuluvien tehtävien rehelliseen, luotettavaan ja oikeudenmukaiseen hoitoon;

3) kieltäytyy 30 §:ssä tarkoitetusta päihdetestauksesta tai antaa päihteiden väärinkäytön osoittavan näytteen;

4) laiminlyö toistuvasti taikka olennaisella tavalla opetukseen osallistumisen;

5) on toistuvasti taikka olennaisella tavalla rikkonut Maanpuolustuskorkeakoulun johtosääntöä;

6) ei jatka opiskeluaan 26 §:ssä tarkoitetun määräajan päätyttyä tai perusteita opiskelun jatkamiselle ei enää ole; taikka

7) ei ole suorittanut opintojaan opetus-suunnitelmassa määritellyssä enimmäisajassa, eikä Maanpuolustuskorkeakoulu erityisesti syystä myönnä hänelle lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen.

Edellä 1 momentin 2 kohtaa sovelletaan ainoastaan upseerin virkaan johtavia sotatieteellisiä ja sotilasammattillisia opintoja suoritettavaan opiskelijaan. Opiskeluoikeuden menettämisen edellytyksenä 1 momentin 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on, ettei sotilaskurinpitomenettelyssä määrättyä tai sotilasoikeudenkäyntimenettelyssä tuomittua seuraamusta ole pidettävä riittävänä.

28 §

Menettely opiskelun keskeyttämistä tai opiskeluoikeuden menettämistä koskevassa asiassa

Opiskelun keskeyttämisestä ja opiskeluoikeuden menettämisestä päättää rehtori. Opiskelun keskeyttämisen tai opiskeluoikeuden menettämisen syy on ilmoitettava opiskelijalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös voidaan panna muutoksenhausta huolimatta heti täytäntöön, jollei Maanpuolustuskorkeakoulu tai hallinto-oikeus toisin määrää. Jos opiskeluoikeuden menettämistä koskeva päätös kumotaan, ylimääräisessä muutoksenhaussa poistetaan tai puretaan, Maanpuolustuskorkeakoulu päättää opiskelijan siihen mennessä suorittamien opintojen ja hankitun

osaamisen tunnustamisesta myöhemmin vastaavien opintojen yhteydessä.

29 §

Palvelussitoumukset

Upseerin virkaan johtaviin sotatieteellisiin ja sotilasammattillisiin opintoihin hyväksytyyn samoin kuin puolustusvoimien tai puolustusministeriön virassa olevan on annettava kirjallinen sitoumus siitä, että hän palvelee koulutustaan vastaavassa puolustusministeriön, puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen virassa sotatieteiden maisterin ja sotatieteiden tohtorin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään neljä vuotta, sotatieteiden kandidaatin ja yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään kolme vuotta sekä lentäjäksi ja tähystäjäksi opiskeleva sotilasvirkaan koulutettavana oppilaana ja virassa yhteensä enintään 14 vuotta koulutuksen alkamisesta lukien. Sitoumus koskee tohtorin ja yleisesikuntaupseerin tutkinnon osalta vain täysin palkkaeduin tapahtuvaa opiskelua. Koulutuksesta aiheutuvia kohtuullisia kustannuksia vastaavista palvelusajoista säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

Jos edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö 1 momentissa tarkoitettuna aikana irtisanoutuu tai irtisanotaan taikka hän keskeyttää tai hänen opiskelunsa Maanpuolustuskorkeakoulussa keskeytetään hänestä itsestään johtuvan muun syyn kuin sairauden, meripalvelukelpoisuuden tai lentotaipumuksen puuttumisen takia, hänen on korvattava valtiolle se määrä, joka määräytyy tutkinnon lajin tai koulutuksen sisällön mukaan ja on enintään puolet valtiolle aiheutuneista koulutuskustannuksista. Jos opiskelu keskeytyy tai keskeytetään, päätöksen korvauksen perimisestä tekee Maanpuolustuskorkeakoulu. Virasta irtisanoutuessa tai irtisanottaessa vastaavan päätöksen tekee joukko-osasto. Tarkempia säännöksiä korvauksen määräytymisestä ja perinnästä annetaan puolustusministeriön asetuksella.

Korvaus saataisiin ulosottaa ilman tuomioita tai päätöksiä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Rajavartiolaitoksen palvelussitoumuksista säädetään muutoin rajavartiolaitoksen hallinnosta annetussa laissa (577/2005).

30 §

Päihdetestaus

Opiskelijaksi hakeutuva on velvollinen osallistumaan terveydenhuollon ammattihenkilön ja laboratoriohenkilökunnan tekemään päihdetestiin ennen opiskelijaksi hyväksymistä. Opintoja suorittava on velvollinen Maanpuolustuskorkeakoulun määräyksestä osallistumaan päihdetestiin myös opiskeluaikana tai siihen liittyvässä harjoittelussa, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija esiintyy päihdeiden vaikutuksen alaisena.

Päihdetestistä saatu tieto on terveydentilätieto. Terveydenhuollon ammattihenkilö voi luovuttaa Maanpuolustuskorkeakoululle kirjallisen johtopäätöksen päihdetestistä.

31 §

Opiskelijan ja opiskelijaksi pyrkijän terveydentilaa koskevien tietojen käsittely

Opiskelijan ja opiskelijaksi pyrkijän terveydentilaa koskevaa tietoa saavat Maanpuolustuskorkeakoulussa käsitellä vain ne henkilöt, jotka valmistelevat taikka tekevät päätöksen opiskelijavalinnasta, opiskelun keskeyttämisestä tai opiskeluoikeuden menettämisestä taikka antavat lausuntoja mainituista asioista. Maanpuolustuskorkeakoulun on säilytettävä terveydentilaa koskevat tiedot erillään muista henkilötiedoista. Terveydentilaa koskevat tiedot tulee poistaa rekisteristä välittömästi, kun niiden säilyttämiselle ei ole enää lakisääteisten tehtävien edellyttämää perustetta, kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua tietojen merkitsemisestä rekisteriin.

32 §

Sotilaspuvun ja virkapuvun käyttö

Upseerin virkaan johtavia sotatieteellisiä ja sotilasammattillisia opintoja suorittavan sekä

puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen sotilasvirassa palvelevan opiskelijan on käytettävä koulutukseen osallistuessaan sotilaspukua tai virkapukua.

Sotilaspuvuista ja virkapuvuista sekä sotilaspuvun käyttämisestä määrää tarkemmin pääesikunta. Rajavartiolaitoksen Raja- ja rivartiokoulussa annettavassa koulutuksessa sotilaspuvuista ja virkapuvuista sekä niiden käyttämisestä määrää tarkemmin rajavartiolaitos.

33 §

Muutoksenhaku

Maanpuolustuskorkeakouluun opiskelijaksi hakenut henkilö, jota ei ole 14 §:ssä tarkoitettussa menettelyssä hyväksytty opiskelijaksi, saa hakea Maanpuolustuskorkeakoululta kirjallisesti oikaisua asiassa annettuun päätökseen 14 päivän kuluessa valinnan tuloksen julkistamisesta. Valinnan tulosta ei saa oikaisupyynnön johdosta muuttaa kenenkään opiskelemaan valitun vahingoksi.

Opiskelija saa hakea Maanpuolustuskorkeakoululta oikaisua myös opintosuorituksen arvosteluun 14 päivän kuluessa siitä kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen tai edellä tarkoitettu opintoja koskeva päätös tietoonsa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen, johon saa hakea oikaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla. Oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen haetaan hallinto-oikeudelta muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Opintosuoritusten arvostelua koskevaan oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Muuhun tässä laissa tarkoitettuun päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee opiskelijaksi hyväksymistä tai opiskeluoikeuden menettämistä tai opiskelun keskeyttämistä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

6 luku

Erinäiset säännökset

34 §

Johtosääntö ja työjärjestys

Sen lisäksi, mitä edellä 9 §:n 2 momentissa säädetään, Maanpuolustuskorkeakoulun opetuksen järjestelystä, opiskelijavalintamenettelystä, opiskelijoiden arvostelusta ja tarvittaessa muistakin opintoja koskevista asioista määrätään puolustusvoimain komentajan vahvistamassa johtosäännössä. Toimivallasta antaa johtosäännössä tarkempia määräyksiä muualla kuin Maanpuolustuskorkeakoulussa annettavan sotatieteellisen opetuksen ohjauksesta säädetään 10 §:n 1 momentissa.

Maanpuolustuskorkeakoulun työjärjestyksessä annetaan tarkemmat määräykset hallinnosta, toimielinten tehtävistä ja toimivallasta. Työjärjestyksen hyväksyy rehtori.

35 §

Oppilaskunta

Maanpuolustuskorkeakoulussa on oppilaskunta, johon voivat kuulua Maanpuolustuskorkeakoulun päätoimiset opiskelijat. Oppilaskunta voi hyväksyä jäsenikseen myös muita Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijoita.

Oppilaskunnan tehtävänä on valita opiskelijoiden edustajat Maanpuolustuskorkeakoulun 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin monijäsenisiin toimielimiin sekä osallistua Maanpuolustuskorkeakoulun muuhun toimintaan.

Oppilaskunnan tehtävänä on myös toimia jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiään.

Oppilaskunnan tehtävien toteuttamisesta aiheutuvat menot suoritetaan oppilaskunnan omaisuudesta ja toiminnasta saatavilla tuloilla sekä jäsenmaksuilla, joita oppilaskunnalla on oikeus määrätä jäsentensä suoritettaviksi.

Maanpuolustuskorkeakoulun oppilaskunnalla on itsehallinto. Oppilaskunnan hallintoa varten on edustajisto ja hallitus. Oppilaskunnan hallinnosta määrätään tarkemmin oppilaskunnan säännöissä, jotka vahvistaa Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori.

Oppilaskunnan 2 momentin nojalla tehdään päätökseen haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta Maanpuolustuskorkeakoulun tekemään päätökseen 33 §:ssä säädetään.

Oppilaskunnan toimintaan sovelletaan, mitä yhdistyslaissa (503/1989) säädetään, jollei tästä laista muuta johdu.

36 §

Rajavartiolaitoksen kuuleminen

Rajavartiolaitoksen esikuntaa on kuultava ennen kuin tehdään päätös rajavartiolaitoksen virkaan koulutettavan tai rajavartiolaitoksen virassa olevan opiskelijan valintaa tai oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa 4 ja 5 luvussa säädettyssä asiassa.

37 §

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen

Opiskelijalla on oikeus lukea osana suoritettavan tutkinnon oppimäärää hyväksyen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa tai muussa oppilaitoksessaan suorittamia opintoja, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään opetussuunnitelman mukaisia ja joita ei ole käytetty toiseen aikaisemmin suoritettuun samantasoiseen tutkintoon. Päätöksen aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta tekee Maanpuolustuskorkeakoulu.

Opintosuoritusten ja muun aiemman hankitun osaamisen tunnustamista haetaan Maanpuolustuskorkeakoululta kirjallisella hakemuksella. Hakemuksen yhteydessä tulee esittää aikaisempia suorituksia koskevat todistukset sekä tarvittaessa selvitys suoritettujen opintojen sisällöstä. Maanpuolustuskorkeakoulu antaa tarvittavat määräykset aiemmin suoritettujen opintojen ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen hakemisesta.

7 luku

Voimaantulo

38 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Opiskelija voidaan ottaa suorittamaan
14 §:n 1 momentissa tarkoitettua sotatieteiden
kandidaatin tutkintoa, joka ei johda up-
seerin virkaan, ensimmäisen kerran kolmen
vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Opiskelija, joka on aloittanut Maanpuolus-
tuskorkeakoulussa tutkintoon johtavat opin-
not ennen tämän lain voimaantuloa, jatkaa
opintojaan tämän lain voimaan tullessa voi-
massa olleiden säännösten mukaan. Opiskeli-
ja siirtyy kuitenkin jatkamaan opintojaan tä-
män lain mukaan, jollei hän ole suorittanut
tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden
säännösten mukaista tutkintoa viimeis-
tään 1 päivänä heinäkuuta 2009. Maanpuo-

lustuskorkeakoulu määrää siirtymiseen liitty-
vistä järjestelyistä.

Siihen saakka, kunnes 35 §:n 5 momentissa
tarkoitettu oppilaskunnan edustajisto ja halli-
tus on valittu, kuitenkin enintään 31 päivään
joulukuuta 2010 saakka, oppilaskunnan hal-
lintoa hoitavat opiskelijayhdistysten hallintoa
hoitamaan valitut toimielimet.

Siihen saakka, kunnes oppilaskunnan sään-
nöt on vahvistettu, oppilaskunnassa noudate-
taan soveltuvin osin opiskelijayhdistysten
sääntöjä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.

39 §

Kumoamissäännös

Tällä lailla kumotaan puolustusvoimista 31
päivänä toukokuuta 1974 annetun lain
(402/1974) 10 a ja 10 b §, sellaisina kuin ne
ovat laissa 452/2001.

2.

Laki**opintotukilain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 3 §:n 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 408/2005, seuraavasti:

3 § <i>Määritelmät</i>	koulua ja ammattikorkeakoululaissa (351/2003) tarkoitettuja ammattikorkeakouluja;

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) korkeakoululla yliopistolaissa (645/1997) tarkoitettuja yliopistoja, Maanpuolustuskorkeakoulusta annetussa laissa (/) tarkoitettua Maanpuolustuskorkea-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta 11 päivänä heinäkuuta 1986 annetun lain (531/1986) 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1024/2000, seuraavasti:

2 §

sovelletaan tuomareiden nimittämisestä annettua lakia (205/2000).

*Julkinen virka ja toimi*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Tämä laki ei koske virkaa, jonka kelpoisuusvaatimukseen ja nimittämisperusteisiin
_____

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 2008

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Puolustusministeri *Jyri Häkämies*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

opintotukilain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 3 §:n 4 kohtaa, sellaisena kuin se on laissa 408/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) korkeakoululla yliopistolaissa (645/1997) tarkoitettuja yliopistoja ja ammattikorkeakoululaissa (351/2003) tarkoitettuja ammattikorkeakouluja;

4) korkeakoululla yliopistolaissa (645/1997) tarkoitettuja yliopistoja, *Maanpuolustuskorkeakoulusta annetussa laissa (/) tarkoitettua Maanpuolustuskorkeakoulua* ja ammattikorkeakoululaissa (351/2003) tarkoitettuja ammattikorkeakouluja;

*Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 20 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.*

3.

Laki**ulkomailla suorittettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomailla suorittettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta 11 päivänä heinäkuuta 1986 annetun lain (531/1986) 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1024/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Julkinen virka ja toimi

Ehdotus

2 §

Julkinen virka ja toimi

 Tämä laki ei koske virkaa, jonka kelpoisuusvaatimukseen ja nimittämisperusteisiin sovelletaan tuomareiden nimittämisestä annettua lakia (205/2000), eikä sotilasvirkaa.

 Tämä laki ei koske virkaa, jonka kelpoisuusvaatimukseen ja nimittämisperusteisiin sovelletaan tuomareiden nimittämisestä annettua lakia (205/2000).

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .
 -----

*Liite
Asetusluonnos*

Valtioneuvoston asetus

Maanpuolustuskorkeakoulusta

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 20

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty puolustusministeriön esittelystä, säädetään Maanpuolustuskorkeakoulusta päivänä kuuta 20 annetun lain ( ) 6 §:n 2 momentin nojalla:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Opintojen järjestäminen

Sotatieteiden kandidaatin ja sotatieteiden maisterin tutkintoon johtava opetus voidaan järjestää oppiainepohjaisesti tai koulutusohjelminä. Tutkintoihin johtava sotatieteellinen opetus perustuu tutkimukseen sekä alan amatillisiin käytäntöihin.

2 §

Opintojen mitoitus

Opintojen mitoituksen peruste on opintopiste. Opintojaksot pisteytetään niiden edellyttämän työmäärän mukaan. Yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin vaadittava 1 600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä.

3 §

Kielitaito

Opiskelijan tulee upseerin virkaan vaadittavan sotatieteiden kandidaatin tai sotatieteiden maisterin tutkintoon sisältyvissä opinnoissa tai muulla tavalla osoittaa saavutaneensa upseerien suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (9/2004) säädetyn kielitaidon.

Muuhun kielitaitoon sovelletaan, mitä yliopistojen tutkinnoista annetussa asetuksessa (794/2004) kielitaitovaatimuksista säädetään.

2 luku

Sotatieteiden kandidaatin ja sotatieteiden maisterin tutkinto

4 §

Sotatieteiden kandidaatin tutkinnon tavoitteet

Sotatieteiden kandidaatin tutkintoon johtavan koulutuksen tulee antaa opiskelijoille:

- 1) tutkintoon kuuluvien pää- ja sivuaineiden tai niihin rinnastettavien kokonaisuuksien perusteiden tuntemus sekä edellytykset alan kehityksen seuraamiseen;
- 2) valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja tieteellisiin työskentelytapoihin;
- 3) edellytykset ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen;
- 4) edellytykset soveltaa hankkimaansa tietoa työelämässä;
- 5) riittävä viestintä- ja kielitaito.

5 §

Sotatieteiden kandidaatin tutkinnon sisältö

Sotatieteiden kandidaatin tutkintoon johtaviin opintoihin voi kuulua:

- 1) perus- ja aineopintoja;
- 2) monitieteellisiä opintokokonaisuuksia;
- 3) kieli- ja viestintäopintoja;
- 4) muita opintoja;

5) asiantuntijuutta kehittävää harjoittelua.

Sotatieteiden kandidaatin tutkintoa varten opiskelijan on suoritettava vähintään pääaineen tai siihen rinnastettavan kokonaisuuden perus- ja aineopinnot sekä kieli- ja viestintäopinnot. Tutkinnon pääaineen tai siihen rinnastettavan kokonaisuuden aineopintoihin sisältyy vähintään 6 ja enintään 10 opintopisteen laajuinen opinnäyte.

Opiskelijan on osoitettava saavuttaneensa tutkinnolle, opinnoille ja opinnäytteelle asetetut tavoitteet sekä 3 §:ssä tarkoitetun kielitaidon. Opiskelijan on kirjoitettava kypsyysnäyte, joka osoittaa perehtyneisyyttä opinnäytteen alaan sekä suomen tai ruotsin kielen taitoa.

6 §

Sotatieteiden kandidaatin tutkinnon laajuus

Sotatieteiden kandidaatin tutkintoon vaadittavien opintojen laajuus on 180 opintopistettä. Maanpuolustuskorkeakoulu järjestää koulutuksen siten, että tutkinto voidaan suorittaa päätoimisesti opiskellen kolmessa lukuvuodessa.

Oppiaineen tai siihen rinnastettavan kokonaisuuden perusopintojen laajuus on vähintään 25 opintopistettä. Oppiaineen tai siihen rinnastettavan kokonaisuuden aineopintojen laajuus yhdessä perusopintojen kanssa on vähintään 60 opintopistettä.

7 §

Sotatieteiden maisterin tutkinnon tavoitteet

Sotatieteiden maisterin tutkintoon johtavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille:

- 1) pääaineen tai siihen rinnastettavan kokonaisuuden hyvä tuntemus sekä sivuaineiden perusteiden tuntemus;
- 2) valmiudet tieteellisen tiedon ja tieteellisten menetelmien soveltamiseen;
- 3) valmiudet toimia työelämässä oman alansa asiantuntijana ja kehittäjänä;
- 4) valmiudet tieteelliseen jatkokoulutukseen;
- 5) hyvä viestintä- ja kielitaito.

8 §

Sotatieteiden maisterin tutkinnon sisältö

Sotatieteiden maisterin tutkintoon johtaviin opintoihin voi kuulua:

- 1) perus- ja aineopintoja sekä syventäviä opintoja;
- 2) kieli- ja viestintäopintoja;
- 3) monitieteisiä opintokokonaisuuksia;
- 4) muita opintoja;
- 5) asiantuntijuutta syventävää harjoittelua.

Sotatieteiden maisterin tutkintoa varten opiskelijan on suoritettava vähintään pääaineen tai siihen rinnastettavan kokonaisuuden syventävät opinnot sekä tutkintoon kuuluva valvottu harjoittelu. Opiskelijan on suoritettava myös riittävät sivuaineopinnot, jollei niitä ole suoritettu alempana korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa. Tutkinnon pääaineen tai siihen rinnastettavan kokonaisuuden syventäviin opintoihin sisältyy vähintään 20 ja enintään 40 opintopisteen laajuinen opinnäyte.

Opiskelijan on osoitettava saavuttaneensa tutkinnolle, opinnoille ja opinnäytteelle asetetut tavoitteet sekä 3 §:ssä tarkoitetun kielitaidon. Opiskelijan on kirjoitettava kypsyysnäyte, joka osoittaa perehtyneisyyttä opinnäytteen alaan sekä suomen tai ruotsin kielen taitoa.

Opiskelijan ei tarvitse osoittaa suomen tai ruotsin kielen taitoa samalla kielellä suoritettavaa ylempää korkeakoulututkintoa varten annettavassa kypsyysnäytteessä, jos hän on osoittanut kielitaitonsa alemmaa korkeakoulututkintoa varten antamassaan kypsyysnäytteessä.

9 §

Sotatieteiden maisterin tutkinnon laajuus

Sotatieteiden maisterin tutkintoon vaadittavien opintojen laajuus on 120 opintopistettä. Maanpuolustuskorkeakoulun on järjestettävä koulutus siten, että tutkinto voidaan suorittaa päätoimisesti opiskellen kahdessa lukuvuodessa.

Perus- ja aineopinnoilla on 6 §:n 2 momentissa tarkoitetut vähimmäislaajuudet. Syven-

tävien opintojen laajuus on vähintään 60 koulutusohjelman opintopistettä.

10 §

Vahtiperämiehen koulutus ja lentopalvelustehtävät

Laivastolinjalla opiskelevan on suoritettava aluksen miehityksestä, laivaväen pätevyydestä ja vahdinpidosta annetussa asetuksessa (1256/1997) tarkoitettu vahtiperämiehen koulutus ja Merivoimien esikunnan turvallisen merenkulun toteuttamiseksi vaadittava koulutus.

Upseeriksi lentopalvelustehtäviin koulutettavalta vaaditaan lisäksi, mitä sotilasilmailuasetuksessa (387/1996) säädetään. Hänen on suoritettava Ilmavoimien esikunnan määrittämän koulutus turvallisen ilmailun toteuttamiseksi.

3 luku

Sotatieteellinen jatkokoulutus

11 §

Sotatieteellisen jatkokoulutuksen tavoitteet

Sotatieteellisen jatkokoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija:

1) perehtyy syvällisesti omaan tutkimusalaansa ja sen yhteiskunnalliseen merkitykseen sekä saavuttaa valmiudet tutkimusalan piirissä itsenäisesti ja kriittisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä ja luoda uutta tieteellistä tietoa;

2) perehtyy hyvin oman alansa kehitykseen, perusongelmiin ja tutkimusmenetelmiin;

3) saavuttaa sellaisen yleisen tieteenteorian ja tutkimusalaansa liittyvien muiden tieteenalojen tuntemuksen, joka mahdollistaa niiden kehityksen seuraamisen.

12 §

Yleisesikuntaupseerin tutkinnon sisältö ja laajuus

Yleisesikuntaupseerin tutkinto suunnitellaan ja järjestetään siten, että opiskelijat saa-

vuttavat ylimpiin upseerin tehtäviin vaadittavat tiedot ja taidot sekä tutkijavalmiudet.

Yleisesikuntaupseerin tutkinto muodostuu esiuupseerikurssin ja yleisesikuntaupseerikurssin opinnoista.

Yleisesikuntaupseerin tutkintoon kuuluu järjestelmällinen teoreettinen ja käytännöllinen syventyminen erikoisalaan, tutkimus omalta erikoisalalta ja erikoisalan ohjattu työkokemus. Tutkinnon laajuus on vähintään 140 opintopistettä.

13 §

Sotatieteiden tohtorin tutkinnon sisältö

Sotatieteiden tohtorin tutkinnon suorittamiseksi jatkokoulutukseen otetun opiskelijan tulee:

- 1) suorittaa jatkokoulutuksen opinnot;
- 2) osoittaa tutkimusalallaan itsenäistä ja kriittistä ajattelua; sekä
- 3) laatia väitöskirja ja puolustaa sitä julkisesti.

Väitöskirjaksi voidaan hyväksyä myös useita tieteellisiä julkaisuja tai julkaistavaksi hyväksytyjä käsikirjoituksia ja niistä laadittu yhteenveto, jossa esitetään tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja tulokset, tai muu vastaava tieteelliset kriteerit täyttävä työ. Julkaisuihin voi kuulua yhteisjulkaisuja, jos väittelijän itsenäinen osuus on niissä osoitettavissa.

14 §

Yleisesikuntaupseerin arvo

Yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaneella upseerilla on yleisesikuntaupseerin arvo.

4 luku

Erinäisiä säännöksiä

15 §

Sotatieteellinen ja muu täydennyskoulutus

Maanpuolustuskorkeakoulu voi johtosäännössä määrätyin edellytyksin ottaa ennen vuotta 1995 upseerin tutkinnon suorittaneen

henkilön opiskelijaksi täydentämään tutkintonsa tämän asetuksen mukaiseksi ylemmäksi korkeakoulututkinnoksi. Opiskelija voi lukea hyväkseen ennen vuotta 1995 suoritettuun upseerin tutkintoon ja suorittamaansa jatkokoulutukseen sisältyvät opintosuorituksensa johtosäännössä määrätyllä tavalla.

Maanpuolustuskorkeakoulussa järjestetään myös puolustusvoimien henkilöstöalaaan kuuluvia täydennyskoulutuskursseja, jotka on tarkoitettu puolustushallinnon palveluksessa olevalle henkilöstölle.

16 §

Opettajat ja muu henkilökunta

Maanpuolustuskorkeakoulussa voi olla:

- 1) professoreja;
- 2) vakinaisia opettajia ja tuntiopettajia;
- 3) dosentteja;
- 4) erikoistutkijoita ja tutkijoita;
- 5) lehtoreita;
- 6) muuta henkilökuntaa.

Dosenttien kelpoisuusvaatimuksista ja nimitysmisestä määrätään johtosäännössä.

17 §

Tutkintotodistus

Maanpuolustuskorkeakoulu antaa opiskelijalle hänen suorittamastaan tutkinnosta tutkintotodistuksen, josta tulee käydä ilmi:

- 1) tutkintonimike ja koulutusala;
- 2) tutkinnon pääaine tai siihen rinnastettava kokonaisuus taikka koulutusohjelma;
- 3) tutkintoon mahdollisesti sisältyvä erikoistumiskoulutus ja sen erikoisala;
- 4) tutkinnon keskeinen sisältö;
- 5) opiskelijan osoittama kielitaito; kielitaitoa merkittäessä on otettava huomioon suo-

Helsingissä   päivänä   kuuta 20

Puolustusministeri

men ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa annetun valtioneuvoston asetuksen (481/2003) 19 §.

Maanpuolustuskorkeakoulun jatkokoulutuksena suoritetusta tutkinnosta antamaan todistukseen sovelletaan, mitä 1 momentin 1—4 kohdassa säädetään.

Maanpuolustuskorkeakoulu antaa pyynnöstä opiskelijalle todistuksen hänen suorittamistaan opinnoista myös opiskelun aikana.

Maanpuolustuskorkeakoulu antaa henkilölle, joka on suorittanut Maanpuolustuskorkeakoulussa tutkinnon tai opintoja, tutkintotodistuksen tai todistukseen erityisesti kansainväliseen käyttöön tarkoitetun liitteen, jossa annetaan riittävät tiedot Maanpuolustuskorkeakoulusta samoin kuin tutkintotodistuksessa tai todistuksessa tarkoitetuista opinnoista tai opintosuorituksista sekä niiden ta-
sosta ja asemasta koulutusjärjestelmässä.

18 §

Rajaturvallisuusalan ammatillinen opetus

Rajavartiolaitoksen upseerille annetaan upseerin virkaan rajavartiolaitoksessa kuuluvien oikeuksien ja pätevyyksien edellyttämää rajaturvallisuusalan ammatillista opetusta rajavartiolaitokseen kuuluvassa Raja- ja merivartiokoulussa

19 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Esittelijä